

**Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní**

Suburbanizace v obcích mimo jádrové regiony

Bc. Michaela Bidmonová

**Diplomová práce
2015**

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Michaela Bidmonová**
Osobní číslo: **E13550**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Regionální rozvoj: Urbanismus**
Název tématu: **Suburbanizace v obcích mimo jádrové regiony**
Zadávací katedra: **Ústav regionálních a bezpečnostních věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Suburbanizace je v prostředí České republiky průvodním jevem rozvoje regionů posledních 20 let. Přestože je vnímána jako jev negativní, může některým obcím přinést i pozitiva. Cílem této práce je zhodnocení dlouhodobého vývoje růstu obcí na vybraném území, porovnání důsledků jednotlivých vln suburbanizace a formulace doporučení pro zamezení vzniku negativních dopadů v dalším rozvoji obce.

Osnova:

- Rešerše odborné literatury a dalších pramenů.
- Analýza míry suburbanizace obcí vybraného regionu.
- Vyhodnocení dopadů suburbanizace na obce vybraného regionu.
- Analýza územně plánovací dokumentace umožňující další rozvoj obcí.
- Doporučení k potlačení negativních vlivů suburbanizace.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: **cca 50 stran**

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

ČERMÁKOVÁ, Marta. Výběrová bibliografie z dějin české architektury a urbanismu. Praha: Národní technické muzeum, 1987, 273 s. ISBN: b.č.

GEHL, Jan. Města pro lidi. Vyd.1. Brno: Partnerství, c2012, xi, 261 s. ISBN 978-80-260-2080-6.

HNILÍČKA, Pavel. Sídelní kaše: otázky k suburbánní výstavbě kolonií rodinných domů. Vyd.1. Brno: ERA, 2005, 131 s. ISBN 80-736-6028-8.

RUSK, David. Cities without suburbs: a Census 2010 perspective. Fourth edition. Washington, D.C., USA: Woodrow Wilson Center Press, 2013. ISBN 19-380-2703-5.

SÝKORA, Luděk. Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky. 1. vyd. Praha: Ústav pro ekonomiku, 2002, 191 s. ISBN 80-901-9149-5.

ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra. Ekonomické a bezpečnostní dopady (sub)urbanizace. Vyd. 1. Hradec Králové: Civitas per Populi, 2013, 233 s. ISBN 978-808-7756-041.

Vedoucí diplomové práce:

Ing. Martin Maštálka, Ph.D.

Ústav regionálních a bezpečnostních věd

Datum zadání diplomové práce: **1. října 2014**

Termín odevzdání diplomové práce: **30. dubna 2015**

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Ivaňá Kraftová, CSc.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 1. října 2014

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 30. 4. 2015

Michaela Bidmonová

PODĚKOVÁNÍ:

Tímto bych ráda poděkovala svému vedoucímu práce Ing. Martinu Maštálkovi, Ph.D. za jeho odbornou pomoc, cenné rady a poskytnuté materiály, které mi pomohly při zpracování diplomové práce.

ANOTACE

Suburbanizace je v prostředí České republiky průvodním jevem rozvoje regionů posledních 20 let. Přestože je vnímána jako jev negativní, může některým obcím přinést i pozitiva. Cílem této práce je zhodnocení dlouhodobého vývoje růstu obcí na vybraném území, porovnání důsledků jednotlivých vln suburbanizace a formulace doporučení pro zamezení vzniku negativních dopadů v dalším rozvoji obce.

KLÍČOVÁ SLOVA

osídlení, urbanizace, suburbanizace, udržitelný rozvoj

TITLE

Suburbanization of Municipalities Outside Core Regions

ANNOTATION

Suburbanization in Czech Republic is an accompanying effect of regions development for last 20 years. Urbanization is perceived as negative phenomenon but can also bring something positive. The main goal of this thesis is to evaluate long term growth development of chosen municipalities, compare consequences of suburbanization waves and phrasing recommendations for preventing negative impacts in the next development.

KEYWORDS

settlement, urbanization, suburbanization, sustainable development

OBSAH

ÚVOD	10
1 OSÍDLENÍ A VZNIK SÍDELNÍCH STRUKTUR.....	12
1.1 OSÍDLENÍ	12
1.2 SÍDLO A JINÉ SÍDELNÍ STRUKTURY	12
1.2.1 Venkovské sídlo	13
1.2.2 Městské sídlo	15
1.2.3 Region.....	20
1.3 HISTORICKÝ VÝVOJ SÍDELNÍCH STRUKTUR V ČESKÉ REPUBLICE.....	22
1.4 SOUČASNÁ SÍDELNÍ STRUKTURA ČESKÉ REPUBLIKY	26
1.5 UDRŽITELNÝ ROZVOJ MĚST A OBCÍ.....	28
2 (SUB)URBANIZACE – TEORETICKÉ A ČASOVÉ SOUVISLOSTI.....	30
2.1 URBANIZACE	30
2.2 SUBURBANIZACE	33
2.2.1 Sociální dopady rezidenční suburbanizace.....	35
2.2.2 Ekonomické dopady rezidenční suburbanizace	35
2.2.3 Ekologické dopady rezidenční suburbanizace	36
2.3 DEURBANIZACE	36
2.4 REURBANIZACE	36
3 SUBURBANIZACE V OBCÍCH MIMO JÁDROVÉ REGIONY.....	38
3.1 VYMEZENÍ OBCÍ MIMO JÁDROVÉ REGIONY	38
3.2 VYMEZENÍ OBCÍ ZASAŽENÝCH SUBURBANIZACÍ	40
3.3 VYHODNOCENÍ SUBURBANIZAČNÍCH TENDENCÍ.....	55
3.4 ANALÝZA ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍ DOKUMENTACE	59
3.5 DOPORUČENÍ OBCÍM ZASAŽENÝCH SUBURBANIZACÍ.....	62
ZÁVĚR.....	64
POUŽITÁ LITERATURA	67
SEZNAM PŘÍLOH	73

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Obce s nejvyšším přírůstkem obyvatel v letech 1991 – 2013	42
Tabulka 2: Velikost migračního salda v roce 2013	45
Tabulka 3: Vyjíždějící mimo obec celkem.....	47
Tabulka 4: Vývoj počtu ekonomických subjektů v letech 2006 – 2011	48
Tabulka 5: Urbanizované a neurbanizované plochy.....	48
Tabulka 6: Index územní dynamiky 2002 – 2013	50
Tabulka 7: Index změny využití území	51
Tabulka 8: Počet dokončených bytů ve vybraných obcích v letech 2002 – 2013.....	54
Tabulka 9: Vyhodnocení sledovaných charakteristik.....	56
Tabulka 10: Rozvojový potenciál vybraných obcí.....	60

SEZNAM ILUSTRACÍ

Obrázek 1: Vymezení obcí, sídel a katastrálních území.....	14
Obrázek 2: Schéma základního členění města	17
Obrázek 3: Prostorová hierarchie středisek.....	21
Obrázek 4: Schéma přímé urbanizace	31
Obrázek 5: Schéma nepřímé urbanizace	32
Obrázek 6: Schéma suburbanizace	33

SEZNAM KARTOGRAMŮ

Kartogram 1: MAS Železnohorský region	27
Kartogram 2: Statistické jednotky NUTS II a NUTS III – Česká republika.....	28
Kartogram 3: Umístění Mikroregionu Podhůří Železných hor v kontextu ČR.....	38
Kartogram 4: Typologie území ČR	39
Kartogram 5: Rozvojové oblasti a osy	40
Kartogram 6: Nárůst počtu obyvatel ve sledovaných obcích v období 1991 – 2013.....	43
Kartogram 7: Souhrnná migrace obyvatelstva stěhováním v letech 1991 - 2013.....	44
Kartogram 8: Migrace obyvatel přepočtená na 1 000 obyvatel v roce 2013.....	46
Kartogram 9: Změna urbanizované plochy v roce 2013 oproti roku 2001	51
Kartogram 10: Změna hustoty zalidnění v roce 2013 oproti roku 2001	54
Kartogram 11: Počet nových bytů na 1 000 obyvatel za období 2002 – 2013.....	55
Kartogram 12: Vymezení obcí zasažených suburbanizací.....	59
Kartogram 13: Vyhodnocení optimálnosti stanovených bytových jednotek ÚP	61

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
EU	Evropská unie
EUROSTAT	Statistický úřad Evropské Unie
FES	Fakulta ekonomicko-správní
JZD	Jednotné zemědělské družstvo
KBV	Komplexní bytová výstavba
LAU	Místní samosprávné jednotky
MAS	Místní akční skupina
MSA	Metropolitní statistická oblast
NUTS	Nomenklatura územních statistických jednotek
OECD	Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj
ORP	Obec s rozšířenou působností
Sb.	Sbírka zákonů
SLDB	Sčítání lidu, domů a bytů
SRUR ČR	Strategický rámec udržitelného rozvoje České republiky
ÚP	Územní plán
ÚPD	Územně plánovací dokumentace

ÚVOD

Suburbanizací se obecně rozumí migrace obyvatel, některých aktivit a funkcí z jádrového města do jejich zázemí. Termín suburbanizace je odvozen z latinského základu *urbs*, znamenající město a předpony *sub*, která označuje umístění vedle, za nebo pod městem. V podmínkách České republiky se fenomén suburbanizace začal rozvíjet od 90. let 20. století, do této doby byl přirozený rozvoj sídelní soustavy potlačován normativy centrálního plánování státu.

Rodinný dům na předměstí je považován již od 19. století, kdy vnitřní město bylo kvůli průmyslu hlučné a prašné, za dokonalý způsob bydlení. Tento trend dále přetrvává u soudobé moderní společnosti a asociuje spokojený a klidný život, je symbolem jistoty, nezávislosti a osobní prestiže. Nemovitosti jsou vhodnou oblastí pro investování volných finančních prostředků. V současné době také díky dostupným hypotečním úvěrům, i pro střední třídu obyvatelstva, vznikají rozlehlé kolonie domů za hranicemi měst, kam migrují obyvatelé z jejich centrálních částí, tak dochází k procesům, známým jako rezidenční suburbanizace. Přesun z centra měst je patrný i u průmyslu a obchodu. V zázemí měst, zejména podél hlavních dopravních cest, vznikají rozsáhlé průmyslové zóny, technologické parky, nákupní a zábavní centra. Tento proces je nazýván komerční suburbanizací.

Procesem rozvolňování městské zástavby je fragmentováno přírodní prostředí a způsobeno narušení krajiny, rozvoj příměstských zón působí na úpadek vnitřních částí měst, náklady na bydlení v suburbánních zónách jsou zpravidla vyšší než náklady na bydlení v tradičních městských strukturách. Přestože je suburbanizace vnímána především jako jev negativní, může některým obcím přinést a přináší i pozitiva.

V České republice je problematika suburbanizace v posledním desetiletí v popředí zájmu řady teoretických a metodologických výzkumů, případových studií i aplikačně orientovaných textů nabízející implementaci výsledků základního výzkumu zejména v plánovací praxi. Objekty mnoha výzkumu jsou především jádrové regiony České republiky. V této diplomové práci je naopak pozornost zaměřena na suburbanizaci v obcích mimo tyto jádrové regiony.

První část diplomové práce seznamuje se základními pojmy, s teoretickými i praktickými souvislostmi, ale především s historickým vývojem sídel, jehož znalost je nezbytnou podmínkou, má-li být porozuměno dnešnímu stavu a mají-li být odhadovány budoucí trendy a formulována doporučení. V této části je vycházeno především z odborných českých

i zahraničních knižních titulů, článků v časopisech a metodik zabývajících se především problematikou suburbanizace.

Druhá část diplomové práce představuje vybrané obce, zasazuje je do kontextu obcí mimo jádrové regiony, vymezuje obce zasažené suburbanizací, formuluje závěry a doporučení. Vymezení obcí mimo jádrové regiony je provedeno na základě Strategie regionálního rozvoje České republiky pro období 2014 – 2020, Politiky územního rozvoje České republiky 2008 a Metodiky sledování rozsahu rezidenční suburbanizace v České republice zpracované Urbánní a regionální laboratoří katedry sociální geografie a regionálního rozvoje Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Obce zasažené suburbanizací jsou vymezeny ve smyslu metodiky RNDr. Zity Kučerové, Ph.D. a metodiky doc. RNDr. Martina Ouředníčka, Ph.D. V této části je pracováno především s daty Českého statistického úřadu, dílčí výsledky jsou pro lepší vizuální orientaci prezentovány pomocí kartogramů vypracovaných v aplikaci ArcMap 10.1.

Cílem diplomové práce je zhodnocení dlouhodobého vývoje růstu obcí mimo jádrové regiony, porovnání důsledků jednotlivých vln suburbanizace a formulace doporučení pro zamezení vzniku negativních dopadů v dalším rozvoji obcí. **Hypotéza** výzkumu byla stanovena následovně: negativní procesy suburbanizace se projevují na celém území České republiky a jsou jí zasaženy i obce mimo území jádrových aglomerací.

1 OSÍDLENÍ A VZNIK SÍDELNÍCH STRUKTUR

Osídlení, tak jak jej známe dnes je složitým systémem, ve kterém jsou sídla vzájemně propojena velkým množstvím rozmanitých vazeb, zejména dodavatelsko-odběratelskými, kooperačními vztahy materiální výroby, sítí technické infrastruktury, pohybem obyvatelstva za prací, rekreací a službami a v neposlední řadě šířením informací a propagováním inovací. Seznámení se s teoretickými souvislostmi, ale především s historickým vývojem sídel, je proto nezbytnou podmínkou, má-li být porozuměno dnešnímu stavu a mají-li být odhadovány budoucí trendy. [21; str. 7]

1.1 Osídlení

Osídlení je charakterizováno rozmístěním, strukturou a vzájemnými vztahy sídel na určitém území. Rozlišovány jsou dvě složky osídlení území: setrvačná **materiální** složka reagující se zpožděním a dynamická **lidská** složka, která reaguje ihned. Osídlení je diferencováno do tří stupňů [3; str. 67]:

1. sídelní síť

Je jí rozuměno rozmístění sídel bez ohledu na velikost. Jsou pozorovány ukazatelé jako hustota osídlení, tedy počet sídel na 100 km² a průměrná vzdálenost mezi sídly.

2. sídelní struktura

Oproti sídelní síti jejíž brána v úvahu velikost, význam a rozdílnost sídel. Hlavními ukazateli jsou kvantitativní znaky (velikost sídla) a kvalitativní znaky (funkce sídla).

3. sídelní systém

V sídelním systému je zahrnuto mnoho dalších prostorových aspektů, jde o sídelní síť, sídelní strukturu, hierarchii sídel, vazby mezi sídly, mobilitu, obyvatelstvo, dopravní a kooperační vztahy a další.

1.2 Sídlo a jiné sídelní struktury

Sídlo je tvořeno skupinami sídelních jednotek, elementárními jednotkami sídla, jež prezentují jednotlivá obydlí. Sídlo je základní jednotkou osídlení a je jím rozuměno každé obydlené místo včetně přilehlých, katastrálně příslušných ploch, které jsou jeho obyvatelstvem přímo využívány. Primárními ukazateli vymezující sídlo jsou velikostní geografický ukazatel – rozloha v km², demografický velikostní ukazatel – počet obyvatel, přičemž poměrem těchto ukazatelů je dosaženo velikostního geograficko-demografického ukazatele – hustoty obyvatelstva. [10; str. 34]

Dnešní podoba sídel je výsledkem spolupůsobení mnoha faktorů, které jsou klasifikovány do tří skupin: **podle vlivu podmínek přírodního prostředí** (tj. klima, reliéf, vegetační kryt, půdy, hydrologické poměry), **podle vlivu socioekonomických podmínek**, které jsou dále členěny na faktory ekonomické a sociální (tj. stav a struktura výroby, dopravy služeb a obyvatelstva) a na činitele obecného charakteru (tj. technická a kulturní vyspělost obyvatelstva) a **podle vlivu administrativního a politického uspořádání**, přičemž s rostoucí ekonomickou a technickou vyspělostí obyvatelstva dochází ke slábnutí faktorů přírodních a stále více se prosazují faktory ekonomické a společenské. [21; str. 24]

V současném světě je pozorována velká heterogenita sídel, která je dána především rozdílným způsobem života jejich obyvatel. Na základě těchto rozdílů jsou rozlišovány dvě základní kategorie sídel, sídla venkovská a městská. Venkovská sídla jsou historicky starší než městská sídla, ztělesňující tradici domova a převládá v nich zemědělská funkce. Městská sídla jsou historicky mladší a jsou typické funkcemi nezemědělského charakteru. V některých případech jsou literaturou uváděna také přechodná sídla, pro něž je také typická funkce nezemědělského charakteru, která ztratila svůj venkovský charakter, avšak městský ještě nenabyla. [3; str. 69]

Realita 21. století potvrzuje skutečnost, že se nevyskytují pouze „ryze“ venkovská a „ryze“ městská sídla, neboť probíhá silná mobilita obyvatelstva, zboží i služeb, umocněná rozvojem dopravy a komunikačních technologií. Přestože je městské sídlo určujícím prvkem sídelní soustavy moderní společnosti, jedná se o dvoustranný pohyb, jak ve směru od města k venkovu, tak směrem opačným. Pokud jde o venkovská sídla, základní tendencí je postupná ztráta přírodního charakteru a jisté připodobnění městským sídlům. [10; str. 35]

1.2.1 Venkovské sídlo

Za rurální oblasti jsou označovány všechny prostorově oddělené sídelní útvary mimo města, takové lokality, které charakterem zástavby, strukturou ploch intravilánu, velikostí staveb a jejich funkčním využitím nemají znaky města, kde převážná většina obyvatel má ekonomickou základnu v zemědělství, kde je malý počet a nízká hustota obyvatelstva. Dle rozdílu v počtu usedlostí jsou rozlišovány tři různé kategorie venkovských sídel [21; str. 25]:

Samota

Samotou se rozumí izolované obydlí, které se nachází ve velké vzdálenosti od ostatních zemědělských usedlostí, přičemž prostor mezi samotou a nejbližšími usedlostmi je tvořen plochami hospodářského využití (tj. les, pole, louky), nesmí jej vyplňovat plochy příslušející k domu (tj. zahrady, dvůr).

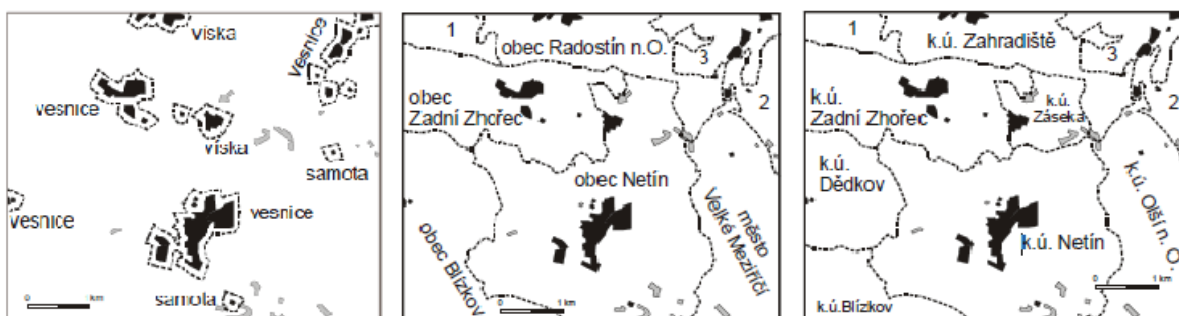
Víska

Vískou se rozumí seskupení čtyř až pěti, v některých zemích dokonce dvaceti usedlostí, přičemž se víska může, plošným rozvojem spojeným s výstavbou dalších domů, rozrůst ve vesnici, je tedy považována za vývojově starší formu některých půdorysných typů vsí.

Vesnice

Vesnicí nebo vsí se rozumí seskupení většího počtu zemědělských usedlostí. Pokud se jedná o rozsáhlejší vesnice, mají zpravidla několik domů nezemědělského charakteru, např.: školu, kostel, hospodu.

V běžném životě často dochází k záměně pojmů vesnice a obec. Zatímco obce jsou administrativně správní jednotky, vesnice jsou, jak bylo v předchozím textu uvedeno, jednou ze tří kategorií venkovského sídla, útvary vymezené na základě geografických kritérií, z hlediska zákona České republiky (ČR) neexistující. Jedna obec může zahrnovat i větší počet sídel (vesnic), naopak některá sídla (vesnice) mohou být rozdělena na větší počet obcí (viz obrázek 1). [6; str. 61]

Obrázek 1: Vymezení obcí, sídel a katastrálních území

Zdroj: [6; str 60]

V ekonomické praxi jsou používány dvě metody definování venkovských oblastí, jedna byla vyvinutá mezinárodní Organizací pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD) a druhá statistickým úřadem EU (EUROSTAT). [20]

Při definici OECD se vychází z kritéria hustoty zalidnění a je rozlišována úroveň místní a regionální. Na místní úrovni jsou obce považovány za venkovské, pokud je hustota jejich osídlení nižší než 150 obyvatel na 1 km², na úrovni regionální jsou rozlišeny 3 stupně, které závisí na podílu obyvatel žijících ve venkovských obcích. Jedná se o venkovské oblasti, kde přes 50 % populace žije ve venkovských obcích, významné venkovské oblasti, kde 15 - 50 % populace žije ve venkovských obcích a převážně městské oblasti, kde žije méně než 15 % populace ve venkovských obcích. [3; str. 70]

Pro ČR byla hraniční hodnota hustoty zalidnění snížena na 100 obyvatel na 1 km² a střední stupeň: významné venkovské oblasti, který u nás výrazně převažuje, byl navíc rozdělen do tří podskupin. Jedná se o převážně venkovské oblasti, kde 37,5 až 50 % obyvatel žije ve venkovských obcích, smíšené, kde 25 až 37,5 % obyvatel žije ve venkovských obcích a převážně městské, kde 15 až 25 % obyvatel žije ve venkovských obcích. [3; str. 74]

Při definici EUROSTATU se vedle kritéria hustoty zalidnění používá také absolutní počet obyvatel. Definicí jsou vymežovány hustě obydlené zóny s hustotou zalidnění nad 500 obyvatel na 1 km² a počtem obyvatel alespoň 50 000, přechodné zóny s hustotou zalidnění větší než 100 obyvatel na 1 km² a počtem obyvatel alespoň 50 000, které nespádají do první kategorie a řídké obydlené zóny, do kterých jsou zahrnuty všechny ostatní obce a seskupení obcí, které nesplňují výše uvedená kritéria, tedy venkovský prostor. [20]

Uvedené definice pracují s dobře dostupnými údaji, jsou vhodné pro rámcové porovnání různých zemí mezi sebou, na druhou stranu hustota zalidnění není v jednotlivých státech srovnatelná, může tedy nastat situace, že podle uvedených měřítek bude v jedné zemi za venkov považováno 30 % nejmenších obcí, zatímco v jiné to bude celé území státu s výjimkou hlavního města. ČR se vyznačuje značnou rozdrobeností sídel a na území ČR se nachází mnoho malých vesnic, které jsou však blízko u sebe, může se tedy stát, že jsou splněna velikostní kritéria, ale není splněna podmínka hustoty. [2]

1.2.2 Městské sídlo

Obecně jsou města sídla nezemědělského charakteru, historický mladší než venkovská sídla, vyznačují se specifickými znaky a především funkcemi, které je odlišují právě od sídel venkovských. Však neexistuje žádná jednotná definice, ani přesné vymezení města. V odborné literatuře se rozlišuje několik pohledů (geografický, sociologický, ekologický), vymezení (administrativně-právní, statistické, ekonomické) měst a definic různých autorů, které jsou v souladu a vzájemně se prolínají. [5; str. 34]

Z geografického pohledu je město popisováno jako součást zemského povrchu odlišující se od venkovského prostředí svou strukturou, která vyplývá z antropogenních přeměn geografického prostředí. Dle sociologického výkladu je město seskupením lidí, kteří žijí životem odlišným od života venkovského. Z ekologického pohledu je poté město popisováno jako „parazit“ biosféry, jež zaplňuje své okolí (ovzduší, vody i půdy) velkým množstvím toxických odpadů, přičemž například ekonomické a informační přínosy města chápe jako výlučně prospěšné lidem. [18; str. 25]

Mezi tradiční kritéria sloužící k vymezení měst patří administrativně-právní hledisko. Podle tohoto hlediska jsou za města považována ta sídla, která obdržela městská práva, skládající se z mnohých privilegií, udělených králem, církví nebo šlechtou. Ta města, která získala městská práva před vznikem Československé republiky, zpravidla bývají označována jako historická města. Dle právní úpravy České republiky do roku 2006 mohl udělit městský statut obcím, které mají více než 3 000 obyvatel, předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády ČR. [31]

Přesnějším a komplikovanějším kritériem pro vymezení města je poté statistické hledisko vycházející z počtu obyvatel sídla, tedy za město je považováno to sídlo, jehož počet obyvatel přesáhne určitou hranici. V roce 1885 na mezinárodním statistickém kongresu ve Vídni byla tato hranice stanovena na 2 000 obyvatel, tato mezní hodnota však nevyhovuje charakteru měst v řadě zemí, proto si mnohé země zvolily často odlišnou hranici vymežující městské a venkovské osídlení. Z ekonomického hlediska je město vnímáno jako samosprávné společenství občanů s vlastním majetkem a příjmy, s nimiž hospodaří, rozhoduje o rozvoji vlastního území a za své jednání přebírá plnou odpovědnost, město je právnickou osobou, do jejichž interních záležitostí lze zasahovat pouze zákonem. [5; str. 39]

Při statistickém vymezení města je nezbytné respektovat vývoj v čase i geografické rozdíly. Sídlo, které bylo považováno za město ve středověku, nemuselo jím být, při stejném nebo i větším počtu obyvatel, v novověku. Také sídlo, které bylo městem v jedné zemi, nemuselo jím být v druhé. V roce 1720 byly za městečka (městyse) počítány i takové lokality jako Budňany s 11 – 14 domy či Vrábí, které mělo pouze 8 domů. [9; str. 57]

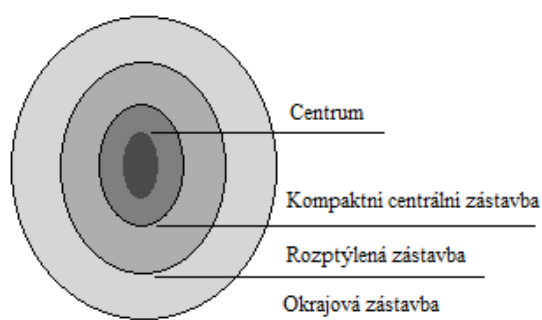
Přestože není stanovena unifikovaná definice městského sídla, město je vždy charakterizováno **vnějšími znaky**, takovými, které vyplývají z fyziognomie města a **vnitřními znaky**, které jsou v soudobé fázi vývoje osídlení považovány za velmi důležité z hlediska charakteru města jako typu sídla. Vnějšími znaky města jsou: soustředěný půdorys a vytvoření zřetelně uzavřeného jádra, větší podíl neobývaných budov (továrny, úřady), různorodá struktura zastavěné plochy (technická infrastruktura, parky, sportoviště). Vnitřními znaky města poté jsou: vysoký stupeň koncentrace obyvatel, diferencovaná zaměstnanost dle odvětví, různorodost hospodářských činností a městských funkcí, vyvinutá středisková funkce, struktura vzdělanosti, složení obyvatelstva dle věkových skupin a další. [10; str. 36]

Komplexně jsou města dynamičtější složkou struktury osídlení než venkovská sídla. Soustřeďují se v nich zájmy větších oblastí, samy jsou středisky oblastí, kam jsou směřovány sítě dopravních cest. Ve městech je zaznamenáváno diferencované využití území

(průmyslové, obchodní, obytné čtvrtě). Pro města je typický bohatý kulturní, politický, ekonomický život a velké množství společenských kontaktů, to vše podpořené všestrannými službami. [3; str. 83]

Město je také vytvářeno složitým ekonomickým systémem. Jedná se například o výrobu, obchodní a kulturní vazby, o město jako zdroj a distributora technického, kulturního a informačního pokroku. Ekonomické činnosti slouží samotnému městu, ale i jiným oblastem. Z tohoto pohledu jsou poté ekonomickými činnostmi plněny dvě primární funkce: městotvorná a městoobslužná. **Městotvorná funkce** je plněna právě těmi ekonomickými činnostmi, jejichž produkce je určena jiným oblastem. Obvykle se jedná o průmyslovou výrobu a služby jako je správa, finance, kultura a sport. Tyto činnosti jsou rozhodující pro zrod a vývoj města. **Městoobslužná funkce** je poté představována těmi činnostmi, které slouží k uspokojení potřeb obyvatel města a jejich rozvoj je podmíněn rozvojem městotvorných funkcí. [5; str. 40]

Každé město se skládá z různě intenzivní zástavby, přičemž intenzita využití sídla může být stanovena jako soustředěné kružnice, jejichž intenzita klesá od středu. Obecně jsou rozlišovány intenzity: centrum (centrální zóna), kompaktní centrální zástavba, rozptýlená či monofunkční zástavba a okrajová zástavba (viz obrázek 2). Za vyústění snah o pojetí moderního města jsou považovány závěry Aténské charty, kde je uvedena tzv. zonální teorie členění města, jež dělí město do čtyř základních funkčních zón: bydlení, práce, rekreace a doprava. S uvědoměním si, že vytvářením monofunkčních zón nebude vybudováno fungující město, byla tato teorie překonána, avšak je nápomocná s pochopením základního, funkčního uspořádání města. [27; str. 42]

Obrázek 2: Schéma základního členění města

Zdroj: vlastní zpracování dle [27; str. 42]

Města se vyznačují specifickými znaky, funkcemi, mají svoji strukturu, důležité však je uvědomění, že se nejedná o pouhý fyzický mechanismus s umělou konstrukcí. Město

je přímo zakotveno v životních procesech lidí, z nichž sestává, a tudíž produktem lidské činnosti. Již ve studii o lidském chování ve městě, protagonisty sociální ekologie a představitelé Chicagské školy Roberta Ezry Parka, je poukazováno na to, že město je více než pouhé seskupení jednotlivých lidí, ulic, budov, osvětlení, tramvají či pouhou soustavou sociálních a administrativních zařízení. Město, ve studii Parka, je popisováno jako stav mysli, souhrn zvyků a tradic, organizovaných názorů a pocitů, které se pojí ke zvykům a tradicím jsou předávány dalším generacím. [28; str. 143]

Městys

V ČR je z právního hlediska vedle měst a obcí rozlišována i kategorie městysů, tzv. malých měst. Městys je typ sídla významově a velikostně stojící mezi městem a obcí, oproti městu vykazuje silnější zastoupení zemědělské funkce a pro okolní vesnice plní roli spádového města. V minulosti se jednalo o sídla, kterým bylo uděleno právo pořádat týdenní a dobytčí trhy, čímž se odlišovala od typicky venkovských sídel. V roce 1939 byla kategorie městysů v ČR zrušena, současná právní úprava však uvádí vedle statutu města opět status městyse. [3; str. 84]

Město

Jak již bylo uvedeno, neexistuje žádná jednotná definice, ani přesné vymezení města. Zákon č. 128/ 2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) uvádí, že městem je obec, která má alespoň 3 000 obyvatel a stanoví tak předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády. Sloučí-li se dvě nebo více obcí, z nichž alespoň jedna je městem, je obec po sloučení městem. Oddělí-li se část města a vzniknou dvě či více obcí, pak obec, které zůstane název dosavadního města nebo část jeho názvu, je i nadále městem. Obec, která byla městem přede dnem 17. května 1954, je městem, pokud o to požádá předsedu poslanecké sněmovny, ten na žádost obce stanoví a určí den, kdy se obec stává městem. Zákon dále uvádí tzv. statutární města, kterých je v ČR celkem 24 včetně Prahy a mohou členit svá území na menší samosprávné městské obvody či městské části s vlastními orgány samosprávy. [31]

Aglomerace

Aglomerace je sídelní útvar, tvořený seskupením sídel kolem jednoho významného města. Městská aglomerace je tvořena městem ve svých administrativních hranicích společně s pásem kolem něho ležících obcí, které jsou administrativně samostatné, ale mají s městem velmi intenzivní mezisídelní vztahy. Obce v aglomeraci přebírají některé charakteristické znaky města, jako je hustota zalidnění a jsou s vlastním městem, jádrem aglomerace,

propojeny intenzivní dojížděnkou do zaměstnání, škol, využíváním služeb, kulturních a jiných zařízení. [6; str. 35]

Aglomerací je tvořen v sídelním systému funkčně jednotný celek, tedy mnoho organizačních otázek je rozhodováno pro celou aglomeraci současně, nikoliv pro jednotlivá sídla, respektive administrativní obce tvořící aglomeraci zvlášť. V ČR je největší aglomerací s 1 396 843 obyvateli Pražská aglomerace. [6; str. 36]

Se stále se zvětšující městskou aglomerací může dojít ke spojení sousedních aglomerací do jedné velké, kompaktní, zastavěné plochy, která je nazývána souměstím neboli **konurbací**. Pro konurbaci je charakteristická stejná hierarchická úroveň více měst, absence vedoucí úlohy jednoho střediska, administrativní nezávislost jednotlivých součástí konurbace, ale intenzivní funkční vztahy a společná technická infrastruktura. V ČR jsou například uváděny jako souměstí města Ostrava, Havířov, Bohumín, Frýdek-Místek a Karviná. [33]

Po konurbaci je dalším vývojovým stupněm **megapolis** a ekumenopolis, které nejsou pro ČR typické, je však považováno za důležité i tyto termíny objasnit. Megapolis či megapole je označovaná oblast, ve které dochází k propojení aglomerací a konurbací do souvislé urbanizované plochy. Megapolis se vyznačuje větším počtem center, nižší hodnotou zalidnění ve srovnání s konurbacemi, pásmy volných ploch, které mohou oddělovat sousedící aglomerace a konurbace a kvalitní dopravní infrastrukturou. Za největší megapolis je považován tzv. BosWash, tedy urbanizovaná plocha mezi městy Boston a Washington, ve které žije 50 milionů obyvatel. [33]

V případě, že dochází k dalšímu rozšiřování do širokého prostoru, který má vyloženě urbánní charakter, a nenalézá se v něm žádné sídlo venkovského charakteru je pro toto uskupení používán termín **ekumenopolis**. V současné době se projevují tendence označovat jako ekumenopolis i jiná rozsáhlá urbanizovaná území, např.: v západní Evropě tzv. "modrý banán" táhnoucí se od Londýna přes Nizozemsko do severní Itálie. Územím ČR prochází tzv. červený banán, táhnoucí se ze Švédska do Maďarska. [6; str. 36]

Velké geografické útvary (megapolis a ekumenopolis), poukazují na jednu z velkých proměn světa, v němž žijeme. Jde o růst a formování městských společností jako součást hluboké kulturní, sociální a hospodářské metamorfózy probíhající na všech kontinentech naší planety. Evropa, Severní Amerika, Austrálie a Oceánie jsou dnes, kromě několika oblastí plně městskými společnostmi a zbývající oblasti jsou uprostřed této proměny. [9; str. 5]

Výrazem výše uvedené metamorfózy je skutečnost, že zcela rozhodující část obyvatel jednotlivých zemí bydlí a pracuje v různých velkých městech nebo ve velkých městských

regionech či v nich jsou soustředěny klíčové činnosti spojené s technologickým, politickým a hospodářským rozhodováním. Venkov a venkovské osídlení nezanikly, ale staly se součástí urbanizovaných společností. [9; str. 5]

1.2.3 Region

Studium regionů je tradičním a v současné době velmi moderním úkolem regionalistiky. Termín region je znám a užíván již dlouhá léta, avšak nebyla přijata unifikovaná definice pojmu region a v odborných pracích je termín používán v různém smyslu. Tento problém lze překonat tím, že region bude chápán jako komplex vznikající regionální diferenciací krajinné sféry. [5; str. 63]

V novověké geografii, v pojetí regionu, byla užita myšlenka **přirozené** diferenciaci regionu, tkvící v samotných vlastnostech povrchu země, a tím pádem geografického, tedy odpovídajícího zájmům a charakteru geografie jako vědy. Naproti tomu stojí **umělé** rozdělení, vytvořené člověkem, tzv. politické. [30; str. 48]

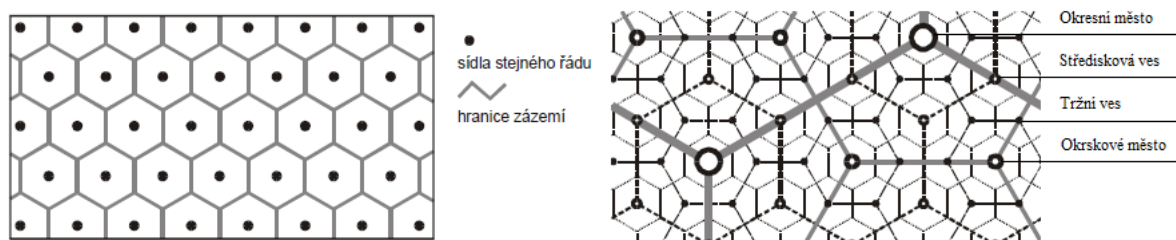
Podstatným atributem regionů je jejich struktura. Z hlediska struktury se rozlišují dva typy regionů: **homogenní** a nehomogenní, tedy **heterogenní** regiony. Tyto typy regionů se diferencují především ve funkčnosti, homogenní regiony se vyznačují jednorodostí funkcí, tedy shodou funkcí po celé své ploše, naopak pro heterogenní regiony je typická různorodost funkcí. Nehomogenní čili heterogenní regiony se označují také jako nodální, spádové, uzlové a funkční, kdy nodální a uzlové znamená, že regiony jsou tvořeny jádrem, uzlem, centrem a zázemím, které je naopak vyjádřeno označením spádové území. Prostor centra a zázemí je funkčně propojen vazbami a poté vzniklý celek je charakteristický přemísťováním obyvatel a zboží. [10; str. 28]

Regiony jsou tedy vzájemně se odlišující se části zemského povrchu, ohraničené a označené určitou hranicí. Jsou rozlišovány fyzicko-geografické hranice, neboli přírodní a hranice mezi regiony, které vznikly vlivem člověka. V minulosti přírodní hranice, řeky, hory či moře sloužily jako uznávané územní rozdělení dvou i více kmenů či národů. Přírodní hranice jsou různého charakteru, mohou být jak ostré i neostré, především závisí na vlastnostech a stavbě územních komplexů. Na druhou stranu hranice vzniklé činností člověka jsou zpravidla ostřejší, přerušovanost je díky využití ulic, hradeb, zavodňovacích kanálů k segmentaci více přímočará. [3; str. 35]

Hranice homogenních regionů jsou vedeny v místech, kde se charakteristické rysy jader sousedních regionů stávají nejméně výrazné. Za podmínky, že nedochází k vzájemné absenci

působení vlivů různých nodálních středisek, hranice homogenních regionů je vedena tam, kde je stanovena hranice mezi gravitačním působením sousedních center, v jiném případě, hranice probíhají v místech nulových hodnot gravitačního působení. Jednotlivé hranice nemají ráz náhlých přechodů, je tvoří však zóny, kde dochází k propletení složek obou regionů. Ať už se jedná o hranice zmíněných biogeografických regionů, hranice jevů, které byly vytvořeny činností člověka, politické hranice mají zpravidla více či méně výrazný přechodný ráz, např. dochází-li k rozšiřování města na úkor okolní zemědělské zástavby, může vzniknout příměstská oblast smíšeného typu. V některých případech dochází k oscilaci hranic regionu, poté je rozlišována mikrooscilace, mezooscilace a makrooscilace. [5; str. 68]

Kardinální význam pro geografii i koncepci regionu má tzv. teorie centrálních míst, za jejíž autory jsou označováni především W. Christaller, J. H. von Thunen a A. Weber, a kterou dále rozvedl A. Lösch. Cílem teorie bylo vysvětlit lokalizaci a velikost měst v sídelním systému, přičemž bylo předpokládáno racionální chování aktérů a homogenní prostor. Závěrem teorie je, že optimálním prostorovým řešením je síť pravidelných šestiúhelníků (viz obrázek 3), které spolu vzájemně sousedí a v jejichž středech jsou lokalizována střediska, tzv. centrální místa, ze kterých jsou poskytovány služby pro obyvatele okolních sídel a které se od sebe odlišují počtem funkcí a velikostí oblastí, na kterou svůj vliv uplatňují. [29; str. 85]

Obrázek 3: Prostorová hierarchie středisek

Zdroj: upraveno dle [46]

Podstatným úkolem při zkoumání regionální struktury je stanovení řádu a hierarchie regionu. Jak již bylo v předchozím textu naznačeno, i touto problematikou se zabýval W. Christaller a A. Lösch. W. Christaller ve své práci prokázal hierarchii středisek a objasnil vztah středisek vyššího a nižšího řádu, kdy střediska vyššího řádu mají větší výběr zboží a služeb a střediska nižšího řádu mají sortiment menší. Region, kterému střediska poskytují služby a zboží je poté označován jako zázemí centrálních míst, přičemž zázemí existují u středisek vyššího i nižšího řádu a jsou definována vztahem město – zázemí. [3; str. 36]

Nehledě na velký význam a přínos prací W. Christallera a A. Lösche je v praxi běžně používáno simplexní označení různých řádů regionů: mikroregiony, mezoregiony, makroregiony a subregiony k vyjádření hierarchické podřízenosti a nadřízenosti. V rámci jednotlivých řádů regionů jsou dále rozlišovány různé stupně, např.: mikroregion 1. stupně či 2. stupně. Uvedené označení řádů je obecné a používá se v konkrétních případech různě, s ohledem na různá měřítka regionů. [29; str. 89]

1.3 Historický vývoj sídelních struktur v České republice

Soudobá sídelní struktura ČR je dynamickou výslednicí historického vývoje a jeho etapy se do ní v různých místech v různé míře vepsaly. Charakter vývoje osídlení se zpravidla významněji neodlišoval od okolních zemí a případné změny proběhly obvykle ve stejnou nebo ne příliš vzdálenou dobu. Platilo přitom, že vývoj se zpravidla poněkud opožďoval za oblastmi, jež byly v dané době považovány za nositele civilizačního pokroku. [4]

Osídlení na území ČR se vyvíjela od nejstaršího paleolitu až po současnost, osídlení z období starého paleolitu představovala osídlení pouze sporadická, vázaná na příznivější fáze dob meziledových, kdy se lovci na svých výpravách dostali i na naše území. Za období prvotního trvalého osídlování území ČR je považováno 4. až 6. století, kdy na území dnešní Moravy přišel franský kupec Sámó a založil tzv. Sámovu říši. [57]

Nejstarší trvalé osídlení bylo vázáno na klimaticky příznivé podmínky Polabí, dolního Povltaví, údolí Berounky, Poohří a na Moravě zejména na oblast Brněnské kotliny a Dolnomoravského úvalu. První osady byly velmi malé, např.: v Poohří čítala tehdejší seskupení kolem 10 rodin. Počet obyvatel tohoto období v českých zemích byl odhadován na 350 000 obyvatel, tedy 4 obyvatele na 1 km². [1; str. 12]

V souvislosti s počtem obyvatel na našem území je třeba upozornit na skutečnost, že jakékoliv úvahy o velikosti měst ve středověku jsou pouze hypotetické. Ze středověku nejsou doloženy přesné počty obyvatel či jejich jmenné soupisy. Jedná se tedy o odhady, které se opírají o počet berních poplatníků evidovaných berními knihami a rejstříky nebo o počet domů v jednotlivých městech. [9; str. 60]

Počátkem 9. století vznikl na území jižní Moravy první slovanský stát ve střední Evropě označovaný jako Velká Morava. Historicky významné období, které ovlivnilo sídelní strukturu na našem území, spadá do 13. století, kdy zakládání měst již podléhalo určitým pravidlům, a začíná období tzv. **přemyslovské kolonizace**. Nejprve byl zakladatelem panovník, vysazováním měst sledoval mocenské i ekonomické cíle a vznikala tak královská

města, posléze převzala iniciativu i šlechta a církve a systém královských měst byl doplněn hustou sítí měst a městeček, která pokryla celé území českého státu. V této přemyslovské, též interní kolonizaci došlo ke stabilizaci sídelní sítě, katastrů, rozšířily se výměry zemědělské půdy, byly ustanoveny vztahy mezi venkovem a tržními centry, městy. V tomto období byl počet obyvatel na našem území odhadován na 1 100 000. [3; str. 45]

Téměř konečná sídelní struktura byla dotvořena při následující tzv. **německé kolonizaci** do poloviny 15. století. V tomto období vlastní plánovací přípravu založení města, tedy vyhledávání městiště, rozvrh ploch a vytyčení, ale také organizaci výstavby a osídlení prováděl zpravidla tzv. lokátor, který často přiváděl osadníky z jiných zemí, nejčastěji z Německa, tak došlo k osídlení pohraničních částí českých zemí německým obyvatelstvem, kdy se s důsledky této historické události v podstatě setkáváme až do dnešních dnů. [15; str. 23]

V období německé kolonizace vznikala sídelní struktura, v níž města hrála významnou obchodní úlohu, stala se centrem řemesel a kulturního života. Došlo k restrukturalizaci vesnic a katastrů v důsledku zavedení trojpolního systému, více starších osad vytvořilo základ novým, větším vesnicím, plochy lesů, vhodné pro kolonizaci byli odlesněny a připraveny na agro-kultivaci, došlo také k rozšíření pastevectví, ovocnářství a zdokonalení rybníkářství. [1; str. 13]

V 18. století významnou roli ve vývoji sídelní struktury na území ČR sehrál vliv vlády Marie Terezie a Josefa II., jenž souvisel s územním rozvojem a jeho regulací, např.: došlo k zahájení výstavby císařských silnic, zřízení krajské stavební kanceláře, jež vydávala stavební pravidla a regulativy, které ovlivnily architekturu veřejných budov a urbanistické uspořádání měst. Za vlády Marie Terezie došlo také k prvnímu oficiálnímu soupisu obyvatelstva, tzv.: tereziánské konskripci. Výrazněji se do struktury sídel promítla tzv. **raabizace**, kdy došlo k rozdělení panské půdy na nově zřízené poddanské grunty. Reforma přispěla nejenom k vyřešení problému nedostatku půdy, ale především k zakládání nových vesnic. V 1785 bylo započato s pracemi na tzv. josefínském katastru obcí, který evidoval veškerou půdu na území ČR. [3; str. 51]

Vývoj sídelní struktury českého státu poznamenalo období **průmyslové revoluce**, které probíhalo na našem území až v 19. století. Došlo ke zrušení nevolnictví a poddanství, což vedlo k uvolnění pohybu obyvatel a možnosti svobodného podnikání. S nástupem kapitalismu a s ním přicházející **industrializací** došlo i k urbanizaci osídlení. Urbanizace v tomto období probíhala paralelně s industrializací, která měla specifickou podobu, byla

to varianta rozvoje lehkého a spotřebního průmyslu v menších městech, které využívaly lokálních zdrojů. Ve srovnání s ostatními evropskými zeměmi proběhl růst měst na území ČR v tomto období s menší intenzitou a méně dramaticky, čímž došlo k uchování středověkých malých měst a vesnic. [29; str. 23]

Stavebními řády pro Království České z roků 1886 a 1889 byly ukládány všem městům, aby vytvořily tzv. plány polohy, které zobrazovaly ulice, inženýrské sítě, budovy či hranice pozemků, součástí byly také regulační podmínky. Počátkem 20. století prakticky všechna města měla své polohové plány a výstavba probíhala podle jejich regulace. [15; str. 27]

V období vzniku Československé republiky ovlivnila vývoj sídel hospodářská situace v Evropě, ale zejména v Německu. Růst měst pokračoval, na jejich rozvoji se kromě průmyslu začala uplatňovat i terciární sféra, zejména správní instituce nově vzniklého státu. Vyšší koncentrace obyvatel pokračovala zejména v severních Čechách, na Ostravsku a v Praze, téměř 10 % obyvatelstva zůstávalo ve venkovských obcích, jejichž vyliďňování započaté v 19. století stále pokračovalo. [3; str. 53]

Specifickým vývojem prošla struktura sídel na území ČR po **2. světové válce**, kdy města a vesnice nebyla válkou téměř poznamenána, citelný zásah do sítě sídel a počtu obyvatel představoval proces tzv. dosídlení, kdy se v pohraničních regionech počet obyvatel, důsledkem odsunu německých obyvatel, snížil téměř o polovinu a poté proběhla tzv. urbanizace skokem, která však měla za následek úpadek řady obcí ve vnitrozemí, odkud odcházeli zejména mladí lidé dosídlit pohraničí. [5; str. 23]

V 50. letech sehrála významnou roli **kolektivizace**, kdy došlo k přeměně individuálního soukromého zemědělství na kolektivní, v poslední fázi kolektivizace bylo omezeno soukromé vlastnictví půdy zemědělců na 50 ha a začala vznikat první Jednotná zemědělská družstva (JZD). Došlo k zásadní přeměně osídlení venkova a celého prostoru vesnice, potlačení soukromého vlastnictví půdy mělo za následek vyloučení osobní odpovědnosti za její stav, v důsledku scelování pozemků došlo k likvidaci rozptýlené zeleně, a vzniku unifikované, monokulturní krajiny, původní hospodářské budovy ztrácely svoji funkci, chátraly a zanikaly, s uvedenými problémy se setkáváme v mnoha místech dodnes. [13; str. 461]

V tomto období byly také rozvíjeny města a regiony s těžbou nerostných surovin a s těžkým či zbrojním průmyslem, např.: Ostravsko a Pardubice. V důsledku směřování investic do těžkého průmyslu nastal útlum výstavby sídel a bytů, zatímco ostatní evropské země obnovovaly válkou zničená města, naše města, až na výjimky jen málo poškozená, začala chátrat. [15; str. 29]

Ve druhé polovině 20. století byla vypracována **koncepce střediskového uspořádání** sídelní struktury, kdy docházelo k budování střediskových a nestřediskových sídel, přičemž byl kladen důraz na větší koncentraci obyvatelstva a jeho aktivit do měst a odstranění rozdílů mezi městem a venkovem. Důsledkem uplatnění této koncepce byl úpadek mnoha venkovských, nestřediskových sídel, kde byly zničeny veškeré pracovní příležitosti a základní vybavení, čímž se zhoršily životní podmínky, namísto původního cíle, kterým mělo být zlepšení. [10; str. 45]

Aby byla města schopna pojmout obyvatele, kteří odcházeli z venkova do měst, byla zakládána nová sídliště na zelené louce a byla zahájena tzv. **komplexní bytová výstavba** (KBV), jež produkovala jednotvárná monofunkční panelová sídliště a stala se na dlouhou dobu jedinou formou územního rozvoje měst. Větší investice do „neproduktivní“ sféry jako bylo považováno bydlení, byly považovány za neefektivní a většina směřovala do těžkého průmyslu, chemie, těžby a energetiky ve starých průmyslových regionech. [15; str. 30]

Období 20. století znamenalo nástup podstatných společenských a technologických změn všeobecně. Změny reflektovaly přeměnu centrálně řízené společnosti a ekonomiky na pluralitní demokracii s tržním hospodářstvím. Zvýšením produktivity práce se snížilo procento obyvatel závislých na sektoru zemědělství, což znamenalo definitivní konec dominance agrárního odvětví. V ČR proběhly zejména tzv. **restituce** soukromého majetku, po dobu totalitní vlády vyvlastněné nebo zkonfiskované. [12; str. 23]

Po roce 1990 lze zaznamenat několik nových trendů ve vývoji sídelní struktury. Malý přirozený přírůstek v ČR se změnil v trvalý populační úbytek a došlo i ke změnám v migrační bilanci regionů a velikostních skupin obcí. Počet narozených převyšoval počet zemřelých až do roku 2006. Některé dříve preferované průmyslové oblasti se staly neefektivními a migračně ztrátovými, naopak výrazně vzrostly migrační zisky do té doby ztrátového Středočeského kraje a dalších okresů a obcí v zázemí velkých měst. [58]

Trendově jsou v posledních 10 – 15 letech prosazovány především **suburbanizační procesy**, což má za následek obrat vývoje obyvatelstva jednotlivých velikostních kategorií obcí. Po mnoha desetiletích růstu je od roku 2000 registrován úbytek obyvatel v městském prostoru ve prospěch venkova, největší úbytky obyvatelstva jsou zaznamenávány ve velkých městech nad 50 tis. obyvatel. Naopak v podílu venkovského obyvatelstva je téměř ve všech krajích zaznamenáván mírný růst. Migračně nejatraktivnějšími se začali stávat střední obce s 500 až 5 tis. obyvateli, a to především v zázemí velkých měst. [58]

1.4 Současná sídelní struktura České republiky

Struktura osídlení ČR, která vyjadřuje hierarchické uspořádání sídel je odlišná od velkých zemí EU. Specifikem sídelní struktury ČR je relativně nízký počet velkoměst v osídlení, s tím související, při celkově vysoké míře urbanizace, významné zastoupení malých a středních měst. ČR má kromě hlavního města Prahy pouze dvě města s více než 300 tis. obyvateli (Brno a Ostrava) a tři města s více než 100 tis. obyvateli (Liberec, Plzeň, Olomouc). Města do 10 tis. obyvatel tvoří tři čtvrtiny všech měst, ale žije v nich pouze jedna čtvrtina městského obyvatelstva. Celkem 192 měst má venkovský charakter, tedy přesnou hranici mezi městským a venkovským prostorem nelze jednoznačně vymezit. Hustota zalidnění je v ČR dlouhodobě stabilní na úrovni 130 obyvatel na km². [2]

Sídelní strukturu ČR lze charakterizovat velkou rozdrobeností sídel, k 1. 1. 2013 ji tvořilo 6 253 obcí s převahou (téměř dvě třetiny) malých obcí do 500 obyvatel, což má bezesporu ve svém důsledku vliv na regionální rozvoj a financování municipalit. Největší podíl venkovských obcí vykazuje kraj Vysočina, s nejmenší obcí v ČR Vysokou Lhotou, která k 31. 12. 2013 vykazovala 17 stálých obyvatel, dále kraj Pardubický, Jihočeský a Středočeský, naopak nejmenší podíl venkovských obcí je v kraji Moravskoslezském, Karlovarském, Ústeckém a Libereckém. [58]

S uvedeným faktem je spojeno i několik trendů, týkající se malých obcí, zejména venkovských, které byly od 90. let zaznamenány: úbytek pracovních míst, snižování dopravní obslužnosti, nedostatek finančních prostředků apod. Z těchto důvodů docházelo a stále dochází ke sdružování několika obcí do tzv. svazku obcí či mikroregionů (ve smyslu zákona č. 128/2000 Sb., o obcích) nebo místních akčních skupin (MAS) kvůli společnému prosazování zájmů obcí a místních komunit s cílem dosáhnout obecného rozvoje území. [42]

Vznik mikroregionů a MAS je v mnoha případech spojen s možností čerpání finančních prostředků z fondů EU, která klade důraz na princip partnerství jako na jeden z důležitých aspektů evropské regionální politiky. V ČR existuje v současné době více než 550 mikroregionů, přičemž nejvíce jich vzniklo v letech 1999 – 2001 a více než 150 MAS. V porovnání s mikroregiony mají MAS nižší hustotu zalidnění (92 obyvatel na km²), v celkovém pohledu je poměr velikosti mikroregionů vůči MAS z hlediska počtu obyvatel asi 2,5 násobně větší ve prospěch MAS. [38]

MAS a mikroregiony jsou subjekty, které v mnohých případech působí na stejném území a bývají propojeny stejnou organizační strukturou a funkční strukturou managementu rozvoje. Pro účely této práce je zmiňován Mikroregion Podhůří Železných hor (viz kartogram 1),

jež je od roku 2005 členem MAS Železnohorský region. Mikroregion Podhůří Železných hor bude podroben detailnějšímu zkoumání v kapitole 3 Suburbanizace v obcích mimo jádrové regiony. [38]

Kartogram 1: MAS Železnohorský region

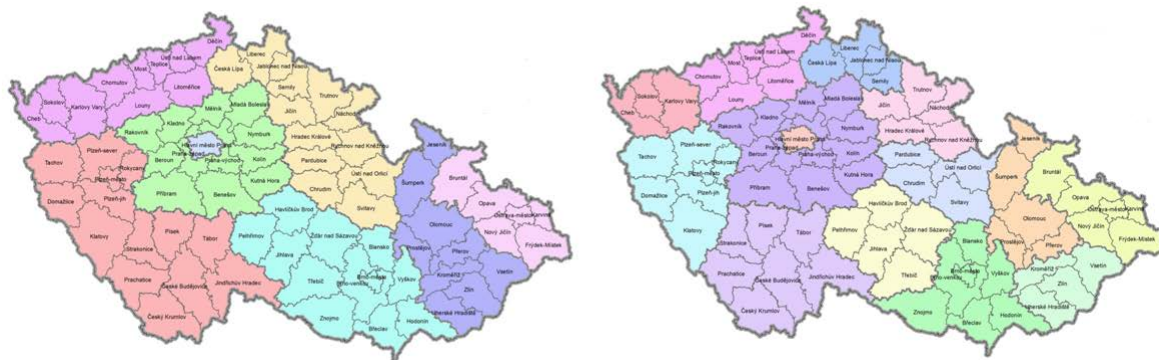
Zdroj: [38]

Administrativní členění je základní premisou organizace každého státu a mělo by být pro obyvatele čitelné a srozumitelné. Administrativní regiony vycházejí z historického územního členění a často na něj navazují. Administrativní struktura v ČR je zajímavou kombinací tradiční struktury (obec - okres - kraj) a nových přístupů v rámci spojeného modelu veřejné správy. Postupným opouštěním původní soustavy dochází v posledních 20 letech k přechodu na novou strukturu, kterou charakterizují tři administrativní úrovně na lokální úrovni (obec - pověřená obec - obec s rozšířenou působností, tzv. ORP) a jedna regionální úroveň, kterou je kraj. [19]

ČR se od 1. ledna 2001 člení na 14 krajů, ty jako vyšší územní celky vykonávají samosprávu a část státní správy. V roce 2002 zanikly okresní úřady, vykonávající státní správu, a jejich působnost byla přenesena na nově vzniklé kraje a obce s rozšířenou působností, tzv. obce III. typu. Je třeba zdůraznit, že současně nebyly zrušeny dosavadní okresy jako územní jednotky. Ty jsou nadále spolu s obcemi základem územního členění státu. V ČR je celkem 205 ORP a některé z nich své pravomoci delegují na obce s pověřeným obecním úřadem, tzv. obce II. typu, kterých je v ČR 393. Nejmenší základní územní jednotkou ČR je obec I. typu., jichž bylo k 1. lednu 2013 celkem 6253. [57]

V rámci EU existuje tolik systémů administrativního členění, kolik je členských států, což omezuje možnost vzájemného srovnání regionů, proto za účelem možnosti srovnání byl

v roce 1988 zaveden jednotný systém územních statistických jednotek, tzv. nomenklatura územních statistických jednotek (NUTS) (viz kartogram 2). Pro normalizovanou kvalifikaci územních celků v ČR slouží kvalifikace CZ-NUTS, přičemž jednotlivé úrovně jsou: NUTS0 – Česká republika (administrativní jednotka), NUTS I – území celé České republiky (neadministrativní jednotka), NUTS II – sdružené kraje, tzv. regiony soudržnosti (neadministrativní jednotky) NUTS III – kraje (administrativní jednotky) a od 1. 1. 2008 místní samosprávné jednotky (LAU), které se dělí na LAU I – okresy a LAU II – obce. [39]

Kartogram 2: Statistické jednotky NUTS II a NUTS III – Česká republika

Zdroj: [39]

1.5 Udržitelný rozvoj měst a obcí

V předchozích podkapitolách byly popsány jednotlivé typy sídelních struktur, jejich vývoj až po současnou podobu, z uvedeného textu vyplývá, že se společenským vývojem a technickým rozvojem jsou mimo jiné spojeny zvýšené nároky na přírodní zdroje.

Koncept udržitelného rozvoje odráží přirozené environmentální limity hospodářského růstu. Politiky založené na této koncepci prosazují uvedení hospodářského a společenského vývoje do souladu s kapacitami ekosystémů, se zachováním přírodních hodnot a biologické rozmanitosti pro nynější i příští generace. [51]

Pojem udržitelný rozvoj z anglického sustainable development byl pravděpodobně poprvé použit v knize Meze růstu, jejichž autory jsou Donell a Dennis Meadows a William Behrens, z roku 1972, ale v textech o urbanismu a architektuře se běžně začal užívat teprve na začátku 90. let 20. století. [56]

V reáliích ČR je definice trvale udržitelného rozvoje formulována v zákoně č. 17/1992 Sb., o životním prostředí následujícím způsobem: trvale udržitelný rozvoj je takový rozvoj, který

současným i budoucím generacím zachová možnost uspokojovat jejich základní potřeby a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů. [50]

Z definice udržitelného rozvoje se odvozují tři pilíře udržitelnosti: ekologický, někdy také environmentální, sociální a ekonomický. Tyto tři pilíře by měli být ve vzájemné rovnováze, často se však dostávají do rozporu, např.: pilíř ekologický a ekonomický v případě ochrana přírody versus výstavba dálnice apod. [49]

Strategie udržitelného rozvoje ČR

Před rokem 1991 (zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí) nebyly principy udržitelného rozvoje v ČR žádným způsobem zohledňovány. V roce 2003 vznikla Rada vlády pro udržitelný rozvoj jako stálý poradní, iniciační a koordinační orgán vlády ČR, jejímž úkolem bylo připravit první Strategii udržitelného rozvoje ČR. V současné době je základním koncepčním dokumentem v oblasti regionálního rozvoje Strategie udržitelného rozvoje ČR 2014 – 2020. [50]

Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR (SRUR ČR)

V roce 2010 byl schválen SRUR ČR, který nahrazuje Strategii udržitelného rozvoje ČR. SRUR ČR má nadresortní charakter a jeho účelem je napomoci vzájemné provázanosti opatření, cílů a politik, které již mohou být součástí stávajících sektorových strategií. Dokument stanovuje vizi, definuje základní principy, měřicí indikátory, a určuje klíčové priority a cíle rozdělené do pěti prioritních os:

- společnost, člověk a zdraví,
- ekonomika a inovace,
- rozvoj území,
- krajina, ekosystémy a biodiverzita
- stabilní a bezpečná společnost. [51]

Udržitelný rozvoj je nesporně celosvětovým zájmem. ČR se jako člen mnoha nadnárodních organizací a institucí zavazuje k naplňování jejich cílů. V souvislosti s udržitelným rozvojem je to například strategie EU Evropa 2020, jejímž cílem je dosáhnout hospodářského růstu, který by byl inteligentnější (prostřednictvím inovací), udržitelný (díky odhodlání pokročit na cestě směrem k nízkouhlíkové ekonomice) a inkluzivní (se silným důrazem na tvorbu pracovních míst a snižování chudoby). [32]

2 (SUB)URBANIZACE – TEORETICKÉ A ČASOVÉ SOUVISLOSTI

„Vím sice o bezpočtu vážnějších problémech s lidskými sídly na této planetě – od chudinských slumů lemujících asijské či jihoamerické megapole až po města po zemětřeseních a povodních – začnu, dovoluji-li, trochu osobně: když jsem před mnoha lety jel autem z Prahy do naší venkovské chalupy ve východních Čechách, trvala cesta z centra města k tabuli, která označovala jeho konec, přibližně patnáct minut. Pak byly louky, lesy, pole a vesnice. Dnes jedu z Prahy toutéž cestou dobrých čtyřicet minut i déle, aniž někde poznám, jestli jsem město už opustil nebo nikoliv. To, co bylo donedávna jasně srozumitelným městem, ztrácí dnes své hranice a s nimi i svou identitu. Je to totiž obrostlé ohromným věncem čehosi, o čem nevím, jak to nazvat. Město tak, jak tomu slovu rozumím, to není, ba ani předměstí, a tím méně vesnice...“. [44]

Předcházejícími civilizacemi byly ve městech vytvořeny největší kulturní hodnoty lidstva a nashromážděny mnohé poznatky a zkušenosti, které by neměly být v současnosti podceňovány a opomíjeny. Každá civilizace, tak jako ta soudobá ve svých vlastních podmínkách a podle svých potřeb vždy znovu hledala a hledá ony formy osídlení, které by jí nejlépe vyhovovaly. Nelze ale hovořit o trvalém, kontinuálním vývoji ke stále dokonalejším formám měst. Pokud se jedná o některé aspekty, především provozní, ekologické či hygienické, lze soudit, že současná města stojí před problémy, které nikdy dříve neexistovaly, příkladem je právě fenomén (sub)urbanizace. [11; str. 8]

Zvětšování rozlohy urbánních ploch je považováno za jeden ze základních procesů, měnící strukturu krajiny, její vzhled a funkčnost. Vedle tradiční urbanizace, je pojednáváno především o dopadu nekoordinované výstavby v zázemí sídel, charakteristickou nízkou hustotou zástavby a prolínání rozličných způsobů využití území, takzvané suburbanizaci. Tyto procesy jsou spolu úzce provázány, přičemž některými autory je suburbanizace považována za jednu z fází urbanizace, tedy jako součást komplexního procesu, kterým je transformována venkovská nebo přírodní krajina do urbanizované či industriální krajiny. [16; str. 103]

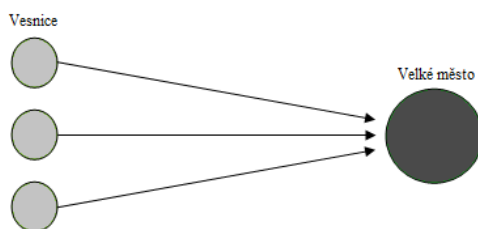
2.1 Urbanizace

Urbanizace je proces, kdy dochází ke koncentraci obyvatelstva do měst, tedy k takzvanému poměšťování neboli zvyšování podílu obyvatel žijících v sídlech městského charakteru a městským způsobem života. Vlastní proces urbanizace je spjat s procesy jako je industrializace, demografické revoluce, vědeckotechnickým rozvojem a ekonomickou úrovní státu či oblasti. Urbanizace má několik fází, kdy nejprve dochází k přílivu obyvatelstva

do všech městských center, poté zejména do největších měst. Po nasycení nastává suburbanizace, v některých případech až deurbanizace neboli snižování počtu obyvatelstva na administrativním území městských sídel. [25; str. 17]

Urbanizace je rozdělována na dvě vnitřní etapy: **extenzivní** a **intenzivní** urbanizaci. V procesu extenzivní urbanizace dochází k zcela zřetelnému pohybu obyvatelstva směrem do měst. Některými autory je uváděn již zmíněný stupeň nasycenosti urbanizace, jenž má vrchol ve stavu, kdy 80 % obyvatel území státu bydlí ve městech. V procesu intenzivní urbanizace již k takovému pohybu nedochází, avšak svazek mezi městským a venkovským prostorem se stále upevňuje, například dojížděnkou obyvatel do zaměstnání, za službami, správními akty, produkcí inovací a informací, přičemž tyto vazby ovládá město. [10; str. 54]

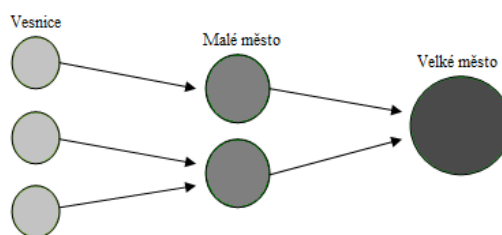
Dále je urbanizační proces segmentován na proces **přímé** a **nepřímé** urbanizace. Přičemž přímá urbanizace (viz obrázek 4) je percipována jako stěhování rurálního obyvatelstva přímo do velkých měst. V dnešní době ji můžeme pozorovat zejména v zemích, kde se kromě hlavního města s vyvinutou infrastrukturou nenacházejí menší centra, jedná se především o tzv. země třetího světa. V souvislosti s přímou urbanizací dochází k akulturaci, tedy procesu sociálních a kulturních změn, který je důsledkem trvalého kontaktu rozdílných kultur (venkovské a městské obyvatelstvo), kde jsou přejímány prvky převážně jedné, dominantnější kultury, nebo dochází k jejich vzájemnému přejímání a splývání. [25; str. 19]

Obrázek 4: Schéma přímé urbanizace

Zdroj: vlastní zpracování dle [25, str. 18]

Nepřímá urbanizace (viz obrázek 5) neboli difuze je chápána jako extenzivní proces růstu městského obyvatelstva, kdy se obyvatelstvo stěhuje z venkova do nejbližšího města, regionálního centra a v následující generaci či generacích urbanizační proces pokračuje z malého města do města většího, metropole. Jedná se o prostorové šíření, tedy difúzi městských prvků a městského způsobu života. Právě proces nepřímé urbanizace je pozorován na území České republiky. [9; str. 11]

Obrázek 5: Schéma nepřímé urbanizace

Zdroj: vlastní zpracování dle [25, str. 19]

Urbanizace nabývá jiných forem v Evropě, USA, Austrálii, anebo v zemích tzv. třetího světa. Počátky urbanizace jsou spojovány s industrializací, tzv. fáze **industriální urbanizace**. V Evropě je fáze urbanizace, která probíhala současně s industrializací, v období průmyslové revoluce, označována za klasickou. Odborníci datují pro české země etapu klasické urbanizace do období přibližně sta let, od roku 1830 do roku 1930. Po této fázi nastupuje **postindustriální urbanizace**, kdy dochází k procesu dekoncentrace osídlení. [10; str. 49]

V období 1870 – 1930 činil průměrný roční růst městského obyvatelstva na našem území 10,8 obyvatel na 1 000 obyvatel, zatímco u venkovského obyvatelstva činil průměrný roční růst pouze 2,9 obyvatel na 1 000 obyvatel. Migrace do měst byla způsobena dlouhodobými strukturálními změnami, ztrátou pracovních míst na venkově a naopak jejich vznikem ve městech (viz podkapitola 1.3 Vývoj sídelních struktur v České republice). [10; str. 58]

Proces urbanizace lze doložit na podílu obyvatel žijících na vesnici a v malých městech do 5 000 obyvatel: v roce 1869 žilo v městech do 5 000 obyvatel na území ČR téměř tři čtvrtiny obyvatel, v roce 1950 již jen jedna polovina a v roce 1997 necelá jedna třetina. Naopak ve městech větších 20 000 obyvatel žilo v roce 1869 pouze 7,5 % obyvatel, v roce 1950 téměř jedna čtvrtina a v roce 1997 již jedna polovina obyvatelstva ČR. [15; str. 44]

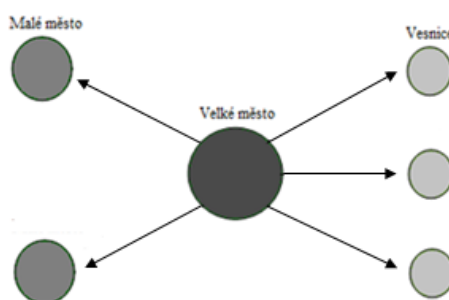
V 50. letech 20. století došlo na území ČR k velkému soustředění obyvatel do měst v souvislosti s řízenou industrializací, zejména na Ostravsku, Pardubicích či Mladé Boleslavi. Na počátku 90. let poté došlo k obratu, který v zemích západní Evropy proběhl o deset let dříve. Urbanizace se zastavila v tom smyslu, že mnoho měst začalo ztrácet obyvatelstvo a po dlouhé době začalo růst obyvatelstvo venkovské. [15; str. 44]

Míra urbanizace vyjadřuje procento obyvatel žijících ve městech, jedná se o poměr obyvatel, kteří žijí ve městech k celkovému počtu obyvatel dané země. V České republice byla k 31. 1. 2011 míra urbanizace na úrovni 70,3 %, jsou-li započítávány městyse k venkovským obcím, což znamená, že pouze jedna čtvrtina obyvatel České republiky žije

na vesnici. Za posledních 15 let počet obyvatel žijících ve městech stagnuje, což je způsobeno tím, že se v urbanizačním procesu začala uplatňovat zejména suburbanizace. [25; str. 19]

2.2 Suburbanizace

Suburbanizace působí ve směru stěhování městského obyvatelstva z centra na anebo i za okraj, předměstí či periferii (viz obrázek 6). V současné době je hlavním procesem určující aktuální vývojové změny v osídlení České republiky. Zatímco v poválečném období převládaly odstředivé procesy vedoucí k jednostrannému využívání příměstských území městy, kdy centrum města bylo zásobováno zemědělskými produkty z blízkého okolí města, které však náleželo pod správu centra, v posledních 15 letech se prosazují trendy odstředivých procesů, kdy původní závislost měst na zázemí postupně klesá a typickým rysem aglomerovaných obcí je vysoký podíl dojíždějících za prací, službami, zábavou do jádrových měst. Města a venkov jsou tedy propojena intenzivní migrací a z řady původně venkovských obcí se stávají pod vlivem suburbanizace obce příměstské s městským způsobem života. [45]

Obrázek 6: Schéma suburbanizace

Zdroj: vlastní zpracování dle [25; str. 20]

Vnitřní města 19. století byla kvůli průmyslu a přelidnění příliš prašná a hlučná. Z tohoto negativního stavu pramenily následné snahy o zajištění dostatku čerstvého vzduchu a zeleně jako zcela přirozeného úsilí o zlepšení života ve městech. Docházelo k prostorovému rozšiřování měst a úměrně tomu snižování hustoty osídlení. Proces rozvolňování městské zástavby započatý v 19. století se však dodnes nezastavil, a to i přesto, že problémy dnešních měst již netkví v přelidnění, ale právě naopak. K prostorovému růstu měst značně přispěl i sen o vlastním rodinném domě. Podle sociologa Häussermanna je rodinný dům symbolem jistoty, vrcholem individualizace a emancipace, představuje prestiž a významný sociální status. Podstatný vliv na přesuny obyvatelstva do zázemí měst má i automobilizace umožňující dostupnost bydlišť mimo intenzivně urbanizované území. [7; str. 40]

Suburbanizace je tedy chápána jako výsledek mnoha sociologických a ekonomických faktorů, tzv. **push a pull faktory** zapříčiňují, že lidé opouštějí města a stěhují se do venkovského prostředí. Zatímco push faktory: nízká úroveň životních podmínek, znečištění životního prostředí, vysoká kriminalita, atd. jsou vlivy, které zvyšují nespokojenost se současným bydlištěm a nutí migranty opustit město, pull faktory: nízká cena pozemků, kvalita vody a ovzduší, vysoká bezpečnost atd. přitahují migranty do suburbálních zón. [36]

V suburbální oblasti vznikají buď již zmíněné rodinné domy (rezidenční suburbanizace) ale i komerční stavby a plochy (komerční suburbanizace). V případě **rezidenční suburbanizace** se jedná především o výstavbu nového bydlení v zázemí měst a postupný odliv lidí z jádrového města do nových rodinných, v poslední době i bytových domů v okolních obcích, čímž vznikají oblasti nové výstavby, označované jako satelitní městečka. Odborníci stanovují rezidenční suburbanizaci na základě nízké hustoty osídlení, na úrovni 30 – 40 obyvatel/ha. [24; str. 7]

Komerční suburbanizace má zřetelné projevy, zejména ve výhodně lokalizovaných místech podél hlavních dopravních tahů. Stejně jako rezidenční má i nerezidenční suburbanizace charakter etapovitého procesu, který různým načasováním a v různé intenzitě zasahuje jednotlivé části sídelního systému ČR. V ČR došlo nejdříve k nástupu nerezidenční suburbanizace u maloobchodu, který je datován do druhé poloviny 90. let dvacátého století, následovaný suburbánním rozvojem skladových, průmyslových a později i kancelářských zón. [16; str. 84]

Vedle **suburbanizace vnější**, tedy výstavbě, rezidenční či komerční, za hranicemi města, je odborníky rozlišována i **suburbanizace vnitřní**, tj. enormní snaha o extenzivní růst městských částí (bývalých samostatných obcí) ve vnějším pásu správního území města. Zatímco vnější suburbanizace je realitou, vnitřní suburbanizace je prozatím hrozbou. Její postup je, ale dokládán snahami o změny územních plánů na dosud nezastavěném, tudíž zdánlivě volném území ve vnějším pásu města. [23; str. 43]

Jedním z projevů suburbanizace je **urbansprawl**. Pro termín urbansprawl je v českém jazyce nejčastěji používán výraz sídelní kaše, který příhodně pojmenovává neuspořádanou skrumáž předměstských staveb a je považován za nežádoucí z ekonomického, sociálního i environmentálního pohledu. Sprawl neboli rozlézáni či rozpínání zástavby do volné krajiny je charakteristický neřízeným a nepromyšleným umístěním rezidenčních nebo komerčních areálů do krajiny a přináší s sebou mnoho negativních důsledků. [52]

Suburbanizace přináší rozmanité důsledky na individuální, místní i celospolečenské úrovni. Některé z nich jsou vnímány pozitivně, jiné naopak vzbuzují nesouhlas a vedou ke snahám o ovlivnění suburbanizace. Důsledky konkrétních akcí, přispívajících k suburbanizaci mohou být velmi odlišně hodnoceny z perspektivy aktéra tento krok uskutečňujícího a jiných aktérů, jež tento krok nebo navazující dění ovlivňuje. Zatímco důsledky mohou být hodnoceny pozitivně z ekonomického hlediska, mohou přinášet negativní sociální či ekologické dopady a naopak. [22; str. 226]

2.2.1 Sociální dopady rezidenční suburbanizace

Rozvoj příměstské zóny působí na úpadek vnitřních částí měst, odchod obyvatel s vyššími příjmy na předměstí přináší snížení sociálního statusu čtvrtí vnitřního města, což vede k narůstající sociálně-prostorové diferenciaci. Ta je pozorována i v samotných suburbiích, kdy migranti z města mají výrazně nižší věkový průměr a jsou výrazně zastoupeny osobami se středoškolským a vysokoškolským vzděláním patřící do vyšších příjmových kategorií, tedy obecně s vysokým sociálním statutem. Nově příchozí obyvatelé tak významně pozměňují sociální stratifikaci původně venkovských sídel a dochází k výrazné polarizaci sociálně prostorové struktury. Tato diferenciaci může vést jak k celkovému posílení sociálního prostředí obce, tak i k řadě problémů způsobených sociální nerovností obou skupin obyvatelstva. [22; str. 229]

Proces suburbanizace sebou přinesl specifický fenomén, tzv. zelené vdovy, tedy manželky podnikatelů, kteří žijí v rodinných domech v suburbiích. Zatímco muž je velmi pracovně vytížen a dojíždí za prací do centrální části města, žena setrvává v zeleni na předměstí. Přes pejorativnost termínu, zelené vdovy se často politicky a společensky angažují a jsou hybatelkami společenského života v suburbiích. [48]

2.2.2 Ekonomické dopady rezidenční suburbanizace

Výzkumy bylo dokázáno, že náklady na bydlení v suburbánních zónách (vybudování a údržba dopravní a technické infrastruktury) jsou průměrně dvaapůlkrát větší než náklady na bydlení v tradičních městských strukturách. Noví rezidenti však mohou přispět ke zvýšení finančních příjmů obce (daň z nemovitostí, příjmů, poplatky), přičemž problém nastává v případě, kdy v některých suburbánních obcích není přihlášeno k trvalému bydlišti 20 – 30 % obyvatel a tím připravují obec o příjmy, ale faktickou přítomností a žitím v obci kladou vysoké nároky na výdajovou stránku jejího rozpočtu. Příkladem je právě využívání technické (kanalizace, svoz odpadu) či dopravní (místní komunikace) infrastruktury. [52]

2.2.3 Ekologické dopady rezidenční suburbanizace

Z hlediska ekologického dochází vlivem suburbanizace především k negativním důsledkům. Stavbami vznikajícími v zázemí měst je fragmentováno přírodní prostředí a způsobeno narušení krajiny, tzv. disturbance. Dochází k homogenizaci původně pestrého souboru organismů, změně ve tvaru povrchu (reliéfu), k růstu spotřeby vody (zavlažování pitnou vodou, výstavba bazénů), spotřebě energie, a tím i růstu produkce skleníkových plynů. Lidé v suburbiích jsou při cestách do zaměstnání i zábavou většinou odkázáni na individuální automobilovou dopravu, která negativně ovlivňuje kvalitu vzduchu a způsobuje hlučnost. Často opomíjeným dopadem suburbanizace je také světelné znečištění. [52]

Suburbanizaci nelze zastavit, lze ji však vhodnými politikami a nástroji ovlivnit. Alternativu k zastavování volné krajiny vlivem suburbanizace může představovat **koncept kompaktního města**, kterým je doporučováno zahušťování městské zástavby uvnitř v současnosti již zastavěného území. Koncept kompaktního města je založený na omezení prostorového růstu měst tak, aby bylo ochráněno okolní prostředí, a tak vytvořen jasný kontrast mezi městem a venkovem. Koncept spočívá v intenzivním využití území založeném na regeneraci urbánních ploch a dobře rozvinutém systému veřejné dopravy. Svým prostorovým uspořádáním vyhovuje kritériím kompaktního města téměř většina čtvrtí středně velkých měst v ČR. [14; str. 152]

2.3 Deurbanizace

Proces deurbanizace je dalším projevem vystěhovávání obyvatel z měst, je jím označováno postupné snižování počtu stálých obyvatel měst, kdy původně bytové domy v centrálních kompaktně zastavěných zónách velkoměst jsou rekonstruovány na kancelářské objekty či zcela nahrazeny novými budovami využívanými čistě ke komerčním účelům. Část populace se z těchto zón stěhuje do obcí v suburbánním zázemí a značný počet lidí, především v postproduktivním věku, využívá ke stálému bydlení své rekreační objekty na venkově. [26; str. 15]

2.4 Reurbanizace

Reurbanizace je posledním prostorově vyjádřitelným typem urbanizačního procesu, kdy dochází k opětovnému osidlování centrálních zón měst a metropolitních regionů. Opuštěné administrativní i historické industriální budovy (bývalé objekty továren, mlýnů a jiných technických zařízení) jsou rekonstruovány ke zcela novému využití, například k výstavbě tzv. lofts (byty v půdních vestavbách industriálních budov). Tento trend propagují

buď příslušníci vrstev s velmi vysokými příjmy (historické objekty s luxusními velkoplošnými byty) nebo příslušníci středních příjmových tříd preferující komunitní styl života (historické objekty s menšími byty, kluby, galeriemi, apod.). [43]

3 SUBURBANIZACE V OBCÍCH MIMO JÁDROVÉ REGIONY

V ČR se problematika suburbanizace v posledním desetiletí dostává do popředí zájmu celé řady odborných a studentských prací, objekty výzkumů jsou především největší města ČR, v této diplomové práci je naopak pozornost zaměřena na suburbanizaci v obcích mimo jádrové regiony.

Pro analýzu byly vybrány následující obce: Bezděkov, Brloh, Bukovinu u Přelouče, Holotín, Choltice, Chrtínky, Jedousov, Jeníkovice, Lipoltice, Litošice, Mokošín, Poběžovice, Sovolusky, Stojice, Svinčany, Svojšice, Turkovice, Urbanice, Valy, Veselí a město Přelouč. Město Přelouč je ORP a jeho městský úřad provádí pro všechny výše uvedené obce výkon přenesené působnosti ve smyslu zákona č. 128/2000 Sb., zákon o obcích (obecní řízení). Uvedené obce jsou součástí svazku obcí Mikroregion Podhůří Železných hor, který vznikl v roce 2002 a od roku 2005 je členem MAS Železnohorský region. Mikroregion se rozkládá na území NUTS II Severovýchod, v Pardubickém kraji, okrese Pardubice (viz kartogram 3). K 1. 1. 2006 mikroregion sdružoval 13 192 obyvatel. Sídlo mikroregionu je v přirozeném spádovém centru, v obci Choltice.

Kartogram 3: Umístění Mikroregionu Podhůří Železných hor v kontextu ČR

Zdroj: upraveno dle [37]

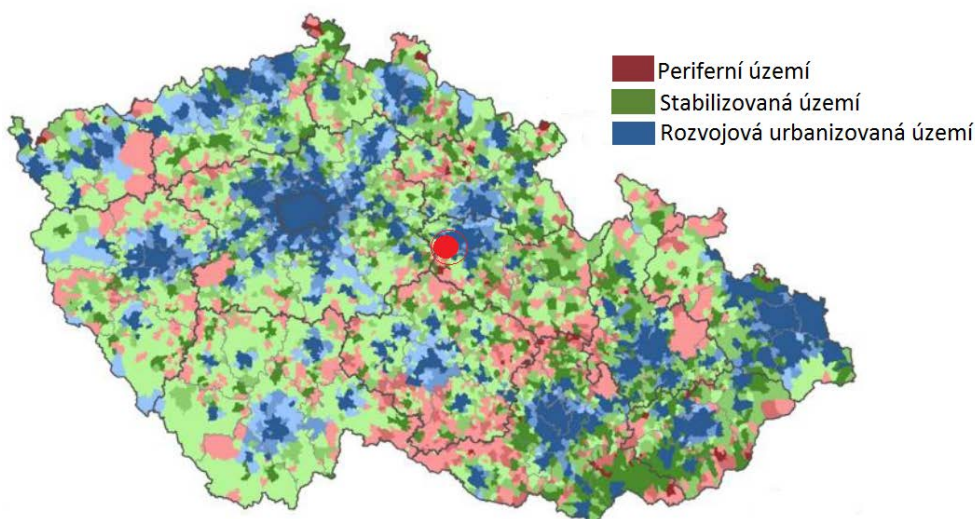
3.1 Vymezení obcí mimo jádrové regiony

Vzhledem k existenci různých přístupů je možné vymezení obcí mimo jádrové regiony variantně. Dle Metodiky sledování rozsahu rezidenční suburbanizace v ČR vycházející ze specifík českého sídelního systému osídlení i suburbálního rozvoje, navazující na dlouhodobý výzkum prováděný na Univerzitě Karlově v Praze pod vedením doc. RNDr. Martina Ouředníčka, Ph.D. jsou za jádrová města považována města s více než 10 000

obyvateli, ležící mimo suburbánní zóny měst (viz příloha A), z tohoto hlediska všechny uvedené obce, splňují postulát obcí mimo jádrové regiony. [35]

Strategií regionálního rozvoje ČR na období 2014 – 2020 jsou vymezeny 3 základní typy území ČR z hlediska rozvojových znaků: rozvojová, stabilizovaná a periferní území. Typologie byla provedena ve dvou úrovních. Základní typologie souhrnně hodnotí rozvoj regionů z hlediska hospodářské výkonnosti, socioekonomického vývoje, geografické polohy a dynamiky rozvoje, v další vrstvě problémově orientovaných hodnocení je doplněna typologií vázanou na jednotlivá ustanovení zákona č. 248/2008 Sb., o podpoře regionálního rozvoje. [47]

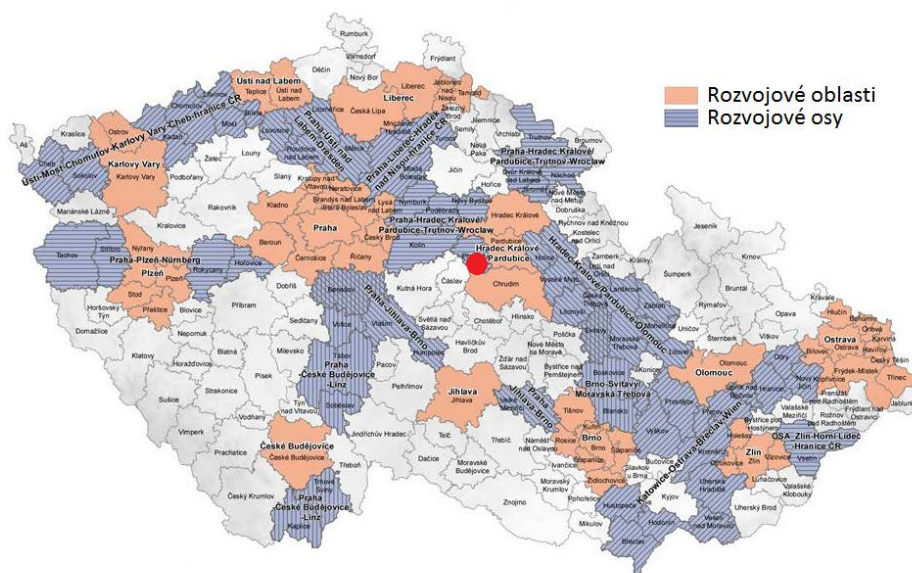
Dle uvedené typologie jsou rozvojová území dále dělena na metropolitní oblasti, sídelní aglomerace a regionální centra. Jádra metropolitních oblastí tvoří největší města v ČR (Praha, Brno, Ostrava, Plzeň). Jádra sídelních aglomerací tvoří zbývající krajská města, jedná se o území s koncentrací 100 000 – 300 000 obyvatel a mezi regionální centra jsou řazena hospodářská střediska regionálního významu a jejich zázemí s koncentrací 25 000 – 100 000 obyvatel. Mikroregion Podhůří Železných hor se dle metody uvedené ve Strategii regionálního rozvoje ČR 2014 – 2020 převážně rozkládá na stabilizovaném a periferním území (viz kartogram 4), tedy na území, které se nachází mimo aglomerace a jádrová centra a je charakteristické kumulujícími se negativními charakteristikami a vysokou vyjížděnkou místních obyvatel za prací a do škol mimo tato území. Také z tohoto pohledu uvedené obce splňují podmínku obcí mimo jádrové regiony. [47]

Kartogram 4: Typologie území ČR

Zdroj: upraveno dle [40]

Politikou územního rozvoje ČR 2008 jsou stanoveny rozvojové oblasti a rozvojové osy (viz kartogram 5). Rozvojové oblasti jsou vymezovány v územích, v nichž z důvodu soustředění aktivit mezinárodního, republikového a regionálního významu existují zvýšené požadavky na změny v území, rozvojové osy jsou vymezeny správními obvody ORP s výraznou vazbou na významné dopravní cesty. Rozvojové oblasti tedy mohou být označeny jako jádrová území. Rozvojovou oblast republikového významu na území Mikroregionu Podhůří Železných hor tvoří obce Jeníkovice, Přelouč, Valy a Veselí. Uvedené obce nesplňují podmínku obcí mimo jádrová území, a měly by být z následující analýzy vyloučeny. Pro podání komplexního a optimálního pohledu na Mikroregion Podhůří Železných hor však budou i nadále, s důrazem na danou skutečnost, uvedené obce do analýzy zahrnuty. [41]

Kartogram 5: Rozvojové oblasti a osy

Zdroj: upraveno dle [41]

3.2 Vymezení obcí zasažených suburbanizací

Různí autoři vytváří různé metody pro stanovení suburbánních území. Praktickým vymezením suburbanizovaných území se zabývala například RNDr. Zita Kučerová, Ph.D. Jako indikátor suburbanizačních procesů zvolila dostupné charakteristiky ČSÚ: index vývoje počtu obyvatel, migraci obyvatel, vyjížděku za prací a do škol a index zastavění a hustotu zalidnění. [24; str. 12]

Dle doc. RNDr. Martina Ouředníčka, Ph.D. za obce zasažené rezidenční suburbanizací jsou považovány takové obce, které mají vysokou intenzitu bytové výstavby a zároveň vysokou intenzitu přistěhování z jádrového města. Obě uvedené podmínky jsou pro zachycení podstaty procesu suburbanizace významné a nestačí naplnit pouze jednu z nich. Do analytického postupu tedy vstupují následující statistická data: počet obyvatel obce, počet přistěhovalých, počet dokončených bytů. [17]

Vymezení obcí zasažených suburbanizací je provedeno na základě uvedených metod. První z metod předkládá více charakteristik pro vymezení suburbanizovaného území. Obě metody uvádí: počet obyvatel obce a počet přistěhovalých, přičemž druhou metodou je navíc uváděna charakteristika: počet dokončených bytů.

V následujícím textu jsou postupně představeny, vypočteny a zhodnoceny jednotlivé indikátory a indexy. Pro rychlou orientaci ve výsledcích jednotlivých indikátorů a indexů jsou v aplikaci ArcMap 10.1 vypracovány kartogramy, kde platí jednoduché pravidlo, čím tmavší barvou je katastrální území vyznačeno, tím jsou v dané obci zjištěny vyšší suburbanizační tendence.

Uvedené obce se od běžně zkoumaných obcí v zázemí velkých měst odlišují svoji velikostí, 17 z 21 analyzovaných obcí má méně než 500 obyvatel. Při vymezení obcí zasažených suburbanizací, pomocí vybraných charakteristik, je brán zřetel na tuto skutečnost, kdy je předpokládáno, že i některé ukazatele nabírají odlišných hodnot a tomu je uzpůsobeno závěrečné hodnocení.

Vedle toho je třeba zmínit, že vymezení obce jako suburbánní ještě neznamená, že celá obec je jedno velké suburbium, ale spíše, že se ve struktuře vyjmenovaných obcí suburbánní struktury nacházejí. Celkové vyhodnocení suburbanizačních tendencí v jednotlivých obcích je poté provedeno v podkapitole 3.3 Vyhodnocení suburbanizačních tendencí.

Index vývoje počtu obyvatel

Index vývoje počtu obyvatel vyjadřuje celkový populační vývoj obce, jak přirozený, tak i mechanický. Vývoj těchto procesů je ovlivněn náhodnými a nepostižitelnými jevy a jeho aplikace vyžaduje citlivý přístup. Index vzniká srovnáním dvou shodně vymezených ukazatelů, zajištěných na statistických jednotkách, které jeví časovou, místní, prostorovou či věcnou diferencovanost. Díky indexu může být zjištěno, jak se měnil počet obyvatel v dané obci během určitého období. [24; str. 12]

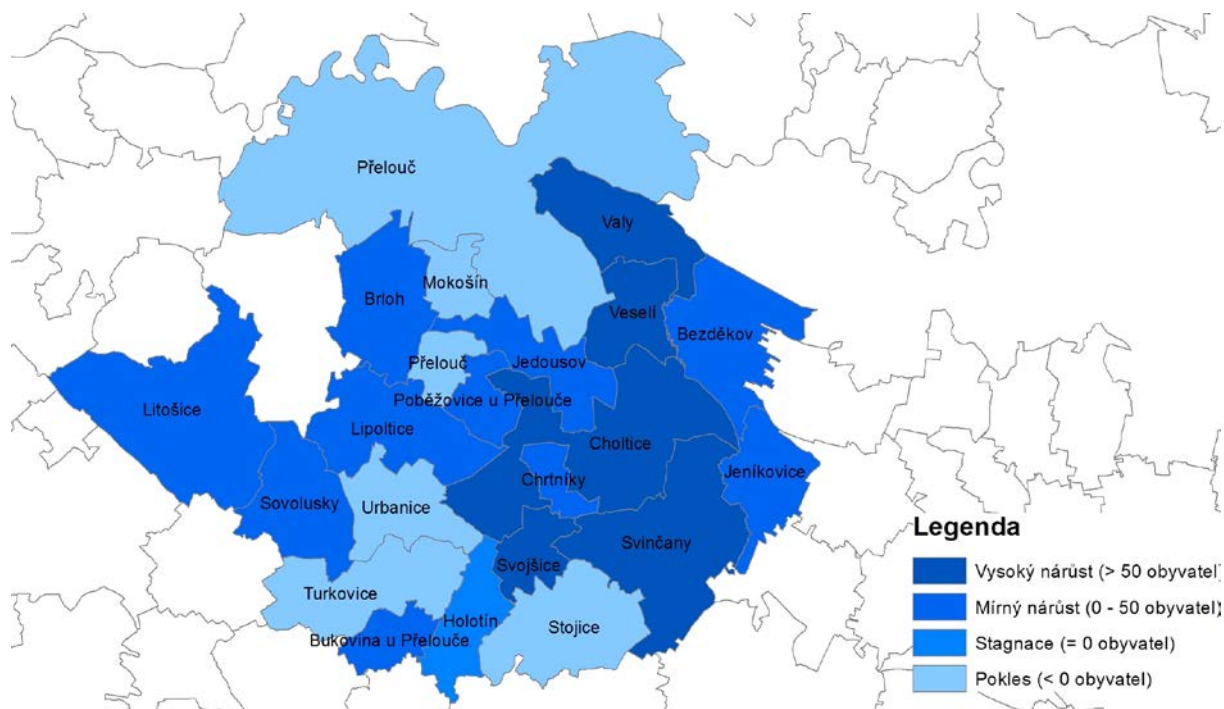
Podle počtu obyvatel uvedených v příloze B: Počet obyvatel ve sledovaných obcích v letech 1991 – 2013, je počítán index vývoje počtu obyvatel mezi léty 1991 a 2013 (viz tabulka 1). Na základě výpočtu, z hlediska vývoje počtu obyvatel, jsou jednotlivé obce rozřazeny do 4 kategorií: obce vykazující vysoký nárůst obyvatel, mírný nárůst obyvatel, stagnaci a pokles obyvatel ve sledovaném období (viz kartogram 6: Nárůst počtu obyvatel ve sledovaných obcích v období 1991 – 2013).

Tabulka 1: Obce s nejvyšším přírůstkem obyvatel v letech 1991 – 2013

Název obce	Index vývoje počtu obyvatel 2013/1991
Přelouč	0,9345
Bezděkov	1,1078
Brloh	1,0673
Bukovina u Přelouče	1,0580
Holotín	1,0000
Choltice	1,0659
Chrtníky	1,1169
Jedousov	1,1064
Jeníkovice	1,1934
Lipoltice	1,1393
Litošice	1,3646
Mokošín	0,9486
Poběžovice	1,0641
Sovolusky	1,3980
Stojice	0,9355
Svinčany	1,5371
Svojšice	1,3299
Turkovice	0,9781
Urbanice	0,9474
Valy	1,2197
Veselí	1,2660

Zdroj: vlastní zpracování dle přílohy B

Nejvyšší relativní nárůst počtu obyvatel je zaznamenán v obci Svinčany, kde počet obyvatel od roku 1991 stoupl o 53,71 procentních bodů. Obce vykazující relativní vysoký nárůst obyvatel dále jsou: Sovolusky, Litošice, Svojšice, Veselí a Valy (řazeno sestupně). V devíti z uvedených obcí počet obyvatel mírně roste. Obec Holotín, z hlediska počtu obyvatel, stagnuje. V 5 obcích je registrován pokles obyvatel. Vývoj počtu obyvatel v absolutních číslech je zaznamenán v kartogramu 6.

Kartogram 6: Nárůst počtu obyvatel ve sledovaných obcích v období 1991 – 2013

Zdroj: vlastní zpracování

Na základě výše uvedeného může být tvrzeno, že obce Svinčany, Sovolusky, Litošice, Svojsice, Veselí a Valy (řazeno sestupně) vykazují ze všech analyzovaných obcí nejvyšší suburbanizační tendence, přičemž mají nárůst obyvatel v rozmezí 21,97 – 53,71 procentních bodů. Naopak dle sledovaného ukazatele indexu vývoje počtu obyvatel 2013/1991 rezidenční suburbanizace neprobíhá u obcí, kde je zaznamenána stagnace či pokles obyvatel.

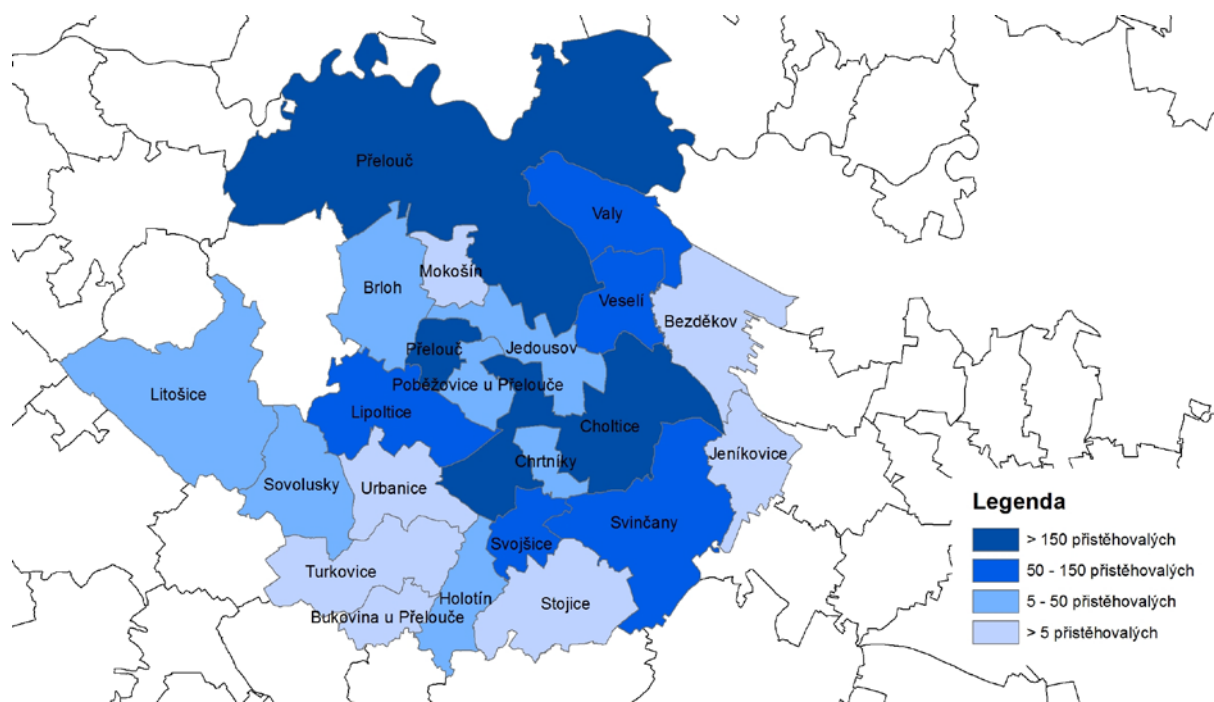
Migrace obyvatel

Migrace obyvatel je nejvýznamnější složkou územních pohybů obyvatelstva, neboť v jejím důsledku vznikají trvalé změny v prostorovém rozmístění obyvatelstva. Migrace výrazně ovlivňuje celkový počet obyvatelstva, jeho strukturu, množství pracovních sil a další demografické ukazatele. Tam, kde není možné zjistit migraci přímo, užívá se nepřímé zjišťování migrace, která spočívá ve zjištění tzv. migračního salda diferenční metodou. Jedná se o srovnání celkového a přirozeného přírůstku obyvatelstva za určité období, kdy rozdíl těchto údajů představuje odhad migračního salda za uvedené období. [24; str. 13]

Údaje o migraci obyvatel analyzovaných obcí jsou zpracovány v přehledné tabulce a z důvodu rozsáhlosti údajů jsou zařazeny na konec tohoto dokumentu do přílohy C: Pohyb obyvatel ve sledovaných obcích v letech 1991 – 2013. Vývoj migračního salda jednotlivých obcí koresponduje s celkovým vývojem počtu obyvatel tak, jak je zřejmé z přílohy B: Počet

obyvatel ve sledovaných obcích v letech 1991 – 2013. Jestliže je migrační saldo kladné, počet přistěhovalých je vyšší než vystěhovalých, jsou naznačovány suburbanizační tendence.

V posledních čtyřech letech migrační saldo dosahuje kladných hodnot v obcích Bezděkov, Brloh, Bukovina u Přelouče, Holotín, Choltice, Chrtníky, Litošice, Sovolusky, Svinčany, Svojšice, Valy i Veselí. V Absolutních číslech nejvyšších přírůstků obyvatel, mezi sledovanými roky, v důsledku stěhování dosahují obce: Přelouč (415 obyvatel), Choltice (179 obyvatel), Lipolice (79 obyvatel), Svinčany (78 obyvatel), Valy (67 obyvatel), Veselí (66 obyvatel), Svojšice (60 obyvatel) a Litošice (45 obyvatel). Přestože obec Přelouč zaznamenává velký přírůstek obyvatel v důsledku stěhování, ve sledovaném období došlo k přirozenému úbytku obyvatel o 1 058, v celkovém úhrnu je zaznamenán úbytek obyvatel o 542. Pro větší přehlednost je migrace obyvatelstva stěhování za období 1991 – 2013 zaznamenána v kartogramu 7.

Kartogram 7: Souhrnná migrace obyvatelstva stěhování v letech 1991 - 2013

Zdroj: vlastní zpracování

V tabulce 2 je zobrazeno migrační saldo přepočtené na 1 000 obyvatel za poslední sledovaný rok 2013. V roce 2013 je nejvyšší migrační saldo v obcích Holotín, Turkovice, Bukovina u Přelouče, Jedousov a Litošice (řazeno sestupně), naopak saldo záporné je u obcí Pobežovice, Jeníkovice, Mokošín a Přelouč (řazeno sestupně) (viz kartogram 8).

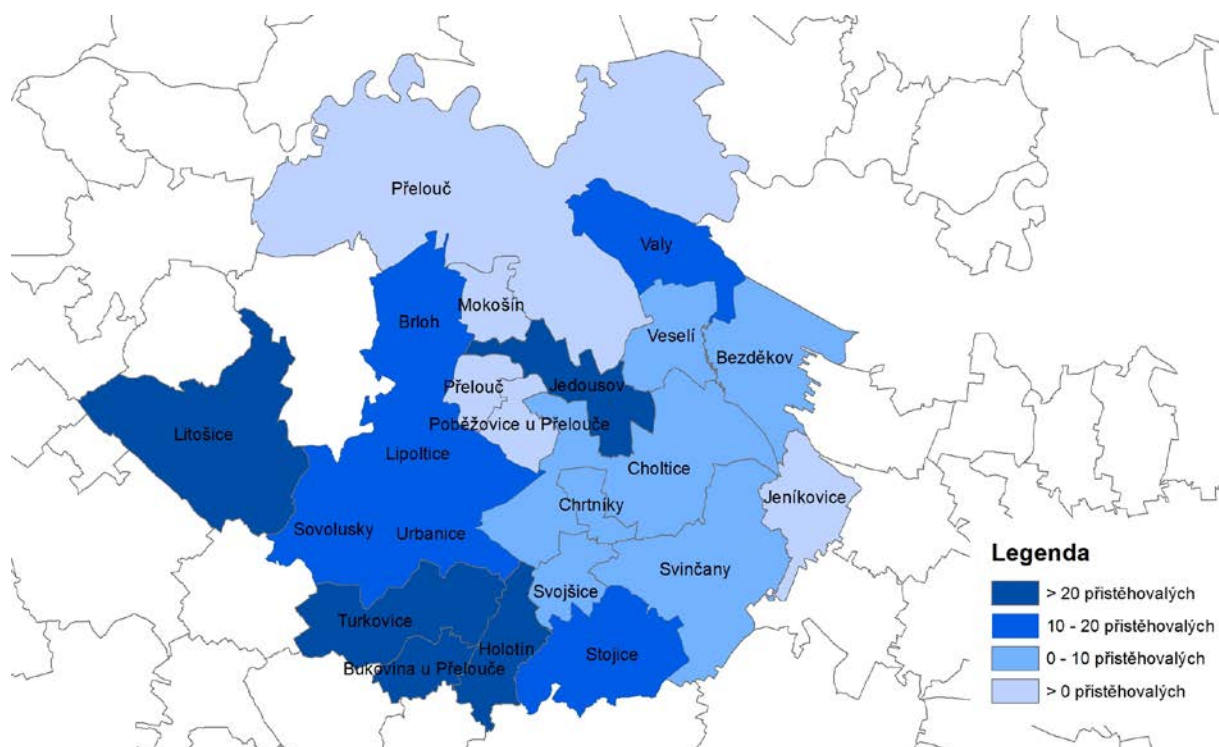
V obci Přelouč je zaznamenán nejvyšší příliv obyvatel v období od roku 1993 – 2000, poté je pozorován trend opačný. Od roku 2006 je započata druhá vlna vysokého počtu nově

přistěhovalých, s vrcholem v roce 2008, v roce 2012 a 2013 je opět pozorován pokles migračního salda (viz příloha C). V obci Holotín je registrován kontinuálně nejvyšší příliv obyvatel od roku 2008, s nejvyšším přírůstkem obyvatel (111 přistěhovalých na 1 000 obyvatel) v roce 2013 (viz tabulka 2). Naopak v obci Poběžovice u Přelouče se počet obyvatel v důsledku migrace zvyšuje pouze do roku 2006, přičemž v roce 2013 je zaznamenán nejvyšší úbytek obyvatel (36 odstěhovaných na 1 000 obyvatel). Na příkladu je poukazováno na skutečnost, že každou obcí je trend růstu dosahován v jiném období.

Tabulka 2: Velikost migračního salda v roce 2013

Název obce	migrační saldo 2013	migrační saldo na 1000 obyvatel
Přelouč	-15	- 1,66
Bezděkov	1	3,36
Brloh	3	12,61
Bukovina u Přelouče	3	41,10
Holotín	6	111,11
Choltice	6	5,62
Chrtníky	0	0,00
Jedousov	5	32,05
Jeníkovice	-6	-23,72
Lipoltice	5	12,22
Litošice	4	30,53
Mokošín	-1	- 6,02
Poběžovice	-3	-36,14
Sovolusky	3	21,90
Stojice	4	19,70
Svinčany	3	6,90
Svojšice	1	3,88
Turkovice	12	44,78
Urbanice	1	13,89
Valy	6	12,42
Veselí	2	5,32

Zdroj: vlastní zpracování dle přílohy C

Kartogram 8: Migrace obyvatel přepočtená na 1 000 obyvatel v roce 2013

Zdroj: vlastní zpracování

Vyjíždka za prací a do škol

Vyjíždka za prací a do škol je sociodemografickou charakteristikou, která vyjadřuje vazbu obce na centrum, lze jí využít jako charakteristiku koncentrace pracovních příležitostí a školství v obci, vztaženou k její populační velikosti. [24; str. 13]

Vyjíždka za prací a do škol je sledována ČSÚ vždy při Sčítání lidu, domů a bytů (SLDB). Na základě uvedeného sledování jsou v tabulce 3 uspořádány údaje zachycující denní vyjíždku obyvatel za prací a do škol v letech 2001 a 2011.

Tabulka 3: Vyjíždějící mimo obec celkem

Název obce	2001	2011
	Vyjíždějící denně	Vyjíždějící denně
Přelouč	1624	1427
Bezděkov	94	129
Brloh	74	67
Bukovina u Přelouče	26	27
Holotín	3	4
Choltice	201	181
Chrtníky	35	14
Jedousov	48	28
Jeníkovice	66	50
Lipoltice	83	91
Litošice	28	48
Mokošín	68	52
Poběžovice	29	18
Sovolusky	28	33
Stojice	74	43
Svinčany	104	102
Svojšice	62	63
Turkovice	75	45
Urbanice	18	20
Valy	166	155
Veselí	108	117

Zdroj: vlastní zpracování dle [34]

Na základě získaných dat je na první pohled patrné, že v obcích: Přelouč, Brloh, Choltice, Chrtníky, Jedousov, Jeníkovice, Mokošín, Poběžovice, Stojice, Svinčany, Turkovice a Valy dochází k poklesu vyjížděky, reálně však při zohlednění počtu vyjíždějících na 1 000 obyvatel a vývoji obyvatel v letech dochází k poklesu vyjížděky i u obcí Lipoltice, Svojšice a Veselí. K nejvyššímu poklesu vyjížděky dochází v obci Chrtníky, kdy je vyjížděka v roce 2011 oproti roku 2001 nižší o více než 23 %. Snížení vyjížděky by mohlo být vysvětleno celkovým poklesem obyvatel v daných obcích, pokles obyvatel však byl zaznamenán z uvedených obcí pouze v Přelouči, Mokošíně a Turkovicích. Nejvyšší vyjížděka je registrovaná v obci Bezděkov s 440 vyjíždějícími na 1 000 obyvatel, nejvyšší nárůst vyjížděky v roce 2011 oproti roku 2001 vykazuje obec Litošice, o více než 8,3 %. U obcí, kde dochází ke zvýšení vyjížděky obyvatel za prací a do škol, může být tvrzeno, že dochází k procesům suburbanizace.

Přestože dle metodiky RNDr. Zity Kučerové, Ph.D. do indikátorů suburbanizačních procesů není zařazen počet podnikatelských subjektů, pro objasnění snižování vyjížděky v některých obcích jsou data zachycující vývoj počtu ekonomických subjektů v letech 2006 – 2011 seskupena v tabulce 4. Volně dostupná data o počtu ekonomických subjektů analyzovaných obcí jsou dostupná pouze od roku 2006, přesto je možné pozorovat nárůst počtu podnikatelských subjektů ve všech obcích, mimo obcí Jeníkovice, Mokošín, Poběžovice a Valy. Pravděpodobně v důsledku zvýšení počtu podnikatelských subjektů

v obcích, tedy zvýšení možnosti pracovních příležitostí došlo ke snížení potřeby vyjížděky obyvatel za prací a do škol mimo obec.

Tabulka 4: Vývoj počtu ekonomických subjektů v letech 2006 – 2011

Název obce	Rok					
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Přelouč	1 885	1 903	1 983	2 148	2 170	2 121
Bezděkov	49	46	51	43	47	53
Brluh	53	55	57	52	59	59
Bukovina u Přelouče	19	19	19	17	17	17
Holotín	9	8	9	9	12	13
Choltice	198	203	211	200	208	218
Chrtínky	10	11	12	13	13	16
Jedousov	41	45	47	48	50	49
Jeníkovice	52	52	51	47	46	48
Lipoltice	94	99	100	96	99	103
Litošice	30	31	33	30	31	31
Mokošín	42	43	41	38	40	41
Poběžovice	24	24	25	24	23	24
Sovolusky	28	26	27	27	27	29
Stojice	39	37	37	38	40	41
Svinčany	84	86	88	88	88	91
Svojšice	44	50	57	56	59	61
Turkovice	53	60	61	59	57	60
Urbanice	17	16	18	18	19	21
Valy	114	115	115	114	113	113
Veselí	76	78	74	82	88	93

Zdroj: vlastní zpracování dle [34]

Index zastavění

Tento index vyjadřuje poměr zastavěných a volných ploch v obci, indexem je stanovena maximální intenzita využití (přípustný počet m²). Zastavitelné plochy jsou vymezeny dle územního plánu jednotlivých obcí. Závazné části územního plánu každé obce jsou vyhlašovány obecně závaznou vyhláškou. Podmínky pro vymezení a využití pozemků, pro umístění a prostorové uspořádání staveb veřejné infrastruktury poté stanoví regulační plán obce. ČSÚ vymezuje, v souladu s vyhláškou č. 501/2006 Sb., o obecných požadavcích na využívání území, urbanizované a neurbanizované plochy (viz tabulka 5). [24; str.13]

Tabulka 5: Urbanizované a neurbanizované plochy

Typ půdy	Urbanizace
Orná půda	Neurbanizovaná
Chmelnice	Neurbanizovaná
Vinice	Neurbanizovaná
Zahrady	Urbanizovaná
Ovocné sady	Neurbanizovaná
Trvalé travní porosty	Neurbanizovaná
Zemědělská půda	Neurbanizovaná
Lesní půda	Neurbanizovaná
Vodní plochy	Neurbanizovaná
Zastavěné plochy	Urbanizovaná
Ostatní plochy	Urbanizovaná

Zdroj: vlastní zpracování dle [34]

Pro samotný výpočet rozlohy urbanizovaných a neurbanizovaných ploch jednotlivých obcí je zpracována tabulka o využití území, představující výchozí data, za jednotlivé obce v příloze D. V příloze E je již zobrazen rozsah urbanizované a neurbanizované plochy v jednotlivých obcích za roky 2001 – 2013 zpracovaný dle závazného klíče (viz tabulka 5). Největší podíl urbanizované plochy v roce 2013 je zjištěn v obci Chrtínky, kdy 22,73 % z celkové plochy zabírá plocha zastavěná, nejméně urbanizovanou obcí je obec Litošice s 5,22 % urbanizované plochy. V 17 z 21 analyzovaných obcí podíl urbanizované plochy od roku 2001 vzrostl.

Index územní dynamiky a index změny využití území

Na základě výše popsaných údajů o způsobu využívání půdy resp. území, lze sledovat index územní dynamiky, respektive index změny využití území. Indexy slouží jako ukazatele dynamiky rozvoje sídla do volné krajiny, které zejména v porovnání s dynamikou vývoje počtu obyvatel, dávají přehled o udržitelnosti takového rozvoje.

Index územní dynamiky je počítán následovně:

$$UDI_n = \left(\frac{U_{urb,n}}{U_{urb,n-1}} - 1 \right) \times 1000 \quad (1)$$

kde: UDI_n je indikátor územní dynamiky ve sledovaném roce n ,

$U_{urb,n}$ je rozloha urbanizovaného území obce ve sledovaném roce n ,

$U_{urb,n-1}$ je rozloha urbanizovaného území v předcházejícím roce $n-1$.

Při výpočtu indexu územní dynamiky je vycházeno z přílohy E: Výměra území sledovaných obcí za období 2001 – 2013, výsledky jsou zpracovány do tabulky 6. Jestliže je výsledek indexu územní dynamiky větší než 1, v obci je k předchozímu roku zvyšována rozloha urbanizovaného území. Pokud je výsledek indexu menší než 1, je dokazována skutečnost poklesu urbanizované plochy k předchozímu roku.

Tabulka 6: Index územní dynamiky 2002 – 2013

Název obce	Rok											
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Přelouč	20,2612	5,9095	3,1492	2,3682	0,8608	3,4220	0,5106	6,5072	1,0323	2,8041	8,1904	0,5010
Bezděkov	0,0000	0,2885	-0,2884	6,0589	12,6183	2,2656	0,5651	17,2268	2,7762	2,2148	0,5525	-0,2761
Brioh	0,0000	1,1982	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,2393	0,2393	0,0000	0,0000	0,4785	0,9565
Bukovina u Přelouče	0,0000	0,0000	2,2002	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	2,1954	0,0000
Holotín	0,0000	0,0000	0,6431	0,0000	4,4987	0,0000	-14,0755	0,0000	1,9468	0,0000	1,2953	0,0000
Choltice	-2,4175	0,3029	2,9525	1,0568	-4,5996	1,0605	2,4972	1,3587	3,9952	2,2524	6,9668	3,4221
Chrtínky	0,0000	0,0000	11,4473	-0,4042	-0,4044	0,0000	0,0000	0,4045	0,0000	75,2123	-0,3761	0,0000
Jedousov	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	-0,2850	-0,2851	0,0000	0,2851	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000
Jeníkovice	10,7965	-11,6307	-0,2402	0,0000	0,0000	0,2402	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000
Lipoltice	0,4669	0,3111	20,5288	0,0000	0,3048	1,3711	1,5214	0,9114	0,0000	5,3119	0,1510	-8,3019
Litošice	0,0000	0,1928	-0,3855	0,1928	-0,1928	0,0000	0,0000	0,0000	1,1570	0,0000	9,2450	3,8168
Mokošín	0,0000	0,5342	0,0000	11,7459	0,0000	-1,0554	0,0000	-0,5283	2,1142	1,0549	1,0537	0,0000
Poběžovice	0,0000	0,0000	35,2338	0,0000	0,0000	0,0000	1,2376	0,6180	0,0000	-0,6177	0,0000	1,8541
Sovolusky	-0,3608	0,0000	16,6005	0,0000	0,3550	-1,0646	-1,0657	0,0000	0,0000	2,4893	0,0000	-23,0578
Stojice	0,6557	4,1503	6,5260	0,0000	0,0000	0,4322	-0,4321	0,0000	0,0000	0,0000	0,4322	0,0000
Svinčany	7,4138	-0,2867	1,0516	0,1910	0,3819	-3,8179	-3,2576	3,0760	8,6248	0,5701	2,8487	0,7575
Svojšice	52,2727	6,2095	1,0732	0,2680	0,2680	-14,1977	21,1957	0,2661	0,7981	0,0000	0,2658	0,2657
Turkovice	0,1911	0,1910	1,5279	1,1442	0,0000	0,0000	2,4762	0,0000	1,3300	0,0000	0,1898	0,3794
Urbanice	0,0000	0,5333	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,5330	0,0000
Vály	0,1534	0,1534	6,1340	0,6097	0,4570	1,0658	0,3042	-0,1520	0,9124	0,4558	0,0000	0,3037
Veselí	30,2358	0,2693	2,7187	0,7785	0,8047	0,5360	-3,2146	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000

Zdroj: vlastní zpracování dle přílohy E

Nejvyšší růst urbanizované plochy je evidován v roce 2002 oproti roku 2001 v obci Svojšice, naopak nejvyšší pokles v roce 2013 oproti roku 2012 v obci Sovolusky. Město Přelouč vykazuje kontinuální růst urbanizované plochy za celé sledované období. U obce Bukovina u Přelouče je zjištěna stagnace, neboť v letech 2002 – 2013, s výjimkou let 2004 a 2012, index územní dynamiky nabývá hodnot 0.

Index změny využití území je počítán následovně:

$$ILC_n = \left(\frac{U_{urb,n}}{U_{urb,0}} - 1 \right) \times 1000 \quad (2)$$

kde: ILC_n je index změny využití území ve sledovaném roce n ,

$U_{urb,n}$ je rozloha urbanizovaného území obce ve sledovaném roce n ,

$U_{urb,0}$ je rozloha urbanizovaného území obce v roce 0.

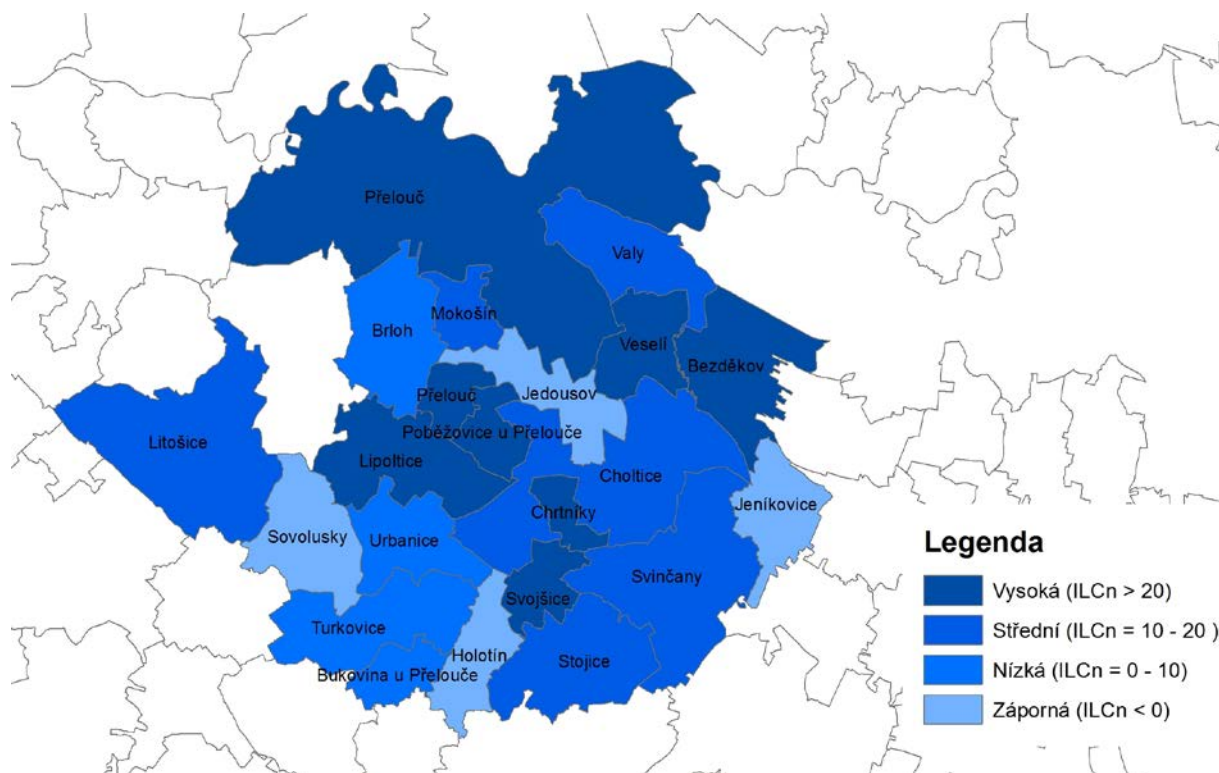
Index změny využití území je vypočten jako podíl urbanizované plochy v roce n a urbanizované plochy v roce 0. Rokem 0, neboli základnou, která je neměnná, je zvolen rok 2001. Výsledky indexu změny využití území zpracované v tabulce 7 jsou vypočteny s použitím údajů uvedených v příloze E: Výměra území sledovaných obcí za období 2001 - 2013.

Tabulka 7: Index změny využití území

Název obce	Rok											
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Přelouč	20,2612	26,2904	29,5224	31,9605	32,8489	36,3832	36,9124	43,6599	44,7372	47,6667	56,2475	56,7767
Bezděkov	0,0000	0,2885	0,0000	6,0589	18,7536	21,0617	21,6388	39,2383	42,1235	44,4316	45,0087	44,7201
Brloh	0,0000	1,1982	1,1982	1,1982	1,1982	1,1982	1,4378	1,6775	1,6775	1,6775	2,1567	3,1153
Bukovina u Přelouče	0,0000	0,0000	2,2002	2,2002	2,2002	2,2002	2,2002	2,2002	2,2002	2,2002	4,4004	4,4004
Holotín	0,0000	0,0000	0,6431	0,6431	5,1447	5,1447	-9,0032	-9,0032	-7,0740	-7,0740	-5,7878	-5,7878
Chořovice	-2,4175	-2,1153	0,8310	1,8886	-2,7196	-1,6620	0,8310	2,1908	6,1948	8,4611	15,4869	18,9620
Chrtníky	0,0000	0,0000	11,4473	11,0384	10,6296	10,6296	10,6296	11,0384	11,0384	87,0809	86,6721	86,6721
Jedousov	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	-0,2850	-0,5700	-0,5700	-0,2850	-0,2850	-0,2850	-0,2850	-0,2850
Jeníkovice	10,7965	-0,9597	-1,1996	-1,1996	-1,1996	-0,9597	-0,9597	-0,9597	-0,9597	-0,9597	-0,9597	-0,9597
Lipoltice	0,4669	0,7782	21,3230	21,3230	21,6342	23,0350	24,5914	25,5253	25,5253	30,9728	31,1284	22,5681
Litošice	0,0000	0,1928	-0,1928	0,0000	-0,1928	-0,1928	-0,1928	-0,1928	0,9639	0,9639	10,2179	14,0736
Mokošín	0,0000	0,5342	0,5342	12,2863	12,2863	11,2179	11,2179	10,6838	12,8205	13,8889	14,9573	14,9573
Poběžovice	0,0000	0,0000	35,2338	35,2338	35,2338	35,2338	36,5151	37,1557	37,1557	36,5151	36,5151	38,4369
Sovolusky	-0,3608	-0,3608	16,2338	16,2338	16,5945	15,5123	14,4300	14,4300	14,4300	16,9553	16,9553	-6,4935
Stojice	0,6557	4,8087	11,3661	11,3661	11,3661	11,8033	11,3661	11,3661	11,3661	11,3661	11,8033	11,8033
Svinčany	7,4138	7,1250	8,1841	8,3767	8,7618	4,9105	1,6368	4,7179	13,3834	13,9611	16,8496	17,6199
Svojšíce	52,2727	58,8068	59,9432	60,2273	60,5114	45,4545	67,6136	67,8977	68,7500	68,7500	69,0341	69,3182
Turkovice	0,1911	0,3821	1,9106	3,0569	3,0569	3,0569	5,5407	5,5407	6,8781	6,8781	7,0692	7,4513
Urbanice	0,0000	0,5333	0,5333	0,5333	0,5333	0,5333	0,5333	0,5333	0,5333	0,5333	1,0667	1,0667
Valy	0,1534	0,3068	6,4427	7,0563	7,5165	8,5903	8,8971	8,7437	9,6641	10,1243	10,1243	10,4310
Veselí	30,2358	30,5132	33,3148	34,1193	34,9515	35,5062	32,1775	32,1775	32,1775	32,1775	32,1775	32,1775

Zdroj: vlastní zpracování dle přílohy E

Největší suburbanizační tendence jsou registrovány u obcí Chrtníky, Svojšíce, Přelouč, Bezděkov, Poběžovice a Veselí (řazeno sestupně), neboť index změny využití území v roce 2013 v těchto obcích dosahuje nejvyšších hodnot. K úbytku či zanedbatelnému nárůstu urbanizované plochy v roce 2013 oproti roku 2001 dochází v obcích Sovolusky, Holotín, Jeníkovice, Jedousov, Urbanice a Brloh (viz kartogram 9).

Kartogram 9: Změna urbanizované plochy v roce 2013 oproti roku 2001

Zdroj: vlastní zpracování

Na základě propočtů indexu územní dynamiky a indexu změny využití území je zjištěno, že k nejvyššímu nárůstu urbanizované plochy došlo u většiny obcí v roce 2004, jmenovitě u obcí: Holotín, Choltice, Chrtínky, Lipoltice, Poběžovice, Přelouč, Sovolusky, Stojice, Svojsice, Turkovice, Valy a Veselí, u obcí Bezděkov a Mokošín s ročním zpožděním v roce 2005. Další významný nárůst urbanizované plochy je pozorován v letech 2008 – 2010, v období ekonomické krize, u obcí Bezděkov, Choltice, Přelouč a Svinčany. Od roku 2011, tedy již po překonání ekonomické krize, nárůst urbanizované plochy dále pokračuje u obcí Choltice, Přelouč a Svinčany, u obce Bezděkov, po významném růstu urbanizované plochy v období krize, je zaznamenána stagnace. V roce 2010 je registrován, po dlouhé stagnaci, skokový nárůst urbanizované plochy o cca 2 ha u obce Chrtínky. Tento nárůst je vysvětlován rozšířením těžby v kamenolomu v obci Chrtínky, kdy se kamenolom stal součástí významné stavební skupiny EUROVIA CS.

Porovnáním indexu změny využití území (viz tabulka 7) a pohybu obyvatel ve sledovaných obcích (viz příloha C) je pozorována určitá vzájemná závislost mezi těmito ukazateli. Je-li zaznamenán růst využití území v obci, je zaznamenán také růst počtu obyvatel v důsledku stěhování a naopak. Tato závislost byla také prokázána v bakalářské práci Vliv suburbanizace na kvalitu života v obci Ing. Nikolou Valíkovou, pomocí korelační analýzy u obcí v suburbánní zóně města Pardubice.

Hustota zalidnění

Hustota zalidnění charakterizuje průměrnou míru osídlení daného území a lze vypočítat jako podíl počtu obyvatel obce a plochy (rozlohy) sledovaného území [24; str. 12]. Dále bude sledována hustota zalidnění celého správního území, viz vzorec (3) a hustota zalidnění urbanizované části obce, viz vzorec (4).

Hustota zalidnění celého správního území je počítána následovně:

$$P_{celk_n} = \frac{P_{obyv_n}}{S_{celk_n}} = \text{počet obyvatel na km}^2 \quad (3)$$

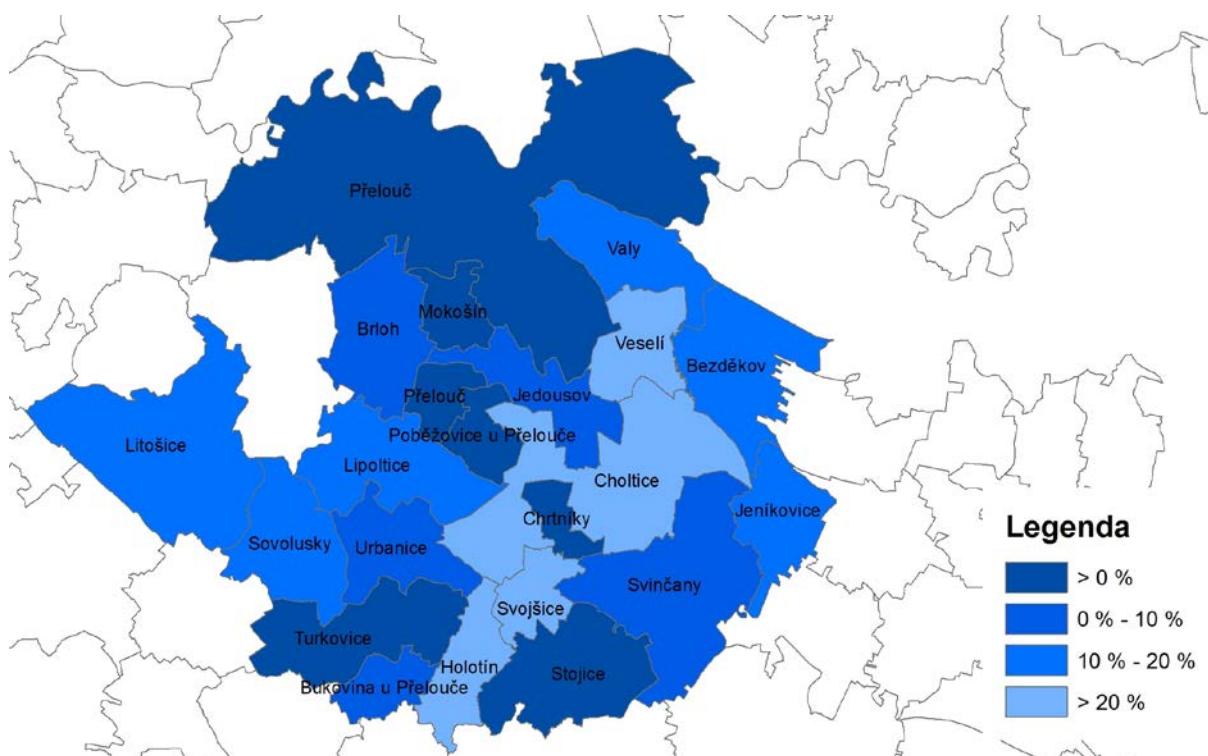
Hustota zalidnění urbanizované části obcí je počítána následovně:

$$P_{celk_n} = \frac{P_{obyv_n}}{U_{urb_n}} = \text{počet obyvatel na km}^2 \quad (4)$$

kde: P_{celk_n} je hustota zalidnění obyvatelstva v sídle v roce n ,
 P_{obyv_n} je počet obyvatel sídle v roce n ,
 S_{celk_n} je celková plocha správního území sídle v roce n ,
 U_{urb_n} je rozloha urbanizované části sídla v roce n .

Výsledky výpočtů hustoty zalidnění celého správního území a urbanizované části za všechny analyzované obce jsou zaznamenány v souhrnné tabulce v přílohách pod označením příloha F: Hustota zalidnění obcí za období 2001 – 2013. Z výpočtu vyplývá, že nejvyšší hustotu zalidnění celého správního území i urbanizované části obce dosahují obce Přelouč, Valy a Veselí. Z obcí, které splňují podmínku obcí mimo jádrová území, nejvyšší hustoty zalidnění celého správního území dosáhla obec Svojšice, kde na celém jejím území v roce 2013 žilo 132 obyvatel na km^2 , poté obec Choltice se 108 obyvateli na km^2 a obec Mokošín s 97 obyvateli na km^2 , v obci Mokošín je také nejvyšší hustota zalidnění urbanizovaného území s 873 obyvateli na km^2 . Naopak nejnižší hodnota hustoty zalidnění celého správního území i urbanizované části je shledána v obci Litošice, kde v roce 2013 na celém území obce žilo pouze 13 obyvatel na km^2 .

Z hlediska suburbanizace je důležitý vývoj uvedených ukazatelů v letech, jestliže se počet obyvatel na km^2 v jednotlivých letech zvyšuje, nedochází k negativnímu jevu rozvolňování zástavby, tedy k suburbanizaci. Pokles hustoty zalidnění v roce 2013 oproti roku 2001 je zaznamenán u obcí Přelouč, Stojice, Chrtínky, Mokošín, Turkovice (řazeno sestupně). Vysoký nárůst hustoty zalidnění je pozorován u obcí Veselí, Svojšice, Choltice a Holotín, u ostatních obcí se hustota zalidnění zvyšuje pouze lehce (viz kartogram 10).

Kartogram 10: Změna hustoty zalidnění v roce 2013 oproti roku 2001

Zdroj: vlastní zpracování

Počet dokončených bytů

Dle doc. RNDr. Martina Ouředníčka, Ph.D. za obce zasazené rezidenční suburbanizací jsou považovány takové obce, které mají, mimo jiné, vysokou intenzitu bytové výstavby. Data o počtu dokončených bytů analyzovaných obcí v letech 2002 – 2013 zachycuje tabulka 8.

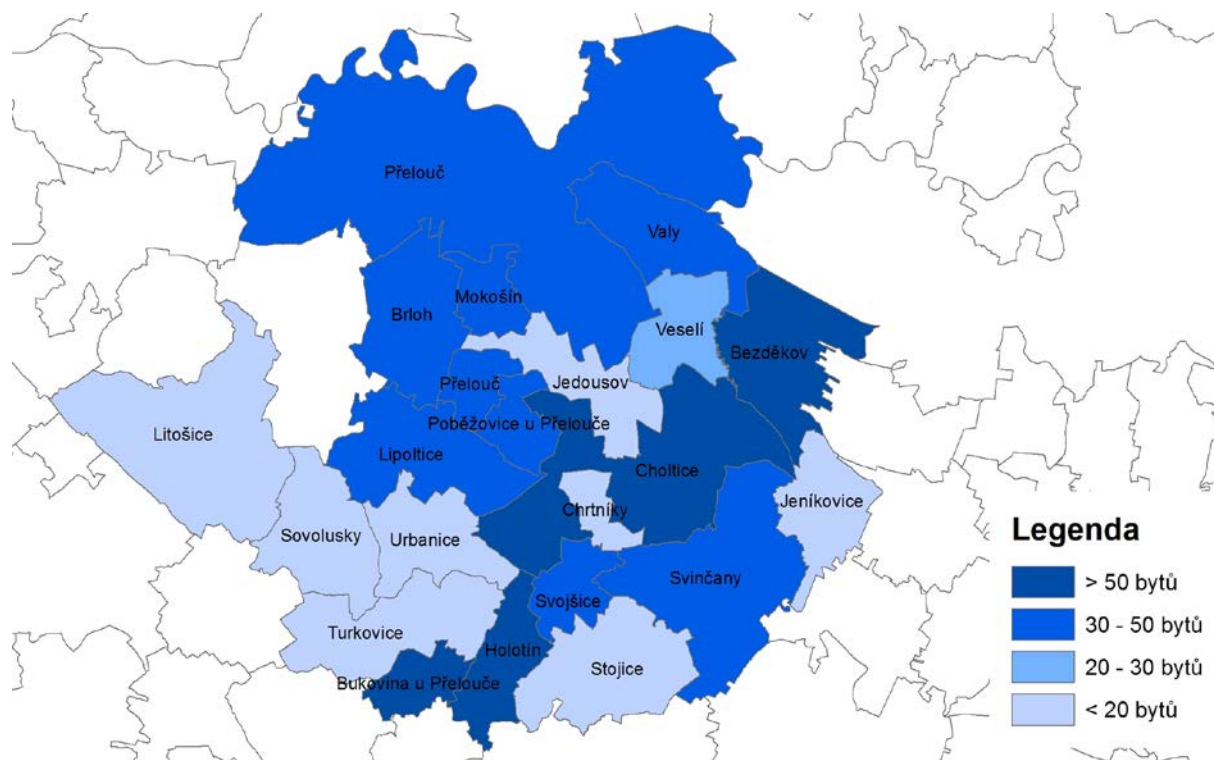
Tabulka 8: Počet dokončených bytů ve vybraných obcích v letech 2002 – 2013

Název obce	Rok											
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Přelouč	32	10	9	5	79	44	14	10	3	40	12	20
Bezděkov	1	-	1	1	-	1	3	2	2	-	-	4
Brloh	-	-	2	-	1	-	1	2	-	1	3	1
Bukovina u Přelouče	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	2
Holotín	-	-	-	-	-	-	2	-	1	-	-	1
Choltice	2	1	1	4	42	4	5	3	4	5	4	6
Chrtníky	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Jedousov	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-
Jeníkovice	-	-	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-
Lipoltice	2	-	-	-	-	4	2	3	1	4	-	2
Litošice	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-
Mokošín	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	2	1
Poběžovice	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Sovolusky	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Stojice	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
Svinčany	-	2	1	1	-	2	1	3	1	1	4	3
Svojšice	-	-	-	1	3	1	1	1	1	-	1	2
Turkovice	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2
Urbanice	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Valy	1	1	1	-	2	-	7	3	1	-	-	1
Veselí	3	-	2	2	-	2	-	-	1	-	1	-

Zdroj: vlastní zpracování dle [34]

V absolutních číslech je nejvyšší počet dokončených bytů v období 2002 – 2013 zaznamenán v obci Přelouč (278 dokončených bytů) a obci Choltice (81 dokončených bytů), velkou skupinu tvoří obce Bezděkov, Brloh, Lipoltice, Svinčany, Svojšice, Valy a Veselí, kde se počet dokončených bytů v období 2002 – 2013 pohybuje od 10 do 20. Ostatní obce ve sledovaném období vykazují méně než 10 dokončených bytů.

S přihlédnutím na velikost jednotlivých obcí a přepočtem celkového počtu dokončených bytů na 1 000 obyvatel, k nejvyšší výstavbě bytů dochází v obcích Choltice a Holotín, kde je za sledované období v průměru vystavěno více než 70 bytů. Výstavba 50 – 70 bytů je zaznamenána u obcí Bezděkov a Bukovina u Přelouče, 30 – 50 bytů u obcí Přelouč, Brloh, Lipoltice, Mokošín, Poběžovice, Svinčany, Svojšice, a Valy, 20 – 30 bytů u obce Veselí, u ostatních obcí došlo k výstavbě méně než 20 bytů (viz kartogram 11).

Kartogram 11: Počet nových bytů na 1 000 obyvatel za období 2002 – 2013

Zdroj: vlastní zpracování

3.3 Vyhodnocení suburbanizačních tendencí

Pro celkové vyhodnocení suburbanizačních tendencí analyzovaných obcí je sestavena přehledná tabulka 9, kdy v prvním sloupci jsou uvedeny obce a v prvním řádku zkoumané indikátory a indexy. Jednotlivým obcím jsou přiřazeny body 1 – 3, dle síly suburbanizačních tendencí dosažených v jednotlivých indikátorech a indexech, přičemž platí, čím nižší bodové ohodnocení, tím nižší suburbanizační tendence, přesněji: 1 = žádné, 2 = mírné, 3 = silné.

Tabulka 9 je dále podbarvena, analogicky dle zavedeného pravidla u kartogramů, čím tmavší barva daného pole, tím jsou v dané obci ve sledovaném indikátoru či indexu zjištěny vyšší suburbanizační tendence.

Tabulka 9: Vyhodnocení sledovaných charakteristik

Název obce	Charakteristika						
	index vývoje počtu obyvatel 2013/1991	migrace	vyjíždka za prací a do škol	index územní dynamiky 2009	index změny využití území 2013	hustota zalidnění	počet dokončených bytů
Přelouč	1	3	2	3	3	3	2
Bezděkov	2	1	3	3	3	2	3
Brloh	2	2	2	2	2	2	3
Bukovina u Přelouče	2	1	2	1	2	2	2
Holotín	1	2	2	2	1	1	3
Choltice	2	3	2	2	2	1	3
Chrtníky	2	2	2	2	3	3	1
Jedousov	2	2	2	2	1	2	1
Jeníkovice	2	1	1	2	1	2	1
Lipoltice	2	3	2	2	2	2	2
Litošice	3	3	3	2	2	2	1
Mokošín	1	1	1	1	2	3	2
Poběžovice	2	2	1	2	3	2	2
Sovolusky	3	2	2	2	1	2	1
Stojice	1	1	2	2	2	3	1
Svinčany	3	3	2	3	2	2	2
Svojšice	3	3	2	2	3	1	2
Turkovice	1	1	2	2	2	3	1
Urbanice	1	1	2	2	2	3	1
Valy	3	2	1	1	2	2	2
Veselí	3	2	2	2	3	1	2

Zdroj: vlastní zpracování

Následující text vysvětluje, jaký je zvolen postup při přiřazování bodů jednotlivým charakteristikám, přičemž u každé charakteristiky jsou stanoveny určité hranice, podle kterých jsou přiřazovány body 1 – 3. Aby mohlo být tvrzeno, že v obci probíhají silné suburbanizační tendence, musí obec ve všech charakteristikách dosahovat bodového ohodnocení 3, mírné suburbanizační tendence, musí obec ve všech charakteristikách dosahovat minimálně bodového ohodnocení 2. Obce, kterým je alespoň u jednoho indikátoru přiřazeno bodové ohodnocení 1, jsou považovány za obce, kde neprobíhají procesy naznačující komerční suburbanizaci.

Pokud je výsledek indexu vývoje počtu obyvatel 2013/1991 < 1, je naznačován úbytek obyvatel, tento jev není pro obce zasažené suburbanizací typický, proto je všem obcím s tímto výsledkem přiřazeno bodové ohodnocení 1. Jestliže je index vývoje počtu obyvatel 2013/1991 v rozmezí 1 – 1,2 je přiřazeno bodové ohodnocení 2. 3 body jsou poté přiřazeny těm obcím, kde je index vývoje počtu obyvatel 2013/1991 > 1,2.

Výsledek indexu vývoje počtu obyvatel 2013/1991 v obci Přelouč je menší než 1, proto také ve výsledné tabulce 9 indikátor je ohodnocen 1 bodem. Celkové zhodnocení obce Přelouč odhaluje, že úbytek obyvatelstva je způsoben přirozenou měnou. Současně obec Přelouč v ukazateli migrace, kterému je přiřazována z hlediska suburbanizace vyšší váha, vykazuje vysoký příliv obyvatel v důsledku stěhování. V tomto případě, tedy není k výsledku a závěrečnému ohodnocení indikátoru indexu vývoje počtu obyvatel 2013/1991 přihlíženo.

U ukazatele migrace (počet přistěhovalých za sledované období) jsou stanoveny následující hranice: počet přistěhovalých < 5 odpovídá bodovému ohodnocení 1, počet přistěhovalých $5 - 50$ odpovídá bodovému ohodnocení 2, počet přistěhovalých > 50 odpovídá bodovému ohodnocení 3.

Vyjíždka za prací a do škol se téměř ve všech obcích snižuje. Obce zasažené suburbanizací se vyznačují vysokou vyjíždkou za prací, studiem či zábavou, protože suburbanizované obce tyto služby svým občanům zpravidla nenabízí. Z pohledu suburbanizačních tendencí by mělo být obcím, kde je registrovaná snižující se vyjíždka za prací a do škol přiřazeno bodové ohodnocení 1. Tak je učiněno pouze v případě, že snížení vyjíždky není, v podkapitole 3.2 Vymezení obcí zasažených suburbanizací, vysvětleno zvyšujícím se počtem ekonomických subjektů, kdy je předpokládáno, že v důsledku zvýšení počtu podnikatelských subjektů, tedy zvýšení pracovních příležitostí v místě bydliště, dochází ke snižování potřeby vyjíždky mimo obec, takovým obcím je přiřazeno bodové ohodnocení 2. Obcím, kde je zaznamenáno zvýšení vyjíždky v roce 2011 oproti roku 2001 je přiřazeno bodové ohodnocení 3.

Indexem územní dynamiky je vypočtena změna rozlohy urbanizované plochy ve sledovaném roce vůči roku předchozímu. Index tedy nelze hodnotit souhrnně za celé období, ale za sledovaný rok. Pro závěrečné hodnocení je náhodně vybrán rok 2009. U obcí Litošice a Valy je $UDI_{2009} < 0$, tedy dochází ke snížení rozlohy urbanizované plochy, proto je obcím přiřazeno bodové ohodnocení 1, naopak u obcí Bezděkov, Přelouč a Svinčany je $UDI_{2009} > 3$, u obce Bezděkov dokonce $UDI_{2009} = 17,22$, proto je těmto obcím přiřazeno bodové ohodnocení nejvyšší. Ostatním obcím, kde je UDI_{2009} zpravidla v rozmezí od 0 do 1, je přiřazeno bodové ohodnocení 2.

U Indexu změny využití území je postupováno analogickým způsobem jako u indexu územní dynamiky. Obce, kde je $ILC_{2013} < 0$, jsou ohodnoceny 1 bodem. Obce, kde $ILC_{2013} > 30$, což je považováno za významný nárůst rozlohy urbanizované plochy za sledované období, jsou ohodnoceny 3 body. Obce, kde $ILC_{2013} = 0 - 30$, jsou ohodnoceny 2 body.

U ukazatele hustoty zalidnění je sledován vývoj v letech, jestliže se počet obyvatel na km² v jednotlivých letech zvyšuje, nedochází k negativnímu jevu rozvolňování zástavby, tedy k suburbanizaci. U obcí, kde je rozdíl hustoty zalidnění 2013 oproti roku 2001 > 1 , je přiřazen 1 bod, u obcí, kde je rozdíl v rozmezí 0 – 1, jsou přiřazeny 2 body, u obcí, kde je rozdíl < 0 , jsou přiřazeny 3 body.

U ukazatele počet dokončených bytů je stanovena hranice pro udělení 1 bodu meně než 30 dokončených bytů na 1 000 obyvatel za sledované období, hranice pro udělení 2 bodů je 30 – 70 dokončených bytů na 1 000 obyvatel za sledované období, hranice pro udělení 3 bodů je více než 70 dokončených bytů na 1 000 obyvatel za sledované období.

Žádné z analyzovaných obcí není ve všech indikátorech současně přiřazeno bodové ohodnocení 3. Obce, kterým je alespoň u jednoho indikátoru přiřazeno bodové ohodnocení 1, jsou považovány za obce, kde neprobíhají procesy naznačující komerční suburbanizaci.

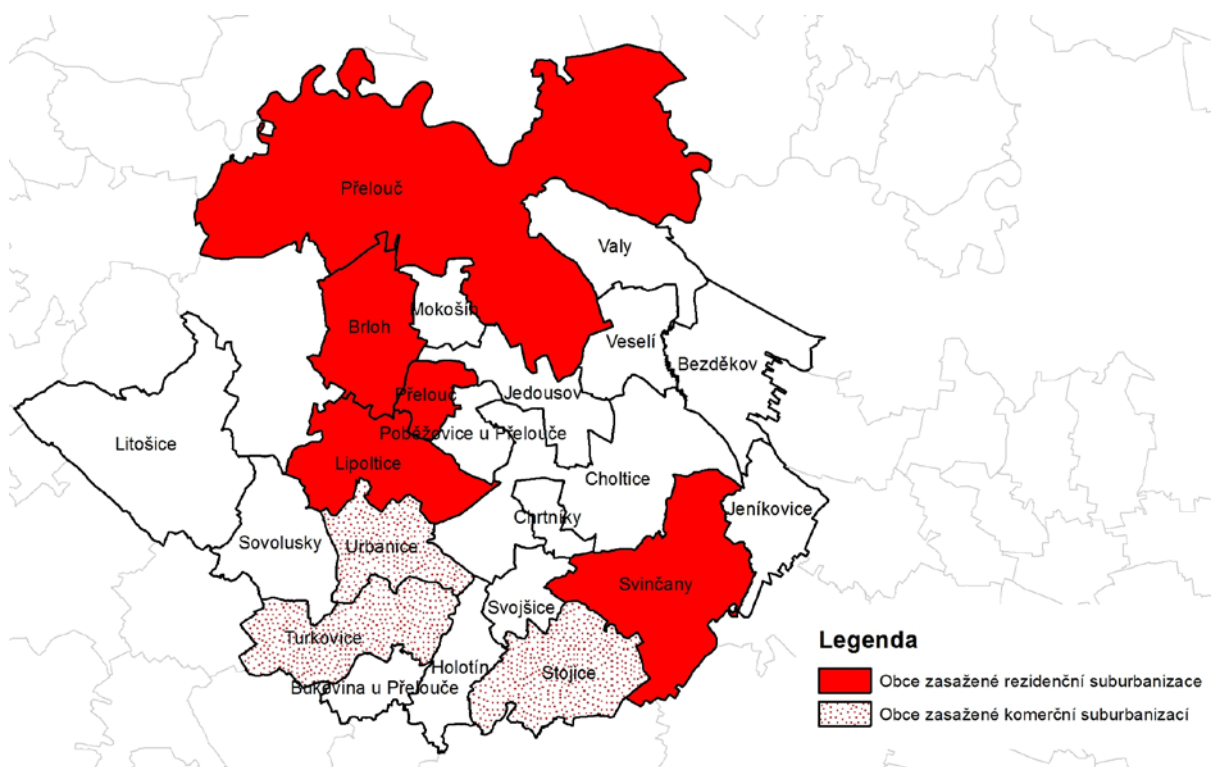
Obce Přelouč, Brloh, Lipoltice a Svinčany v jednotlivých indikátorech dosahují bodového ohodnocení 2 nebo 3, tedy výsledky jednotlivých indikátorů dosahují takových hodnot, že je možné, dle zavedených pravidel, obce hodnotit jako zasažené rezidenční suburbanizací (viz kartogram 12).

Obce Stojice, Turkovice a Urbanice jsou vyhodnoceny jako obce postihnuté komerční suburbanizací (viz kartogram 12). V uvedených obcích dochází k poklesu obyvatelstva, jak přirozenou měnou, tak v důsledku stěhování, nejsou registrovány žádné dokončené byty, ale index změny využití území se zvyšuje, tedy zvyšuje se podíl urbanizované plochy. Vzhledem ke snižujícímu se počtu obyvatel, a nulové výstavbě rodinných domů se urbanizovaná plocha pravděpodobně zvyšuje v důsledku komerční výstavby. Uvedenému přispívá skutečnost, že v obcích dochází ke zvýšení počtu podnikatelských subjektů, v blízkosti obcí také vede silnice první třídy I/17 Čáslav – Chrudim – Zámorsk.

Z celkového počtu 21 analyzovaných obcí, ve 4 probíhají mírné rezidenční suburbanizační tendence a ve 3 komerční suburbanizační tendence. Hypotéza: negativní procesy suburbanizace se projevují na celém území České republiky a jsou jí zasaženy i obce mimo území jádrových aglomerací, tedy není potvrzena. Tato skutečnost je také stvrzována Ing. Nikolou Valíkovou v diplomové práci Suburbanizace jako příležitost rozvoje malých obcí, kdy v obci, nacházející se mimo jádrový region, Červená Voda byly také zjištěny velmi slabé urbanizační tendence.

Ostatní obce jsou vyhodnoceny jako nezasažené rezidenční či komerční suburbanizací, přičemž obce Veselí, Svojsice a Choltice jsou považovány za nejlépe se rozvíjející. V obcích

je rostoucí počet obyvatel, přirozenou měnou i stěhováním, dochází k výstavbě rodinných domů a přiměřenému zvyšování urbanizované plochy. Není zaznamenáno snižování hustoty zalidnění a rozšiřování fyzických hranic, naopak jsou zjištěny opačné tendence či stagnace sledovaného ukazatele. Jedním z faktorů, které jev vysvětlují, je že v uvedených obcích probíhá pouze omezená výstavba rodinných domů, v centrální části pak dochází k zástavbě proluk a obec tak výrazně nevystupuje z dosavadních hranic zastavěného území.

Kartogram 12: Vymezení obcí zasažených suburbanizací

Zdroj: vlastní zpracování

3.4 Analýza územně plánovací dokumentace

Zákonem č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů je vymezena územně plánovací dokumentace (ÚPD). ÚPD jsou rozuměny zásady územního rozvoje, územní plány a regulační plány.

Územním plánem (ÚP) je stanovena základní koncepce rozvoje území obce, ochrany jeho hodnot, jeho plošného a prostorového uspořádání, uspořádání krajiny a koncepce veřejné infrastruktury, je vymezeno zastavěné území, plochy a koridory, zejména zastavitelné plochy a plochy vymezené ke změně stávající zástavby, apod. [53]

ÚP většiny analyzovaných obcí jsou dostupné na internetových stránkách ORP Přelouč, pokud tomu tak není, bylo do územních plánů nahlédnuto přímo na městském úřadě Přelouč, potřebná data byla zaznamenána a následně zpracována.

Na základě prvotního průzkumu bylo zjištěno následující; obce Bukovina u Přelouče a Sovolusky nemají zpracovaný ÚP, obce Bezděkov, Holotín, Chrtníky, Jedousov, Jeníkovice, Stojice a Valy mají zpracovaný pouze návrh ÚP, který k datu 30. 4. 2015 nebyl schválen, ostatní z obcí ÚP mají.

Při samotné analýze ÚP byla pozornost zaměřena především na textovou část jednotlivých ÚP, konkrétně byla věnována části ÚP, která se věnuje vymezení zastavěného území, základní koncepci rozvoje území, ochrany a rozvoje jeho hodnot, urbanistické koncepci, vymezení zastavitelných ploch a ploch přestavby. Zjištěné informace byly zaznamenány do tabulky 10.

Tabulka 10: Rozvojový potenciál vybraných obcí

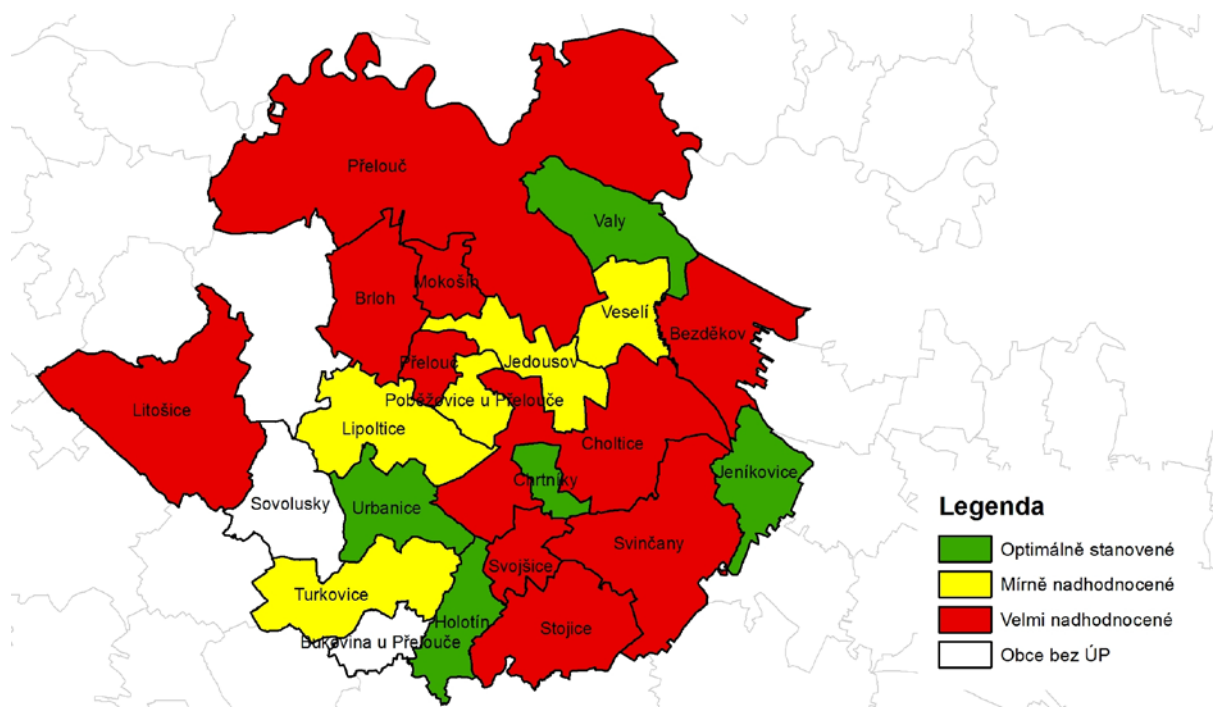
Název obce	ÚP	Potřeba rozvojových ploch celkem (b.j.)	Potřeba ploch pro bydlení (m ²)	Průměrný počet členů cenzočních domácností * b.j.	Změna počtu obyvatel od 1999 do 2013
Přelouč	ano	1 040	1 100 000	2600	- 570
Bezděkov	návrh	55	68 750	138	62
Brloh	ano	58	96 683	145	2
Bukovina u Přelouče	ne	-	-	-	0
Holotín	návrh	10	19 000	25	14
Choltice	ano	165	165 000	413	131
Chrtníky	návrh	8	18 000	20	7
Jedousov	návrh	21	63 000	53	22
Jeníkovice	návrh	28	50 400	70	62
Lipoltice	ano	43	77 400	108	51
Litošice	ano	80	30 000	200	52
Mokošín	ano	42	42 000	105	1
Poběžovice	ano	26	46 800	65	14
Sovolusky	ne	-	-	-	36
Stojice	návrh	45	108 000	113	- 23
Svinčany	ano	54	101 830	135	57
Svojišice	ano	68	68 000	170	73
Turkovice	ano	27	27 000	68	4
Urbanice	ano	12	24 000	30	8
Valy	návrh	36	54 000	90	78
Veselí	ano	50	41 600	125	80

Pozn.: b. j. = bytová jednotka

Zdroj: vlastní zpracování dle [53]

V tabulce 10 je uvedena potřeba rozvojových ploch v počtu bytových jednotek a v m², jednotlivými ÚP je tato potřeba vymezována na období budoucích 10 – 15 let. Dle SLDB v roce 2011 je průměrný počet členů cenzočních domácností cca 2,5 osob. Vynásobením průměrného počtu členů cenzočních domácností počtem bytových jednotek byl zjištěn očekávaný přírůstek obyvatel vymezený ÚP v průběhu 10 až 15 let.

Srovnáním údajů o vývoji počtu obyvatel za posledních 15 let, od roku 1999 do roku 2013 a očekávaného přírůstku obyvatel vymezeného ÚP, je pozorováno, pokud nedojde k neočekávané změně současně sledovaného trendu, že potřeba bytových jednotek je v ÚP všech obcí značně nadhodnocena, mimo obcí Holotín, Chrtínky, Jeníkovic, Urbanice a Valy, kde jsou hodnoty bytových jednotek nastavené ÚP shledány za objektivně dosažitelné (viz kartogram 13).

Kartogram 13: Vyhodnocení optimálnosti stanovených bytových jednotek ÚP

Zdroj: vlastní zpracování

V obcích, kde je rozdíl mezi počtem osob, které by zaplnily ÚP naplánované bytové jednotky a změnou počtu obyvatel od roku 1999 do roku 2013 vyšší než 75 osob byla potřeba bytových jednotek stanovená ÚP vyhodnocena jako velmi nadhodnocená. Tam, kde je uvedený rozdíl v rozmezí 25 – 75 osob byla potřeba bytových jednotek stanovená ÚP vyhodnocena jako mírně nadhodnocená. U ostatních obcí je považováno množství bytových jednotek stanovených ÚP jako optimální.

Vzhledem k vysokému počtu rozvojových ploch je upozorňováno na skutečnost, možnou při změně trendu, tedy neočekávaného nárůstu počtu obyvatel ve sledovaných obcích, vytváření potenciálu pro silné suburbanizační procesy, kdy by mohlo dojít k nesytemickému, ke krajinně nešetrnému, rozmístění jednotlivých stavebních parcel.

3.5 Doporučení obcím zasažených suburbanizací

Provedenou analýzou bylo zjištěno, že suburbanizační tendence rezidenčního charakteru probíhají v obcích Přelouč, Brloh, Lipoltice a Svinčany, suburbanizační tendence komerčního charakteru v obcích Stojice, Turkovice a Urbanice. Zjištěné suburbanizační tendence nejsou nikterak silné. Je pravděpodobné, že po naplnění volných proluk v centrálních částech obcí, následně dojde k masivnějšímu rozrůstání zástavby do krajiny a tím k nárůstu tendencí a problémům související se suburbanizací.

U všech obcí byl zjištěn, na základě analýzy ÚP, vysoký počet rozvojových ploch, které představují potenciál pro rozvoj suburbanizačních tendencí. Díky současnému trendu ve vývoji obyvatelstva, s přihlédnutím na skutečnost, že již nyní se území rozkládá v blízkosti rozvojové osy republikového charakteru Praha – Hradec Králové/Pardubice – Trutnov – státní hranice ČR, územím prochází stabilizovaný železniční koridor, a v lokalitě není dále plánovaná žádná významná investiční akce, která by mohla přilákat potenciální obyvatele, není předpokládáno, že dojde k významnému rozvoji suburbanizačních procesů.

Touha po vlastním rodinném domě je v současné době velmi silná, proto není možné problém suburbanizace řešit pouze kritikou, ale je nezbytné hledat cesty, jak zabraňovat negativním vlivům suburbanizace. Pro zabránění negativních vlivů suburbanizace byla stanovena následující obecná doporučení a je doporučováno:

- a) **Naplňování volných kapacit zastavěných částí obcí:** stavební činnost by měla být orientována na přestavby a stavební úpravy neobydlených staveb. Revitalizací chátrajících domů může být dosaženo obnovy a pozvednutí centrálních částí obcí.
- b) **Kvalitní vyhotovení územních plánů:** kvalitní ÚP jsou předpokadem pro to, aby nová zástavba nebyla zakládána chaoticky, bez urbanistické péče a nedocházelo k nežádoucímu rozšiřování zástavby do volné krajiny bez návaznosti na původní sídlo.
- c) **Udržování dostatečné hustoty osídlení:** mělo by být dbáno na udržování dostatečné hustoty osídlení, jakožto důležitého předpokladu pro vznik plnohodnotného urbánního prostoru.
- d) **Sestavení zastavovacích plánů:** sestavením dobrých zastavovacích plánů by mělo být předejito situacím, kdy jsou rodinné domy rozesety po loukách, bez vzájemných souvislostí a vztahů.
- e) **Vyhotovení regulačních plánů:** venkovský prostor je ovlivňován tvarem a velikostí samotných domů. Mezi rozměrem venkovského prostoru a rozměrem domu

je nezanedbatelný vztah, například čím širší ulice, tím by měli být vyšší domy a naopak. Dále by měl být kladen důraz na funkční a prostorové propojení staré a nové zástavby rodinných domů.

- f) Neopomenutí veřejného prostoru:** nové zástavby na okrajích obcí jsou často nechvalně proslulé svojí jednotvárností, kdy jednotlivé suburbie jsou od sebe charakteristicky prakticky nerozlišitelné, nemělo by být tedy opomínáno na výstavbu parčíků, hřišť a laviček, na výsadbu stromořadí, tvorbu zákoutí, na terénní úpravy atd.
- g) Zajištění služeb a občanské vybavenosti:** S rostoucím počtem obyvatel jsou zvyšovány nároky na občanskou vybavenost obcí, mělo by být myšleno především na dostatečnou kapacitu mateřských a základních škol.
- h) Sociální začleňování:** nově příchozími obyvateli je významně pozměňována sociální stratifikace původně venkovských sídel a dochází k výrazné polarizaci sociálně prostorové struktury. Kulturními a společenskými akcemi by mělo být zajištěno setkávání nově přistěhovalých a původních obyvatel tak, aby bylo umožněno navazování pozitivních vztahů.
- i) Komunikace s občany:** Aktivní komunikací s občany, prostřednictvím obecních periodik či internetových stránek, může být v občanech vzbuzen zájem o věci veřejné a tím zvýšena společná sounáležitost k obci.
- j) Zvýšení finančních příjmů obce:** noví rezidenti mohou přispět ke zvýšení finančních příjmů obce (daň z nemovitosti, daň z příjmů, poplatky), problém nastává v případě, kdy v některých suburbánních obcích není přihlášeno k trvalému bydlišti 20 – 30 % obyvatel. Tato překážka může být řešena vyhláškou, kdy nař. nebudou do mateřských škol přijímáni děti těch rodičů, kteří nejsou přihlášeni k trvalému bydlišti dané obce.
- k) Uvážlivé umístování komerčních/průmyslových staveb:** pokud budou komerční či průmyslové stavby vhodně zasazeny do řešeného území mohou přinést i svá pozitiva, například zvýšení pracovních příležitostí. Nově příchozími investory by mělo být přednostně využíváno již opuštěných objektů, tzv. brownfields. V prvé řadě, naplňování volných kapacit zastavěných částí obce. Stavební činnost by měla být orientována na přestavby a stavební úpravy neobydlených staveb. Revitalizací chátrajících domů může být dosaženo obnovy a pozvednutí centrálních částí obcí.

ZÁVĚR

Suburbanizace je v prostředí České republiky průvodním jevem rozvoje regionů posledních 20 let a její problematika je v popředí zájmu mnoha teoretických a metodologických výzkumů, případových studií i aplikačně orientovaných textů, přičemž objekty většiny výzkumů jsou jádrové regiony České republiky. Cílem této diplomové práce bylo naopak zhodnocení dlouhodobého vývoje růstu obcí mimo jádrové regiony. Konkrétně bylo zvoleno 21 obcí, kterými je společně vytvářen svazek obcí Mikroregion Podhůří Železných hor.

V první části diplomové práce byly představeny základní pojmy, utvořeny teoretické a časové souvislosti o vývoji osídlení a vzniku sídelních struktur. Tyto jednotlivé informace byly nezbytné, jak pro pochopení současného stavu, tak i následnou analýzu, přičemž veškerá poznání uvedená v práci jsou podložena odbornými českými i zahraničními literárními zdroji. Diplomová práce vychází z teoretických základů a obecně akceptovaných závěrů ve zkoumané oblasti, na jejich základě byl hodnocen reálný stav věcí.

V druhé části diplomové práce byly využity metody analýzy a syntézy, jakožto základní metody tvorby odborných prací. Na základě tří vybraných pramenů: Strategie regionálního rozvoje České republiky pro období 2014 – 2020, Politiky územního rozvoje České republiky 2008 a Metodiky sledování rozsahu rezidenční urbanizace v České republice byly obce Mikroregionu Podhůří Železných hor zasazeny do kontextu obcí mimo jádrové regiony. Dle prvních dvou uvedených pramenů všechny obce Mikroregionu Podhůří Železných hor splňují požadavek obcí mimo jádrové regiony. Ve smyslu třetího pramene bylo zjištěno, že obce Jeníkovice, Přelouč, Valy a Veselí spadají do rozvojové oblasti republikového významu Hradec Králové/Pardubice, tedy nesplňují podmínku obcí mimo jádrové regiony. Pro podání komplexního pohledu na Mikroregion Podhůří Železných hor však tyto obce byly do následné analýzy zahrnuty.

Praktickým vymezením suburbanizovaných území se mimo jiných zabývali doc. RNDr. Martin Ouředníček, Ph.D. a RNDr. Zita Kučerová, Ph.D., na základě jimi vytvořených metod, bylo vybráno a do analytického postupu zařazeno sedm následující charakteristik: index vývoje počtu obyvatel, počet přistěhovaných, vyjíždka za prací, index územní dynamiky, index změny využití území, hustota zalidnění a počet dokončených bytů. Data pro výpočet jednotlivých indikátorů a indexů byla získávána z volně dostupných dat Českého statistického úřadu a na základě vlastního sběru dat na Stavebním úřadě ORP Přelouč. Dílčí výsledky

provedené analýzy poté byly, pro lepší vizuální orientaci, zaznamenávány do přehledných kartogramů vypracovaných v geografické aplikaci ArcMap 10.1.

Na základě provedené analýzy bylo zjištěno následující: žádná z analyzovaných obcí nebyla vyhodnocena jako silně zasažená suburbanizačními procesy. Obce Přelouč, Brloh, Lipoltice a Svinčany byly vyhodnoceny jako obce mírně zasažené suburbanizačními procesy. Obce Stojice, Turkovice a Urbanice byly vyhodnoceny jako obce postihnuté komerční suburbanizací, v těchto obcích byl pozorován pokles obyvatelstva, jak přirozenou měnou, tak v důsledku stěhování, nebyly registrovány žádné dokončené byty, bylo však zjištěno zvýšení indexu změny využití území. Vzhledem ke snižujícímu se počtu obyvatel, a nulové výstavbě rodinných domů se urbanizovaná plocha pravděpodobně zvyšuje v důsledku komerční výstavby. Uvedenému přispívá skutečnost, že v obcích dochází ke zvýšení počtu podnikatelských subjektů, v blízkosti obcí také vede silnice první třídy I/17 Čáslav – Chrudim – Zámorsk.

Ostatní obce byly vyhodnoceny jako nezasazené rezidenční či komerční suburbanizací, přičemž obce Veselí, Svojsice a Choltice jsou považovány za nejlépe se rozvíjející. V obcích byl zaznamenán rostoucí počet obyvatel, přirozenou měnou i stěhování, výstavba rodinných domů a přiměřené zvyšování urbanizované plochy. Nebylo zaznamenáno snižování hustoty zalidnění a rozšiřování fyzických hranic, naopak byly zjištěny opačné tendence či stagnace sledovaného ukazatele. Jedním z faktorů, které tento jev vysvětlují je, že v uvedených obcích probíhá pouze omezená výstavba rodinných domů, v centrální části pak dochází k zástavbě proluk a obce tak výrazně nevystupují z dosavadních hranic zastavěného území.

Na základě analýzy bylo dále zjištěno, že k nejvyššímu nárůstu urbanizované plochy došlo u většiny obcí v roce 2004, jmenovitě u obcí: Holotín, Choltice, Chrtníky, Lipoltice, Pobežovice, Přelouč, Sovolusky, Stojice, Svojsice, Turkovice, Valy a Veselí, u obcí Bezděkov a Mokošín s ročním zpožděním v roce 2005. Další významný nárůst urbanizované plochy byl pozorován v letech 2008 – 2010, v období ekonomické krize, u obcí Bezděkov, Choltice, Přelouč a Svinčany. Od roku 2011, tedy již po překonání ekonomické krize, nárůst urbanizované plochy dále pokračoval u obcí Choltice, Přelouč a Svinčany, u obce Bezděkov, po významném růstu urbanizované plochy v období krize, byla zaznamenána stagnace.

Porovnáním indexu změny využití území a pohybu obyvatel ve sledovaných obcích byla shledána vzájemná závislost mezi těmito ukazateli. V případě, kdy byl zaznamenán růst využití území v obci, byl zaznamenán také růst počtu obyvatel v důsledku stěhování a naopak. Tato závislost byla také prokázána v bakalářské práci Vliv suburbanizace na kvalitu života

v obci Ing. Nikolou Valíkovou pomocí korelační analýzy u obcí v suburbánní zóně města Pardubice.

Dále byla provedena analýza územně plánovací dokumentace, kdy pozornost byla zaměřena na ÚP, konkrétně na jejich textovou část, která se věnuje vymezení zastavěného území, základní koncepci rozvoje území, urbanistické koncepci, vymezení zastavitelných ploch a ploch přestavby. Byla porovnávána potřeba rozvojových ploch uváděná v počtu bytových jednotek vymezená ÚP s vývojem počtu obyvatel sledovaných obcí za posledních 15 let. Bylo poukazováno na skutečnost, že potřeba bytových jednotek je v ÚP všech obcí, mimo obce Holotín, Chrtínky, Jeníkovice, Urbanice a Valy, značně nadhodnocena.

Z celkového počtu 21 analyzovaných obcí, bylo zjištěno, že ve 4 probíhají mírné rezidenční suburbanizační tendence a ve 3 komerční suburbanizační tendence. Hypotéza: negativní procesy suburbanizace se projevují na celém území České republiky a jsou jí zasázeny i obce mimo území jádrových aglomerací, tedy nebyla potvrzena. Cíl diplomové práce: zhodnocení dlouhodobého vývoje růstu obcí mimo jádrové regiony, porovnání důsledků jednotlivých vln suburbanizace a formulace doporučení pro zamezení vzniku negativních dopadů v dalším rozvoji obcí byl splněn.

POUŽITÁ LITERATURA

Knižní zdroje:

- [1] BAŠE, Miroslav. *Sídla a stavby na venkově*. Vyd.1. Praha: České vysoké učení technické v Praze, 2006, 80 s. ISBN 80-01-03390-2.
- [2] BINEK, Jan. *Venkovský prostor a jeho oživení*. Brno: Georgetown, 2007, 137 s. ISBN 978-80-86251-22-6.
- [3] BRYCHTOVÁ, Šárka. *Úvod do regionalistiky: pro prezenční formu studia*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2006, 121 s. ISBN 8071948713.
- [4] FIALOVÁ, Ludmila. *Obyvatelstvo České republiky v dlouhodobé perspektivě. Geografické rozhledy: časopis pro výuku a popularizaci geografie*. Praha: IRIS, 2008, č. 1. Dostupné z: <http://geography.cz/geograficke-rozhledy/wp-content/uploads/2007/10/str26-27.pdf>
- [5] GROSPÍČ, Jiří. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 5. rozš. vyd. (ve Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk 2. rozš. vyd.). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 455 s. ISBN 9788073800864.
- [6] HALÁS, Marián, BRYCHTOVÁ, Šárka, a FŇUKAL Miloš. *Základy humánní geografie I*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, 101 s. Studijní opory. ISBN 9788024438474.
- [7] HNILIČKA, Pavel. *Sídelní kaše: urbanismus do kapsy*. 2., dopl. vyd. Brno: Host, 2012, 207 s. ISBN 9788072945924.
- [8] HNILIČKA, Pavel. *Sídelní kaše: otázky k suburbánní výstavbě kolonií rodinných domů*. Vyd. 1. Brno: Era vydavatelství, 2005, 131 s. ISBN 8073660288.
- [9] HORSKÁ, Pavla, MUSIL, Jiří a MAUR, Eduard. *Zrod velkoměsta: urbanizace českých zemí a Evropa*. Vyd. 1. Praha: Paseka, 2002, 352 s., [16] s. obr. příl. ISBN 8071854093.
- [10] HUDEČKOVÁ, Helena, LOŠŤÁK, Michal a ŠEVČÍKOVÁ, Adéla. *Regionalistika, regionální rozvoj a rozvoj venkova*. Vyd. 1. V Praze: Česká zemědělská univerzita, 2006, 189 s. ISBN 8021314133.
- [11] HRŮZA, Jiří. *Vývoj urbanismu*. 1. vyd. Ilustrace Josef Zajíc. Praha: České vysoké učení technické, 1995, 186 s., 115 s. příl. ISBN 8001013421.

- [12] JOHANSON, T.G. The Rural Economy in a New Century. *International Regional Science Review*. 2001, č. 1. DOI: 10.1177/016001701761012953.
- [13] LÖW, Jiří a MÍCHAL, Igor. *Krajinný ráz*. 1. vyd. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, 2003, 552 s. ISBN 80-86386-27-9.
- [14] MAIER, Karel. *Udržitelný rozvoj území*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2012, 253 s. ISBN 9788024741987.
- [15] MAIER, Karel. *Územní plánování*. Praha: České vysoké učení technické, 1993, 85 s. ISBN 8001010120.
- [16] OUŘEDNÍČEK, Martin, ŠPAČKOVÁ, Petra a NOVÁK, Jakub. *Sub urbs: krajina, sídla a lidé*. Vydání 1. 338 pages. ISBN 8020022260.
- [17] OUŘEDNÍČEK, Martin, ŠPAČKOVÁ, Petra a NOVÁK, Jakub. *Metodika sledování rozsahu rezidenční suburbanizace v ČR*. 2014. Dostupné z: http://www.suburbanizace.cz/odborne/metodikaRS_verze5.pdf
- [18] OPPLOVÁ, Marta. *Lidská síla v podmínkách trvale udržitelného rozvoje*. Ostrava: Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava, 1996, 131 s. ISBN 80-707-8368-0.
- [19] PERLÍN, Radim. Administrativní členění Česka. *Geografické rozhledy: časopis pro výuku a popularizaci geografie*. Praha: IRIS, 2009, č. 1. Dostupné z: <http://geography.cz/geograficke-rozhledy/wp-content/uploads/2009/10/6-7.pdf>
- [20] PĚLUCHA, Martin. *Rozvoj venkova v programovacím období 2007-2013 v kontextu reformy SZP EU*. Vyd. 1. Praha: IREAS, 2006, 162 s. ISBN 80-86684-42-3.
- [21] SHORT, John Rennie. *Lidská sídla*. 1. vyd. Praha: Nakladatelský dům OP, 1994, 256 s. ISBN 80-85841-14-2.
- [22] SÝKORA, Luděk. Suburbanizace a její společenské důsledky. *Sociologický časopis*. 2003, č. 2. Dostupné z: http://sreview.soc.cas.cz/uploads/e88e472dbbe36d1bb0e40baed8e7459faee0df1c_189_26syko16.pdf
- [23] SZENTESIOVÁ, Kateřina. *Suburbanizace: sborník ze semináře AUÚP : Beroun, 23.-24.4.2009*. 1. vyd. Brno: Ústav územního rozvoje, 2009, 95 s. ISBN 978-80-87318-03-4.

- [24] ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra. *Ekonomické a bezpečnostní dopady (sub)urbanizace*. Vyd. 1. Hradec Králové: Civitas per Populi, 2013, 233 s. ISBN 978-80-87756-04-1.
- [25] ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra. *Suburbanizace - hrozba fungování (malých) měst*. Vyd. 1. Hradec Králové: Civitas per Populi, 2007, 234 s. ISBN 9788090381339.
- [26] ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra. *Urbanizační procesy současného města: The urbanization processes in contemporary city: teze přednášky ke jmenování profesorkou v oboru Architektura*. Brno: VUTIUM, 2009, 40 s. ISBN 978-80-214-3845-3.
- [27] ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra, KOUTNÝ, Jan a ČABLOVÁ, Markéta. *Urbanismus a územní plánování*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2010. ISBN 978-80-7395-310-2.
- [28] VOTRUBEC, Ctibor. *Lidská sídla, jejich typy a rozmístění po světě*. 1. vyd. Praha: Academia, 1980, 393 s.
- [29] WOKOUN, René, MATES, Pavel a KADEŘÁBKOVÁ, Jaroslava. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011, 474 s. Monografie (Aleš Čeněk). ISBN 9788073803049.
- [30] WRÓBEL, Andrzej. *Pojęcie regionu ekonomicznego a teoria geografii*. Warszawa: Państwowe Wydawn. Naukowe, 1965, 85 p.
- [31] Zákon č. 128/2000 Sb., ze dne 12 dubna 2000, o obcích (obecní řízení). In *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 38, s.

Elektronické zdroje:

- [32] Evropa 2020. *Europa.eu* [online]. 2015 [cit. 2015-04-06]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/europe2020/index_cs.htm
- [33] Geografieměsta IV. *Web pro podporu výuky geografie* [online]. 2015 [cit. 2015-03-14]. Dostupné z: <http://zemepis.gnj.cz/geografie-mesta-iv>
- [34] Krajská správa ČSÚ v Pardubicích. *Český statistický úřad* [online]. 2015 [cit. 2014-10-21]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xe>
- [35] Metodika sledování rozsahu rezidenční suburbanizace. *Suburbanizace.cz* [online]. 2015 [cit. 2015-04-12]. Dostupné z: http://www.suburbanizace.cz/odborne/metodikaRS_verze5.pdf
- [36] Migrace a rozvoj. *Rozvojovka.cz* [online]. 2015 [cit. 2015-04-02]. Dostupné z: http://www.rozvojovka.cz/download/docs/13_migrace-a-rozvoj.pdf

- [37] Mapový server. *Risy.cz* [online]. 2015 [cit. 2015-04-12]. Dostupné z: http://mapy.crr.cz/tms/crr_a/mikro/index.php?mikro=1#c=3534798%252C5642587&z=0&l=ajax_mikro,ajax_mikro_plochy&p=&hs=1&
- [38] Mikroregiony a místní akční skupiny. *Ministerstvo vnitra ČR* [online]. 2015 [cit. 2015-04-03]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/mikroregiony-a-mistni-akcni-skupiny.aspx>
- [39] NUTS. *Portál územního plánování* [online]. 2014 [cit. 2015-01-28]. Dostupné z: <http://portal.uur.cz/spravni-usporadani-cr-organy-uzemniho-planovani/nuts.asp>
- [40] Podpůrná analýza strategie k integrovaným teritoriálním investicím. *Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy* [online]. 2015 [cit. 2015-04-12]. Dostupné z: http://www.iprpraha.cz/uploads/assets/dokumenty/ssp/ITI/Podprna_analza_Strategie_k_ITI.pdf
- [41] Politika územního rozvoje ČR 2008. *Ministerstvo pro místní rozvoj* [online]. 2015 [cit. 2014-08-15]. Dostupné z: http://www.mmr.cz/getmedia/d6c409ab-d65c-414c-b2bd-3a4aed146bf3/Politika_uzemniho_rozvoje_CR_2008
- [42] Problematika malých obcí. *Deník veřejné správy* [online]. 2003, č. 5. [cit. 2014-09-20]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=5783262>
- [43] Problémy mikroregionů při tvorbě společných projektů. *Rozvoj.cz*. [online]. 2007 [cit. 2015-04-05]. Dostupné z: http://www.rozvoj.cz/editor/image/stranky3_soubory/wb0905-hlavni-dokument-.pdf
- [44] Projev Václava Havla na slavnostním zahájení. *Forum 2000* [online]. 2015 [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: <https://www.forum2000.cz/cz/projekty/konference-forum-2000/2010/projevy/projev-vaclava-havla-na-slavnostni-zahajeni/>
- [45] Sídelní struktura a obyvatelstvo ČR. *Vybrané kapitoly ze socioekonomické geografie České republiky* [online]. 2013 [cit. 2015-02-22]. Dostupné z: <http://is.muni.cz/do/rect/el/estud/pedf/js13/geograf/web/pages/02-sidelnistruktura.html#sidelni-struktura>
- [46] Středisková soustava osídlení. *Deník veřejné správy* [online]. 2012, č. 2. [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6544450>

- [47] Strategie regionálního rozvoje ČR 2014 - 2020. *Ministerstvo pro místní rozvoj* [online]. 2015 [cit. 2015-04-14]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/getmedia/08e2e8d8-4c18-4e15-a7e2-0fa481336016/SRR-2014-2020.pdf?ext=.pdf>
- [48] Specifika a paradoxy českých satelitů. *Dotyk.cz* [online]. 2015 [cit. 2015-04-07]. Dostupné z: http://www.dotyk.cz/03-2015/16_specifika-a-paradoxy-ceskych-satelitu
- [49] Sustainable development. *The sustainable leader* [online]. 2015 [cit. 2015-04-10]. Dostupné z: <http://www.thesustainableleader.org/sustainable-development/>
- [50] Trvale udržitelný rozvoj. *Útvar koordinace evropských projektů* [online]. 2014 [cit. 2015-04-06]. Dostupné z: http://www.ukep.eu/Vzdelavani/005_skoleni_11.6.2014/TUR_final_11.6.2014.pdf
- [51] Udržitelný rozvoj. *Ministerstvo životního prostředí ČR* [online]. 2014 [cit. 2015-04-06]. Dostupné z: http://www.mzp.cz/cz/udrzitelny_rozvoj
- [52] Urban sprawl. *Suburbanizace.cz* [online]. 2009 [cit. 2015-02-22]. Dostupné z: http://www.suburbanizace.cz/04_teorie_urban_sprawl.htm
- [53] Územní plány. *Mestoprelouc.cz* [online]. 2015 [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: <http://www.mestoprelouc.cz/mesto/uzemne-planovaci-dokumentace/>
- [54] VALÍKOVÁ, Nikola. *Suburbanizace jako příležitost rozvoje malých obcí* [online]. Pardubice, 2014 [cit. 2015-02-02]. Dostupné z: <http://dspace.upce.cz/handle/10195/56174>. Diplomová práce. Univerzita Pardubice.
- [55] VALÍKOVÁ, Nikola. *Vliv suburbanizace na kvalitu života v obci*. [online]. Pardubice, 2012 [cit. 2015-15-03]. Dostupné z: <http://dspace.upce.cz/handle/10195/45609>. Bakalářská Práce. Univerzita Pardubice.
- [56] Vymezení pojmu udržitelný rozvoj. *Portál územního plánování* [online]. 2014 [cit. 2015-14-02]. Dostupné z: http://www.uur.cz/principy/konference/KapitolaA%5CA11_VymezeniPojmuUdrzitelnehoRozvoje_20060919.pdf
- [57] Základní geografické charakteristiky ČR. *Vybrané kapitoly ze socioekonomické geografie České republiky* [online]. 2013 [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://is.muni.cz/do/rect/el/estud/pedf/js13/geograf/web/pages/01-geograficke-charakteristiky.html>

- [58] Zásady urbánní politiky. *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR* [online]. 2010 [cit. 2014-11-24]. Dostupné z: http://www.mmr.cz/getmedia/63d00d20-3a85-48f5-b112-1d3b003398dd/ZUP_tisk.pdf

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A: Jádrová města dle doc. RNDr. Martina Ouředníčka, Ph.D.	- 74 -
Příloha B: Počet obyvatel ve sledovaných obcích v letech 1991 – 2013	- 75 -
Příloha C: Pohyb obyvatel ve sledovaných obcích v letech 1991 – 2013	- 76 -
Příloha D: Využití půdy ve vybraných obcích v období 2001 – 2013 (část 1, část 2)	- 78 -
Příloha E: Výměra území sledovaných obcí za období 2001 – 2013	- 80 -
Příloha F: Hustota zalidnění obcí za období 2001 – 2013	- 81 -

Příloha A: Jádrová města dle doc. RNDr. Martina Ouředníčka, Ph.D.

Název města	Název kraje	Název města	Název kraje	Název města	Název kraje
Praha	Hlavní město Praha	Český Těšín	Moravskoslezský kraj	Turnov	Liberecký kraj
Brno	Jihomoravský kraj	Krnov	Moravskoslezský kraj	Nymburk	Středočeský kraj
Ostrava	Moravskoslezský kraj	Sokolov	Karlovarský kraj	Chodov	Karlovarský kraj
Olomouc	Olomoucký kraj	Břeclav	Jihomoravský kraj	Zábřeh	Olomoucký kraj
Liberec	Liberecký kraj	Havlíčkův Brod	Vysočina	Hlučín	Moravskoslezský kraj
České Budějovice	Jihočeský kraj	Žďár nad Sázavou	Vysočina	Krupka	Ústecký kraj
Ústí nad Labem	Ústecký kraj	Chrudim	Pardubický kraj	Štemberk	Olomoucký kraj
Hradec Králové	Královehradecký kraj	Strakonice	Jihočeský kraj	Mariánské Lázně	Karlovarský kraj
Pardubice	Pardubický kraj	Kopřivnice	Moravskoslezský kraj	Český Krumlov	Jihočeský kraj
Haviřov	Moravskoslezský kraj	Litoměřice	Ústecký kraj	Rokycany	Plzeňský kraj
Zlín	Zlínský kraj	Bohumín	Moravskoslezský kraj	Poděbrady	Středočeský kraj
Kladno	Středočeský kraj	Klatovy	Plzeňský kraj	Vrchlabí	Královehradecký kraj
Most	Ústecký kraj	Jindřichův Hradec	Jihočeský kraj	Aš	Karlovarský kraj
Karviná	Moravskoslezský kraj	Vyškov	Jihomoravský kraj	Roudnice nad Labem	Ústecký kraj
Frýdek-Místek	Moravskoslezský kraj	Kutná Hora	Středočeský kraj	Jaroměř	Královehradecký kraj
Opava	Moravskoslezský kraj	Jirkov	Ústecký kraj	Tachov	Plzeňský kraj
Děčín	Ústecký kraj	Náchod	Královehradecký kraj	Vysoké Mýto	Pardubický kraj
Teplice	Ústecký kraj	Blasno	Jihomoravský kraj	Jeseník	Olomoucký kraj
Jihlava	Vysočina	Hranice	Olomoucký kraj	Holešov	Zlínský kraj
Karlovy Vary	Karlovarský kraj	Žatec	Ústecký kraj	Nový Bor	Liberecký kraj
Chomutov	Karlovarský kraj	Mělník	Středočeský kraj	Uničov	Olomoucký kraj
Přerov	Olomoucký kraj	Louny	Ústecký kraj	Vlašim	Středočeský kraj
Prostějov	Olomoucký kraj	Otrokovice	Zlínský kraj	Kyjov	Jihomoravský kraj
Jablonec nad Nisou	Liberecký kraj	Beroun	Středočeský kraj	Veselí nad Moravou	Jihomoravský kraj
Mladá Boleslav	Středočeský kraj	Kadaň	Ústecký kraj	Velké Meziříčí	Vysočina
Třebíč	Vysočina	Bruntál	Moravskoslezský kraj	Prachatice	Jihočeský kraj
Česká Lípa	Liberecký kraj	Uherský Brod	Zlínský kraj	Rychnov nad Kněžnou	Královehradecký kraj
Třinec	Moravskoslezský kraj	Svitavy	Pardubický kraj	Sušice	Plzeňský kraj
Tábor	Jihočeský kraj	Ostrov	Karlovarský kraj	Moravská Třebová	Pardubický kraj
Znojmo	Jihomoravský kraj	Rožnov pod Radhoštěm	Zlínský kraj	Rumburk	Ústecký kraj
Příbram	Středočeský kraj	Kralupy nad Vltavou	Středočeský kraj	Frenštát pod Radhoštěm	Moravskoslezský kraj
Cheb	Karlovarský kraj	Pelhřimov	Vysočina	Humpolec	Vysočina
Orlová	Moravskoslezský kraj	Česká Třebová	Pardubický kraj	Boskovice	Jihomoravský kraj
Trutnov	Královehradecký kraj	Jičín	Královehradecký kraj	Domažlice	Plzeňský kraj
Kolín	Středočeský kraj	Benešov	Středočeský kraj	Nové Město na Moravě	Vysočina
Písek	Jihočeský kraj	Neratovice	Středočeský kraj	Hlinsko	Pardubický kraj
Kroměříž	Zlínský kraj	Dvůr Králové nad Labem	Královehradecký kraj	Studénka	Moravskoslezský kraj
Vsetín	Zlínský kraj	Rakovník	Středočeský kraj	Čáslav	Středočeský kraj
Šumperk	Olomoucký kraj	Varnsdorf	Ústecký kraj	Litomyšl	Pardubický kraj
Valašské Meziříčí	Zlínský kraj	Bílina	Ústecký kraj	Nové Město nad Metují	Královehradecký kraj
Litvínov	Ústecký kraj	Kláštevec nad Ohří	Ústecký kraj	Litovel	Olomoucký kraj
Nový Jičín	Moravskoslezský kraj	Slaný	Středočeský kraj	Lanškroun	Pardubický kraj
Hodonín	Jihomoravský kraj	Ústí nad Orlicí	Pardubický kraj		

Zdroj: vlastní zpracování dle [35]

Příloha B: Počet obyvatel ve sledovaných obcích v letech 1991 – 2013

Název obce	Rok																						
	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Přelouč	9651	9585	9656	9772	9762	9727	9728	9638	9589	9497	9054	8806	8586	8548	8467	8501	8525	8721	8751	8757	9091	9057	9019
Bezděkov	269	256	251	255	252	246	235	237	236	234	260	260	247	239	251	266	263	258	261	262	296	298	298
Brloh	223	228	232	231	221	231	231	229	236	242	230	235	232	236	235	236	230	232	226	226	223	232	238
Bukovina u Přelouče	69	71	69	72	72	72	73	73	73	71	72	68	73	71	71	73	82	78	71	71	70	71	73
Holotín	54	54	49	47	47	47	42	41	40	39	38	37	36	35	33	32	32	38	40	42	45	48	54
Choltice	1001	983	1000	1005	911	927	916	929	936	934	901	913	912	912	943	966	1001	1012	1014	1031	1035	1064	1067
Chrtínky	77	77	74	80	79	76	78	80	79	86	89	87	83	86	92	92	83	83	83	88	87	87	86
Jedousov	141	134	128	125	124	121	130	126	134	136	150	155	145	142	149	148	141	143	142	138	144	150	156
Jeníkovice	212	209	206	204	203	205	188	195	191	196	230	221	230	228	223	229	230	235	237	240	259	260	253
Lipoltice	359	361	372	364	368	370	372	374	358	354	342	355	361	373	380	388	379	396	396	389	409	407	409
Litošice	96	94	92	84	82	81	78	81	79	85	96	97	100	99	104	113	119	122	131	134	128	129	131
Mokošín	175	171	175	176	175	172	166	167	165	165	172	170	171	166	171	162	158	159	149	152	160	167	166
Poběžovice	78	76	71	68	69	67	68	70	69	72	80	81	82	90	94	93	91	92	87	85	86	87	83
Sovolusky	98	95	95	98	96	98	97	96	101	105	117	116	122	130	130	130	132	128	127	128	131	138	137
Stojice	217	219	221	218	225	225	225	221	226	226	230	228	238	229	225	223	220	212	215	216	208	200	203
Svinčany	283	281	289	301	389	390	385	382	378	375	379	379	369	378	378	370	377	397	412	425	426	432	435
Svojšice	194	189	188	190	186	196	188	183	185	181	191	187	189	182	190	206	228	239	243	243	248	257	258
Turkovice	274	268	257	260	256	264	268	258	264	276	270	258	259	257	261	261	258	257	247	255	273	260	268
Urbanice	76	71	72	69	69	69	69	69	64	64	68	68	73	74	73	71	69	68	68	68	71	71	72
Valy	396	386	378	390	398	404	403	405	405	397	430	418	418	407	411	402	405	457	470	470	470	478	483
Veselí	297	300	307	307	298	294	294	298	296	296	299	310	314	307	317	327	332	337	347	358	366	375	376

Zdroj: vlastní zpracování dle [34]

Příloha C: Pohyb obyvatel ve sledovaných obcích v letech 1991 – 2013

Název obce	Změna	Rok																						
		1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Přelouč	celková	36	-66	71	116	-10	-35	1	-90	-44	-91	-102	-248	-220	-38	-81	34	24	196	30	6	41	-34	-38
	přirozená	-65	-41	-15	-7	-97	-102	-121	-116	-95	-111	-48	-42	-31	-13	-34	-36	-19	-11	-17	-9	23	-28	-23
	stěhováním *	-	-25	86	123	87	67	122	26	51	20	-54	-206	-189	-25	-47	70	43	207	47	15	18	-6	-15
Bezděkov	celková	-9	-13	-5	4	-3	-6	-11	2	-1	-2	0	0	-13	-8	12	15	-3	-5	3	1	10	2	0
	přirozená	-2	-2	-1	0	-3	-1	-1	-1	0	0	2	1	1	0	1	5	0	-2	3	-4	3	-3	-1
	stěhováním	-	-11	-4	4	0	-5	-10	3	-1	-2	-2	-1	-14	-8	11	10	-3	-3	0	5	7	5	1
Brloh	celková	-4	5	4	-1	-10	10	-	-2	7	6	-5	5	-3	4	-1	1	-6	2	-6	0	-1	9	6
	přirozená	-3	-1	1	2	-6	3	-	-3	1	-1	-1	1	2	1	0	-3	-4	-3	0	-3	-3	1	-
	stěhováním	-	6	3	-3	-4	7	-	1	6	7	-4	4	-5	3	-1	4	-2	5	-6	3	2	8	3
Bukovina u Přelouče	celková	-	2	-2	3	-	-	1	-	-	-2	1	-4	5	-2	-	2	9	-4	-7	-	-4	1	2
	přirozená	-1	2	1	0	-	-	-	-	-	-2	0	1	0	-1	-	1	1	-2	-2	-1	0	0	-1
	stěhováním	-	0	-3	3	-	-	1	-	-	-	1	-5	5	-1	-	1	8	-2	-5	1	-4	1	3
Holotín	celková	-1	-	-5	-2	-	0	-5	-1	-1	-1	-	-1	-1	-1	-2	-1	-	6	2	2	3	3	6
	přirozená	-1	-	-1	-2	-	-1	-2	-1	-1	-1	-	-1	-1	-1	-2	-3	-	1	1	-1	-1	1	0
	stěhováním	-	-	4	0	-	1	-3	0	0	0	-	0	0	0	0	2	-	5	1	3	4	2	6
Choltice	celková	7	-18	17	5	2	16	-11	13	7	-2	-11	12	-1	0	31	23	35	11	2	17	2	29	3
	přirozená	-5	-11	2	6	-7	-3	0	1	2	10	-5	-3	-4	4	4	-4	-2	5	7	4	-3	3	-3
	stěhováním	-	-7	15	-1	9	19	-11	12	5	-12	-6	15	3	-4	27	27	37	6	-5	13	5	26	6
Chrtínky	celková	-1	0	-3	6	-1	-3	2	2	-1	7	5	-2	-4	-1	4	6	0	-9	-	0	3	-1	-1
	přirozená	1	-3	1	4	0	-2	-1	-	-2	0	2	0	-1	0	1	-2	1	-2	-	1	-1	-1	-1
	stěhováním	-	3	-4	2	-1	-1	3	2	1	7	3	-2	-3	-1	3	8	-1	-7	-	-1	4	0	0
Jedousov	celková	-	-7	-6	-3	-1	-3	9	-4	8	2	7	5	-10	-3	7	-1	-7	2	-1	-4	-2	6	6
	přirozená	-3	-1	0	-3	0	-5	0	0	2	0	-1	2	-4	-1	2	0	-4	2	4	-1	0	-2	1
	stěhováním	-	-6	-6	0	-1	2	9	-4	6	2	8	3	-6	-2	5	-1	-3	0	-5	-3	-2	8	5
Jeníkovice	celková	-4	-3	-3	-2	-1	2	-17	7	-4	5	-2	-9	9	-2	-5	6	1	5	2	3	7	1	-7
	přirozená	-	2	1	1	-4	1	-3	3	-1	3	-2	-1	-1	0	-1	-2	5	1	0	2	4	2	-1
	stěhováním	-	-5	-4	-3	3	1	-14	4	-3	2	0	-8	10	-2	-4	8	-4	4	2	1	3	-1	-6
Lipoltice	celková	-5	2	11	-8	4	2	2	2	-7	-4	-1	13	6	12	7	8	-9	17	-	-7	11	-2	2
	přirozená	1	1	5	-1	2	3	-6	-3	1	-5	-1	0	0	1	-5	-2	-3	-	-1	-4	3	-3	
	stěhováním	-	1	6	-7	2	-1	8	5	-8	1	0	13	6	12	6	13	-7	20	-	-6	15	-5	5
Litošice	celková	-7	-2	-2	-8	-2	-1	-3	3	-2	6	-1	1	3	-1	5	9	6	3	9	3	-1	1	2
	přirozená	-2	-2	1	0	-2	-1	-1	-1	-5	0	-1	-1	1	-2	0	1	1	0	1	-3	-2	1	-2
	stěhováním	-	0	-3	-8	0	0	-2	4	3	6	0	2	2	1	5	8	5	3	8	6	1	0	4
Mokošín	celková	10	-4	4	1	-1	-3	-6	1	-2	0	0	-2	1	-5	5	-9	-4	1	-10	3	6	7	-1
	přirozená	2	1	2	-1	1	1	-2	2	-1	2	-1	-1	0	1	1	0	1	3	1	1	1	1	-
	stěhováním	-	5	2	2	-2	-4	-4	-1	-1	-2	1	1	1	-6	4	-9	-5	-2	-11	2	5	6	-1
Poběžovice	celková	-3	-2	-5	-3	1	-2	1	2	-2	3	1	1	1	8	4	-1	-2	1	-5	-2	2	1	-4
	přirozená	-	-2	-1	0	0	-2	0	0	-1	1	0	2	0	0	0	-4	1	1	-1	-2	-	2	-1
	stěhováním	-	0	-4	-3	1	0	1	2	-1	2	1	1	1	8	4	3	-3	0	-4	0	2	-1	-3
Sovolusky	celková	1	-3	-	3	-2	2	-1	-1	4	4	-6	-2	6	8	-	0	2	-4	-1	1	2	7	-1
	přirozená	-	-2	-	0	0	4	1	1	0	1	-3	0	-2	-1	-	1	2	-2	-1	0	2	4	-4
	stěhováním	-	-1	-	3	-2	-2	-2	4	3	-3	-2	8	9	-	-1	0	-2	0	1	0	3	3	3
Stojice	celková	-9	2	2	-3	7	0	0	-4	5	0	-5	-2	10	-9	-4	-2	-3	-8	3	1	-6	-8	3
	přirozená	-5	3	-2	0	0	-2	1	-1	-1	1	-4	1	0	-1	-2	0	-1	-4	-4	0	-4	-2	-1
	stěhováním	-	-1	4	-3	7	2	-1	-3	6	-1	-1	-3	10	-8	-2	-2	-2	-4	7	1	-2	-6	4
Svinčany	celková	5	-2	8	12	-8	1	-5	-3	-4	-3	7	-	-10	9	-	-8	7	20	15	13	11	6	3
	přirozená	2	-	1	5	-2	-	-	-2	-1	-2	-	1	-2	4	-3	-1	1	-1	-1	1	-1	-4	-
	stěhováním	-	-2	7	7	-6	1	-5	-1	-2	-1	7	-1	-8	5	3	-7	6	21	17	12	12	10	3
Svojšice	celková	-5	-5	-1	2	-4	10	-8	-5	2	-4	2	-4	2	-7	8	16	22	11	4	-	5	9	1
	přirozená	-1	0	2	4	-7	1	0	0	-1	-2	-1	0	-6	-2	4	1	1	-1	-	6	0	0	
	stěhováním	-	-5	-3	-2	3	9	-8	-5	3	-2	3	-4	8	-4	10	12	21	10	5	-	-1	9	1
Turkovice	celková	-11	-6	-11	3	-4	8	4	-10	6	9	-5	-12	1	-2	4	0	-3	-1	-10	8	-5	-13	8
	přirozená	-5	1	2	1	-2	-2	-3	-3	1	-1	-3	-1	-1	2	-2	-4	1	4	-1	3	-1	1	-4
	stěhováním	-	-7	-13	2	-2	10	7	-7	5	10	-2	-11	2	-5	6	4	-4	-5	-9	5	-4	-14	12
Urbanice	celková	1	-5	1	-3	-	-	-	-	-4	-	1	-	5	1	-1	-2	-2	-1	-	3	-	1	1
	přirozená	-	-1	1	-	-	1	-	-	-2	-	-1	-2	-	-2	-	1	-	-2	-2	-2	1	-	0
	stěhováním	-	-4	-	-3	-	-1	-	-	-2	-	2	2	5	3	-1	-3	-2	1	2	2	2	-	1
Valy	celková	-10	-10	-8	12	8	6	-1	2	0	-8	-8	-12	-	-11	4	-9	3	52	13	-	4	8	5
	přirozená	-6	-3	3	7	-2	-7	-2	-3	1	-1	-5	-2	-	-1	-5	-5	0	8	3	-	-1	-1	-1
	stěhováním	-	-7	-11	5	10	13	1	5	-1	-7	-3	-10	-	-10	9	-4	3	44	10	-	5	9	6
Veselí	celková	-6	3	7	0	-9	-4	-	4	-2	-	3	11	4	-7	10	10	5	5	10	11	1	9	1
	přirozená	-2	-3	8	-2	-4	1	-3	-1	-1	-	-1	-	2	-2	1	-1	3	4	-1	2	3	2	-1
	stěhováním	-	6	-1	2	-5	-5	3	5	-1	-	4	11	2	-5	9	11	2	1	11	9	-2	7	2

* Pozn.: stěhováním = migrační saldo = počet přistěhovaných - počet vystěhovaných

Zdroj: vlastní zpracování dle [34]

Příloha E: Výměra území sledovaných obcí za období 2001 – 2013

Obec	Charakteristika	Rok												
		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Přelouč	Výměra (ha)	3 046,14	3 046,14	3 046,14	3 046,14	3 046,14	3 046,14	3 046,08	3046,06	3 046,21	3 046,68	3 046,68	3 046,99	3 046,99
	Urbanizované území	529,09	539,81	543,	544,71	546,	546,47	548,34	548,62	552,19	552,76	554,31	558,85	559,13
	Neurbanizované území	2 517,05	2 506,33	2 503,14	2 501,43	2 500,14	2 499,67	2 497,74	2 497,44	2 494,02	2 493,92	2 492,37	2 488,14	2 487,86
Bezděkov	Výměra (ha)	527,46	527,46	527,47	527,47	527,47	527,47	527,44	527,44	527,43	527,43	527,43	527,43	527,43
	Urbanizované území	34,66	34,66	34,67	34,66	34,87	35,31	35,39	35,41	36,02	36,12	36,2	36,22	36,21
	Neurbanizované území	492,8	492,8	492,8	492,81	492,6	492,16	492,05	492,03	491,41	491,31	491,23	491,21	491,22
Brloh	Výměra (ha)	470,66	470,66	470,66	470,66	470,66	470,66	470,66	470,66	470,66	470,66	470,66	470,66	470,42
	Urbanizované území	41,73	41,73	41,78	41,78	41,78	41,78	41,78	41,79	41,8	41,8	41,8	41,82	41,86
	Neurbanizované území	428,93	428,93	428,88	428,88	428,88	428,88	428,88	428,87	428,86	428,86	428,86	428,84	428,56
Bukovina u Přelouče	Výměra (ha)	171,21	171,21	171,21	171,21	171,21	171,21	171,21	171,21	171,21	171,21	171,21	171,21	171,21
	Urbanizované území	18,18	18,18	18,18	18,22	18,22	18,22	18,22	18,22	18,22	18,22	18,22	18,26	18,26
	Neurbanizované území	153,03	153,03	153,03	152,99	152,99	152,99	152,99	152,99	152,99	152,99	152,99	152,95	152,95
Holotín	Výměra (ha)	277,36	277,36	277,36	277,36	277,36	277,36	277,36	277,36	277,36	277,36	277,36	277,36	277,36
	Urbanizované území	15,55	15,55	15,55	15,56	15,56	15,63	15,63	15,41	15,41	15,44	15,44	15,46	15,46
	Neurbanizované území	261,81	261,81	261,81	261,8	261,8	261,73	261,73	261,95	261,95	261,92	261,92	261,9	261,9
Choltice	Výměra (ha)	987,46	987,46	987,37	987,37	987,37	987,40	987,40	987,17	987,17	987,17	987,17	987,17	987,17
	Urbanizované území	132,37	132,05	132,09	132,48	132,62	132,01	132,15	132,48	132,66	133,19	133,49	134,42	134,88
	Neurbanizované území	855,09	855,41	855,28	854,89	854,75	855,39	855,25	854,69	854,51	853,98	853,68	852,75	852,29
Chrtníky	Výměra (ha)	116,94	116,95	116,95	116,95	116,94	116,94	116,94	116,94	116,94	116,94	116,94	116,94	116,94
	Urbanizované území	24,46	24,46	24,46	24,74	24,73	24,72	24,72	24,72	24,73	24,73	26,59	26,58	26,58
	Neurbanizované území	92,48	92,49	92,49	92,21	92,21	92,22	92,22	92,22	92,21	92,21	90,35	90,36	90,36
Jedousov	Výměra (ha)	341,33	341,33	341,33	341,33	341,33	341,32	341,32	341,32	341,33	341,33	341,33	341,33	341,33
	Urbanizované území	35,09	35,09	35,09	35,09	35,09	35,08	35,07	35,07	35,08	35,08	35,08	35,08	35,08
	Neurbanizované území	306,24	306,24	306,24	306,24	306,24	306,24	306,25	306,25	306,25	306,25	306,25	306,25	306,25
Jenikovice	Výměra (ha)	321,87	321,87	321,87	321,87	321,87	321,87	321,87	321,87	321,87	321,87	321,87	321,87	321,87
	Urbanizované území	41,68	42,13	41,64	41,63	41,63	41,63	41,64	41,64	41,64	41,64	41,64	41,64	41,64
	Neurbanizované území	280,19	279,74	280,23	280,24	280,24	280,24	280,23	280,23	280,23	280,23	280,23	280,23	280,23
Lipoltice	Výměra (ha)	525,14	525,15	525,15	525,17	525,17	525,17	525,17	525,17	525,17	525,17	525,17	525,15	525,84
	Urbanizované území	64,25	64,28	64,3	65,62	65,62	65,64	65,73	65,83	65,89	65,89	66,24	66,25	65,7
	Neurbanizované území	460,89	460,87	460,85	459,55	459,55	459,53	459,44	459,34	459,28	459,28	458,93	458,9	460,14
Litošice	Výměra (ha)	1 011,65	1 011,65	1 011,65	1 011,64	1 011,65	1 011,64	1 011,65	1 011,65	1 011,64	1 011,64	1 011,64	1 011,64	1 011,16
	Urbanizované území	51,87	51,87	51,88	51,86	51,87	51,86	51,86	51,86	51,86	51,86	51,92	51,92	52,4
	Neurbanizované území	959,78	959,78	959,77	959,78	959,78	959,78	959,79	959,79	959,78	959,72	959,72	959,24	958,56
Mokošín	Výměra (ha)	170,69	170,69	170,69	170,69	170,69	170,69	170,66	170,66	170,66	170,66	170,66	170,66	170,66
	Urbanizované území	18,72	18,72	18,73	18,73	18,95	18,95	18,93	18,93	18,92	18,96	18,98	19,00	19,00
	Neurbanizované území	151,97	151,97	151,96	151,96	151,74	151,74	151,73	151,73	151,74	151,7	151,68	151,66	151,66
Poběžovice	Výměra (ha)	171,38	171,38	171,38	171,38	171,38	171,38	171,38	171,38	171,38	171,38	171,38	171,38	171,38
	Urbanizované území	15,61	15,61	15,61	16,16	16,16	16,16	16,16	16,18	16,19	16,19	16,18	16,18	16,21
	Neurbanizované území	155,77	155,77	155,77	155,22	155,22	155,22	155,22	155,2	155,19	155,19	155,2	155,2	155,17
Sovolusky	Výměra (ha)	434,38	434,38	434,38	434,38	434,38	434,38	434,38	434,32	434,32	434,29	434,37	434,37	435,41
	Urbanizované území	27,72	27,71	27,71	28,17	28,17	28,18	28,15	28,12	28,12	28,12	28,19	28,19	27,54
	Neurbanizované území	406,66	406,67	406,67	406,21	406,21	406,2	406,23	406,2	406,2	406,17	406,18	406,18	407,87
Stojice	Výměra (ha)	536,34	536,34	536,34	536,34	536,34	536,34	536,34	536,34	536,34	536,34	536,34	536,34	536,34
	Urbanizované území	45,75	45,78	45,97	46,27	46,27	46,27	46,29	46,27	46,27	46,27	46,27	46,29	46,29
	Neurbanizované území	490,59	490,56	490,37	490,07	490,07	490,07	490,05	490,07	490,07	490,07	490,07	490,05	490,05
Svinčany	Výměra (ha)	819,72	819,72	819,68	819,55	819,55	819,55	819,55	819,55	819,60	819,56	819,56	819,56	819,50
	Urbanizované území	103,86	104,63	104,6	104,71	104,73	104,77	104,37	104,03	104,35	105,25	105,31	105,61	105,69
	Neurbanizované území	715,86	715,09	715,08	714,84	714,82	714,78	715,18	715,52	715,25	714,31	714,25	713,95	713,81
Svojšíce	Výměra (ha)	193,89	193,89	193,98	193,98	193,98	193,96	194,03	194,03	194,03	194,03	194,03	194,03	194,03
	Urbanizované území	35,2	37,04	37,27	37,31	37,32	37,33	36,8	37,58	37,59	37,62	37,62	37,63	37,64
	Neurbanizované území	158,69	156,85	156,71	156,67	156,66	156,63	157,23	156,45	156,44	156,41	156,41	156,4	156,39
Turkovice	Výměra (ha)	531,15	531,15	531,15	531,12	531,12	531,12	531,14	531,14	531,14	531,14	531,14	531,15	531,15
	Urbanizované území	52,34	52,35	52,36	52,44	52,5	52,5	52,5	52,63	52,63	52,7	52,7	52,71	52,73
	Neurbanizované území	478,81	478,8	478,79	478,68	478,62	478,62	478,64	478,51	478,51	478,44	478,44	478,44	478,42
Urbanice	Výměra (ha)	353,12	353,12	353,12	353,12	353,12	353,12	353,12	353,12	353,06	353,06	353,07	353,07	353,07
	Urbanizované území	18,75	18,75	18,76	18,76	18,76	18,76	18,76	18,76	18,76	18,76	18,76	18,77	18,77
	Neurbanizované území	334,37	334,37	334,36	334,36	334,36	334,36	334,36	334,36	334,3	334,3	334,31	334,3	334,3
Valy	Výměra (ha)	428,51	428,51	428,52	428,52	428,52	428,52	428,52	428,52	428,52	428,52	428,58	428,58	428,58
	Urbanizované území	65,19	65,2	65,21	65,61	65,65	65,68	65,75	65,77	65,76	65,82	65,85	65,85	65,87
	Neurbanizované území	363,32	363,31	363,31	362,91	362,87	362,84	362,77	362,75	362,76	362,7	362,73	362,73	362,71
Veselí	Výměra (ha)	300,56	300,56	300,56	300,56	300,56	300,56	300,56	300,56	300,56	300,56	300,56	300,56	300,56
	Urbanizované území	36,05	37,14	37,15	37,25	37,28	37,31	37,33	37,21	37,21	37,21	37,21	37,21	37,21
	Neurbanizované území	264,51	263,42	263,41	263,31	263,28	263,25	263,23	263,35	263,35	263,35	263,35	263,35	263,35

Zdroj: vlastní zpracování dle [34]

Příloha F: Hustota zalidnění obcí za období 2001 – 2013

Název obce	Hustota zalidnění	Rok												
		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Přelouč	celého správního území obce (obyv./ha)	2,9723	2,8909	2,8186	2,8062	2,7796	2,7907	2,7987	2,8630	2,8728	2,8743	2,9839	2,9724	2,9600
	urbanizované části obce (obyv./ha)	17,1124	16,3131	15,8122	15,6928	15,5073	15,5562	15,5469	15,8962	15,8478	15,8423	16,4006	16,2065	16,1304
Bezděkov	celého správního území obce (obyv./ha)	0,4929	0,4929	0,4683	0,4531	0,4759	0,5043	0,4986	0,4892	0,4949	0,4967	0,5612	0,5650	0,5650
	urbanizované části obce (obyv./ha)	7,5014	7,5014	7,1243	6,8956	7,1982	7,5333	7,4315	7,2861	7,2460	7,2536	8,1768	8,2275	8,2298
Brloh	celého správního území obce (obyv./ha)	0,4887	0,4993	0,4929	0,5014	0,4993	0,5014	0,4887	0,4929	0,4802	0,4802	0,4738	0,4929	0,5059
	urbanizované části obce (obyv./ha)	5,5116	5,6314	5,5529	5,6486	5,6247	5,6486	5,5050	5,5516	5,4067	5,4067	5,3349	5,5476	5,6856
Bukovina u Přelouče	celého správního území obce (obyv./ha)	0,4205	0,3972	0,4264	0,4147	0,4147	0,4264	0,4789	0,4556	0,4147	0,4147	0,4089	0,4147	0,4264
	urbanizované části obce (obyv./ha)	3,9604	3,7404	4,0154	3,8968	3,8968	4,0066	4,5005	4,2810	3,8968	3,8968	3,8419	3,8883	3,9978
Holotín	celého správního území obce (obyv./ha)	0,1370	0,1334	0,1298	0,1262	0,1190	0,1154	0,1154	0,1370	0,1442	0,1514	0,1622	0,1731	0,1947
	urbanizované části obce (obyv./ha)	2,4437	2,3794	2,3151	2,2494	2,1208	2,0473	2,0473	2,4659	2,5957	2,7202	2,9145	3,1048	3,4929
Choltice	celého správního území obce (obyv./ha)	0,9124	0,9246	0,9237	0,9237	0,9551	0,9783	1,0138	1,0252	1,0272	1,0444	1,0485	1,0778	1,0809
	urbanizované části obce (obyv./ha)	6,8067	6,9140	6,9044	6,8841	7,1105	7,3176	7,5747	7,6389	7,6436	7,7408	7,7534	7,9155	7,9107
Chrtníky	celého správního území obce (obyv./ha)	0,7611	0,7439	0,7097	0,7354	0,7867	0,7867	0,7098	0,7098	0,7098	0,7525	0,7440	0,7440	0,7354
	urbanizované části obce (obyv./ha)	3,6386	3,5568	3,3933	3,4762	3,7202	3,7217	3,3576	3,3576	3,3562	3,5584	3,2719	3,2731	3,2355
Jedousov	celého správního území obce (obyv./ha)	0,4395	0,4541	0,4248	0,4160	0,4365	0,4336	0,4131	0,4190	0,4160	0,4043	0,4219	0,4395	0,4570
	urbanizované části obce (obyv./ha)	4,2747	4,4172	4,1322	4,0467	4,2462	4,2189	4,0205	4,0776	4,0479	3,9339	4,1049	4,2759	4,4470
Jeníkovice	celého správního území obce (obyv./ha)	0,7146	0,6866	0,7146	0,7084	0,6928	0,7115	0,7146	0,7301	0,7363	0,7456	0,8047	0,8078	0,7860
	urbanizované části obce (obyv./ha)	5,5182	5,2457	5,5235	5,4768	5,3567	5,5008	5,5235	5,6436	5,6916	5,7637	6,2200	6,2440	6,0759
Lipoltice	celého správního území obce (obyv./ha)	0,6513	0,6760	0,6874	0,7102	0,7236	0,7388	0,7217	0,7540	0,7540	0,7407	0,7788	0,7750	0,7778
	urbanizované části obce (obyv./ha)	5,3230	5,5227	5,6143	5,6842	5,7909	5,9110	5,7660	6,0155	6,0100	5,9038	6,1745	6,1434	6,2253
Litošice	celého správního území obce (obyv./ha)	0,0949	0,0959	0,0988	0,0979	0,1028	0,1117	0,1176	0,1206	0,1295	0,1325	0,1265	0,1275	0,1296
	urbanizované části obce (obyv./ha)	1,8508	1,8701	1,9275	1,9090	2,0050	2,1789	2,2946	2,3525	2,5260	2,5809	2,4653	2,4618	2,4905
Mokošín	celého správního území obce (obyv./ha)	1,0077	0,9960	1,0018	0,9725	1,0018	0,9491	0,9258	0,9317	0,8731	0,8907	0,9375	0,9786	0,9727
	urbanizované části obce (obyv./ha)	9,1880	9,0812	9,1297	8,8628	9,0237	8,5488	8,3465	8,3994	7,8753	8,0169	8,4299	8,7895	8,7368
Poběžovice	celého správního území obce (obyv./ha)	0,4668	0,4726	0,4785	0,5251	0,5485	0,5427	0,5310	0,5368	0,5076	0,4960	0,5018	0,5076	0,4843
	urbanizované části obce (obyv./ha)	5,1249	5,1890	5,2530	5,5693	5,8168	5,7550	5,6312	5,6860	5,3737	5,2502	5,3152	5,3770	5,1203
Sovolusky	celého správního území obce (obyv./ha)	0,2693	0,2670	0,2809	0,2993	0,2993	0,2993	0,3039	0,2947	0,2924	0,2947	0,3016	0,3177	0,3146
	urbanizované části obce (obyv./ha)	4,2208	4,1862	4,4027	4,6148	4,6148	4,6132	4,6892	4,5519	4,5164	4,5519	4,6470	4,8954	4,9746
Stojice	celého správního území obce (obyv./ha)	0,4288	0,4251	0,4437	0,4270	0,4195	0,4158	0,4102	0,3953	0,4009	0,4027	0,3878	0,3729	0,3785
	urbanizované části obce (obyv./ha)	5,0273	4,9803	5,1773	4,9492	4,8628	4,8195	4,7526	4,5818	4,6466	4,6683	4,4954	4,3206	4,3854
Svinčany	celého správního území obce (obyv./ha)	0,4624	0,4624	0,4502	0,4612	0,4612	0,4515	0,4600	0,4844	0,5027	0,5186	0,5198	0,5271	0,5308
	urbanizované části obce (obyv./ha)	3,6491	3,6223	3,5277	3,6100	3,6093	3,5315	3,6121	3,8162	3,9483	4,0380	4,0452	4,0905	4,1158
Svojšíce	celého správního území obce (obyv./ha)	0,9851	0,9645	0,9743	0,9382	0,9795	1,0621	1,1751	1,2318	1,2524	1,2524	1,2782	1,3245	1,3297
	urbanizované části obce (obyv./ha)	5,4261	5,0486	5,0711	4,8780	5,0911	5,5183	6,1957	6,3598	6,4645	6,4593	6,5922	6,8297	6,8544
Turkovice	celého správního území obce (obyv./ha)	0,5083	0,4857	0,4876	0,4839	0,4914	0,4914	0,4857	0,4839	0,4650	0,4801	0,5140	0,4895	0,5046
	urbanizované části obce (obyv./ha)	5,1586	4,9284	4,9465	4,9008	4,9714	4,9714	4,9143	4,8831	4,6931	4,8387	5,1803	4,9327	5,0825
Urbanice	celého správního území obce (obyv./ha)	0,1926	0,1926	0,2067	0,2096	0,2067	0,2011	0,1954	0,1926	0,1926	0,1926	0,2011	0,2011	0,2039
	urbanizované části obce (obyv./ha)	3,6267	3,6267	3,8913	3,9446	3,8913	3,7846	3,6780	3,6247	3,6247	3,6247	3,7846	3,7826	3,8359
Valy	celého správního území obce (obyv./ha)	1,0035	0,9755	0,9755	0,9498	0,9591	0,9381	0,9451	1,0665	1,0968	1,0968	1,0966	1,1153	1,1270
	urbanizované části obce (obyv./ha)	6,5961	6,4110	6,4101	6,2033	6,2605	6,1206	6,1597	6,9485	7,1472	7,1407	7,1374	7,2589	7,3326
Veselí	celého správního území obce (obyv./ha)	0,9948	1,0314	1,0447	1,0214	1,0547	1,0880	1,1046	1,1212	1,1545	1,1911	1,2177	1,2477	1,2510
	urbanizované části obce (obyv./ha)	8,2940	8,3468	8,4522	8,2414	8,5032	8,7644	8,8937	9,0567	9,3255	9,6211	9,8361	10,0779	10,1048

Zdroj: vlastní zpracování dle Přílohy B a E

